

**Strategia Zintegrowanych Inwestycji
Terytorialnych**

**Obszaru Metropolitalnego
Gdańsk – Gdynia – Sopot
do roku 2020**

Opracowanie: Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot, www.metropoliagdansk.pl

W dokumencie wykorzystano materiał opracowany przez Konsorcjum złożone z podmiotów: DS. Consulting Sp. z o.o. oraz Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o. Materiał został wykonany na zlecenie Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego (od dnia 14.05.2015 r. Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot) i był współfinansowany w ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

**Opracowanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2007-2013.**

1. WSTĘP

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot (OMG-G-S) jest dokumentem określającym strategię interwencji w ramach instrumentu ZIT oraz powiązanych z nim działań komplementarnych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne są instrumentem rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 36 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 7 rozporządzenia EFRR. Przepisy te określają, że część środków z alokacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w latach 2014-2020 przeznacza się na zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, jak również, że wskazywane w tych dokumentach „władze miejskie” odpowiadają przynajmniej za zadania związane z wyborem projektów do dofinansowania – w tym jako Instytucja Pośrednicząca w systemie wdrażania funduszy unijnych.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa (UP) oraz ustawy wdrożeniowej, które doprecyzowują prawo europejskie w tym zakresie, ZIT to nowe narzędzie służące w szczególności realizacji zintegrowanych działań na rzecz rozwoju obszarów miejskich wokół polskich miast wojewódzkich, a także obszarów wiejskich powiązanych z nimi funkcjonalnie. Celem realizacji ZIT w Polsce jest promowanie partnerskiego modelu współpracy różnych jednostek administracyjnych na miejskich obszarach funkcjonalnych, zwiększanie efektywności podejmowanych interwencji poprzez realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz zwiększanie wpływu miejskich obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności.

Szczegółowy zakres interwencji ZIT określa Strategia ZIT, opracowywana przez Związek ZIT w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (IZ) Regionalnym Programem Operacyjnym (RPO) oraz Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju (MIR). ZIT wdrażany jest przez Związek ZIT, czyli zinstytucjonalizowaną formę partnerstwa, które w województwie pomorskim przyjęło formę stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego (JST).

ZIT finansowane są przede wszystkim ze środków RPO, zarówno z alokacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), jak i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). W przypadku województwa pomorskiego są to odpowiednio 193,4 mln euro z EFRR i 65,8 mln euro z EFS. Dodatkowym źródłem finansowania Strategii ZIT są środki Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) 2014-2020, służące jako wsparcie wybranych projektów komplementarnych wynikających ze Strategii ZIT.

Wsparcie w ramach określonych wyżej źródeł finansowania obejmować będzie szereg przedsięwzięć służących realizacji Strategii ZIT, których zakres zdeterminowany został rekomendacjami UP odnośnie pożądaných celów tematycznych wsparcia ZIT oraz, kluczowym w tym kontekście, wyborem celów tematycznych dedykowanych ZIT w 7 osiach priorytetowych RPO dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WP 2014-2020) i wskazaniem 3 priorytetów inwestycyjnych dedykowanych ZIT w POIiŚ 2014-2020.

Niezależnie od wyżej wymienionych źródeł finansowania, przewidzianych wprost na finansowanie ZIT, Strategia ZIT identyfikuje również obszary pożądaných zintegrowanych działań, które wykraczają poza przewidziane źródła. Tym samym Strategia ZIT pełni dwie zasadnicze funkcje: szerszą, określającą ramy długofalowej koordynacji współpracy JST zgodnie z celami ZIT, jak i węższą, ukierunkowującą zintegrowane działania metropolitalne pod konkretne fundusze dedykowane ZIT w latach 2014-2020.

Należy zaznaczyć, że w zakresie przepisów wykonawczych nadrzędną rolę nad Strategią ZIT dla każdego z przedsięwzięć służących jej realizacji pełnią dokumenty wykonawcze do właściwych programów operacyjnych, a więc RPO i POIiŚ.

W wyniku przeprowadzonych analiz diagnostycznych oraz biorąc pod uwagę uwarunkowania formalne dotyczące ZIT, w Strategii zidentyfikowano spójny zestaw powiązanych ze sobą działań służących długotrwałej poprawie warunków społecznych, gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych i demograficznych obszaru objętego ZIT.

Misją ZIT jest stymulowanie współpracy pomiędzy samorządami Związku ZIT, aby w sposób zintegrowany eliminowane były problemy i wykorzystywane potencjały tego obszaru. Misja ta realizowana jest poprzez 4 cele strategiczne oraz 10 obszarów działań. Dla poszczególnych obszarów działań Strategia określa kryteria wyboru przedsięwzięć, a w przypadku określonych źródeł finansowania, wskazuje spełniające te kryteria przedsięwzięcia. Strategia określa również system wdrażania i monitoringu realizacji przewidzianych w niej działań, zawiera plan finansowy oraz odniesienie do oceny oddziaływania na środowisko.

Obszar realizacji ZIT zgodnie z RPO WP 2014-2020 obejmuje terytorium 30 gmin i jest tożsamy z zasięgiem Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta (OMT), wskazanym w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (PZP WP), jakkolwiek w uzasadnionych przypadkach obejmuje on również obszar sąsiadujących 23 gmin, nazwany obszarem poszerzonej współpracy. Co do zasady, dane dla OM wskazywane w niniejszym dokumencie odnoszą się do obszaru wyznaczonego w PZP WP, a w indywidualnych przypadkach w Strategii prezentowane i opisywane są dane właściwe dla szerszego obszaru. OM rozumiany jest w niniejszej Strategii jako obszar miejski położony wokół rdzenia metropolii, składającego się z Gdańska, Gdyni i Sopotu wraz z powiązanim z nim funkcjonalnie obszarem wiejskim, tj. jako miejski obszar funkcjonalny (MOF).

Przygotowując Strategię ZIT dążono do możliwie szerokiego konsensusu społecznego. W prace nad dokumentem na poszczególnych etapach jego powstawania zaangażowani byli liczni przedstawiciele samorządów, jak również przedstawiciele środowisk naukowych, gospodarczych i społecznych. Strategia zawiera również szczegółowe sprawozdanie z przebiegu prac nad jej powstawaniem.

2. METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII ZIT

Prace nad opracowaniem Strategii ZIT realizowane były zgodnie ze wskazanymi poniżej etapami.

Etap I. Selekcja obszarów diagnostycznych

Etap I obejmował selekcję obszarów diagnostycznych i opierał się o osie priorytetowe RPO 2014-2020 dla ZIT w województwie pomorskim, z uwzględnieniem dwóch dodatkowych kryteriów selekcyjnych, jakimi były: częstotliwość występowania danych zjawisk na obszarze OMG-G-S (tzw. wspólnota potencjałów i problemów) oraz możliwość uzyskania największego efektu synergii w związku z podjęciem zintegrowanych działań interwencyjnych o większym zakresie oddziaływania.

Etap II. Diagnoza

Faza I - Badanie desk- i webresearch. W ramach badania desk- i webresearch w pierwszej kolejności podjęto działania zmierzające do ustalenia dostępności danych dla każdego z wyselekcjonowanych obszarów. W toku prac posługiwano się bazami danych statystycznych (głównie udostępnianą przez GUS - Bazą Danych Lokalnych), raportami z badań, ekspertyzami oraz publikacjami naukowymi.

Faza II - Warsztaty i pogłębione wywiady. W ramach fazy diagnostycznej posłużono się dodatkowo:

- opiniami przedstawicieli interesariuszy Strategii ZIT zebranymi w trakcie prowadzonych dyskusji na specjalnie w tym celu zorganizowanych warsztatach,
- opiniami ekspertów z poszczególnych dziedzin poddanych diagnozie, uzyskiwanymi w drodze przeprowadzonych pogłębionych wywiadów.

Etap III. Wnioski

W oparciu o obraz poszczególnych dziedzin uzyskany w procesie diagnostycznym analitycy przeprowadzili analizę SWOT, wyznaczając tym samym silne i słabe strony poszczególnych obszarów poddanych diagnozie oraz szanse i zagrożenia dla dalszego rozwoju tych obszarów. Na podstawie analizy SWOT wskazano też obszary, w których zintegrowane działania interwencyjne będą miały największy wpływ na maksymalizację skuteczności eliminowania problemów oraz wykorzystywania potencjałów danych obszarów, a tym samym te obszary, w których zrealizowanie postawionej misji byłoby niemożliwe bez podjęcia działań wykraczających poza jednostkowe lokalizacje.

Etap IV. Cele

Na podstawie wyciągniętych z przeprowadzonej diagnozy wniosków ustalono cele strategiczne przyjmując, że celem jest osiągnięcie pożądanego stanu w danym obszarze diagnostycznym.

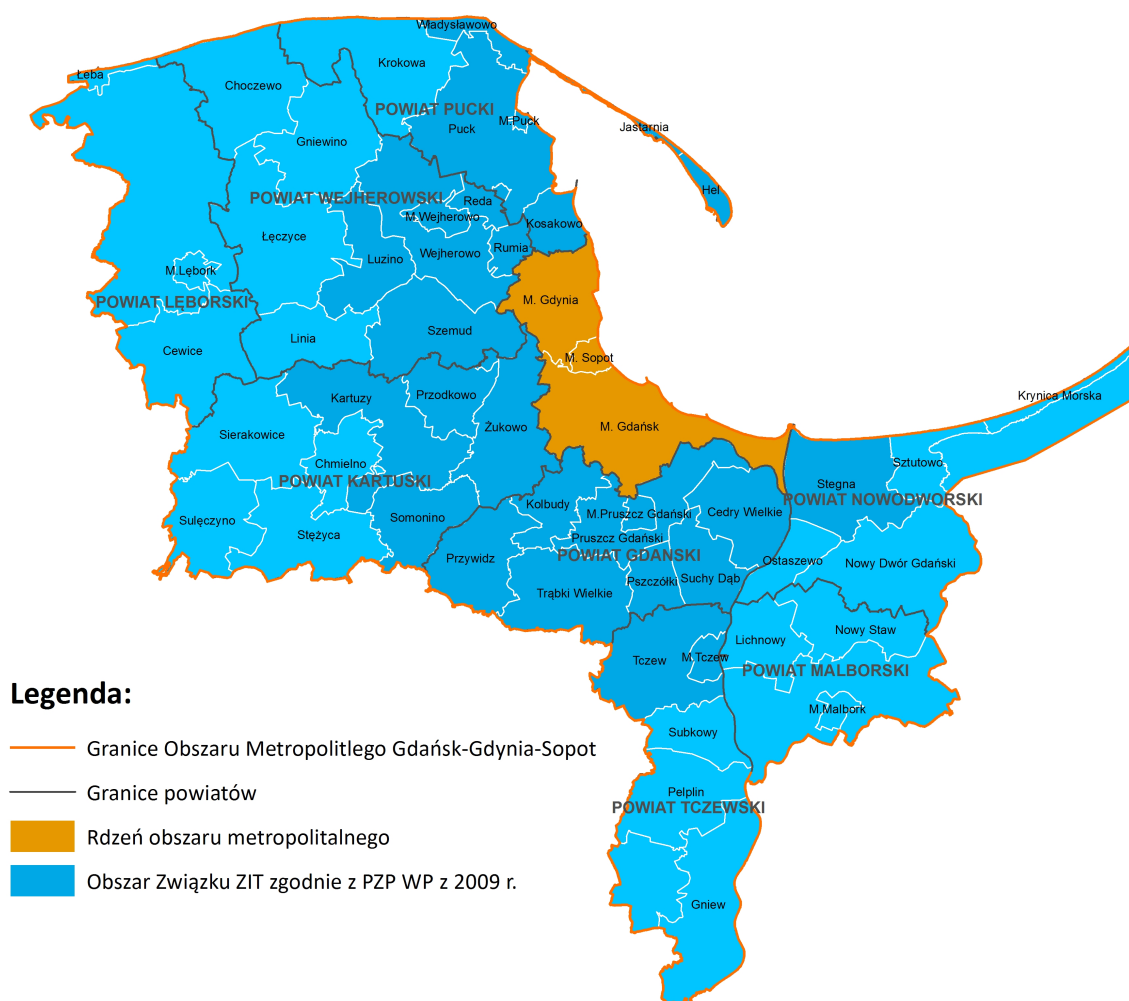
Etap V. Działania

W ramach poszczególnych celów strategicznych zdefiniowano obszary działań, w których mają być realizowane przedsięwzięcia, aby najpełniej zrealizować dany cel. Obszary działań wyznaczono w taki sposób, aby w jak najbardziej efektywny sposób wykorzystać zdiagnozowane silne strony i szanse oraz wyeliminować lub ograniczyć negatywny wpływ zdiagnozowanych słabości i zagrożeń.

3. OBSZAR REALIZACJI ZIT

Strategia ZIT realizowana będzie na Obszarze realizacji ZIT (OM) obejmującym 30 gmin i tożsamym z granicami obszaru metropolitalnego wynikającymi z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego z 2009 roku. Dodatkowo, dążąc do maksymalnego wykorzystania szans, które niesie ze sobą instrument ZIT oraz kierując się celami horyzontalnymi realizacji ZIT w Polsce, a także dążąc do maksymalizacji wpływu ZIT na spójny rozwój całego regionu, w uzasadnionych przypadkach Strategia realizowana będzie w sąsiadujących gminach na terenie powiatów: puckiego, wejherowskiego, lęborskiego, kartuskiego, malborskiego, tczewskiego i nowodworskiego.

Mapa 1. Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot

Źródło: *opracowanie własne*

Delimitacja obszaru realizacji ZIT dokonana została w oparciu o wytyczne MIR, akty planistyczne Samorządu Województwa Pomorskiego oraz opinie samorządów zaangażowanych we współpracę w ramach MOF. Zgodnie z „Zasadami realizacji ZIT w Polsce” z lipca 2013 r. (zwanymi dalej „Wytycznymi

MIR”), ZIT są realizowane na terenie miast wojewódzkich oraz powiązanych z nimi obszarów funkcjonalnych. Wytyczne wskazują, że podstawą do wyznaczania realizacji ZIT jest dokument MRR pn. "Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)". Dla MOF Gdańska kryteria te określają obszar składający się z 19 gmin. Jednocześnie jednak, omawiane Wytyczne wskazują że „obszar realizacji ZIT jest niezależny od wyników prac nad delimitacją MOF OW oraz ostatecznego zakresu MOF OW wyznaczonego przez samorząd województwa”, jak również, że "idea prowadzenia działań na obszarach funkcjonalnych wyraża się tym, że podstawą ubiegania się o wsparcie z funduszy europejskich będzie przede wszystkim współpraca na rzecz rozwiązywania wspólnych problemów, a nie odgórnie wyznaczane granice”. Wytyczne MIR stwierdzają również, że obszar realizacji ZIT wyznaczany jest uchwałą zarządu województwa, mając na uwadze uzgodnienia z gminami zainteresowanymi współpracą z obszaru MOF¹.

Na podstawie stanowiska Zarządu Województwa Pomorskiego do kryteriów delimitacji MIR dodana została zasada tzw. “dodatkowego pierścienia”, dzięki której do MOF włączone zostały samorządy sąsiadujące z gminami wskazanymi w Wytycznych MIR, jak również dołączone trzy gminy miejskie Półwyspu Helskiego (Hel, Jastarnia i Władysławowo), uzasadniając tym samym, że obszar MOF OW w województwie pomorskim powinien obejmować 30 gmin.

Możliwość realizacji wybranych działań ZIT na terenie sąsiadujących gmin w indywidualnych przypadkach uzasadnia fakt, że począwszy od 2011 r. na terenie województwa pomorskiego (WP) prowadzone są intensywne działania mające na celu zacieśnianie współpracy w ramach obszaru metropolitalnego. Działania te dotychczas realizowane były w ramach stowarzyszenia samorządów Gdański Obszar Metropolitalny (GOM, od 2015 roku – OMG-G-S), jak i porozumienia Forum Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów i Starostów NORDA. Obejmowały one szereg inicjatyw w dziedzinach rynku pracy, promocji gospodarczej i turystycznej, edukacji, transportu, środowiska i kultury, w tym prace studialne, takie jak opracowanie Syntezy Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego 58 gmin Obszaru Metropolitalnego (listopad 2013 r.), czy Koncepcji transportowej GOM. To na tym obszarze zainicjowane zostały realizowane obecnie projekty: Strategia OMG-G-S do roku 2030 wraz z Koncepcją Zagospodarowania Przestrzennego OMG-G-S, Strategia Transportu i Mobilności OMG-G-S 2030. Również w podpisanym 14 lutego 2014 r. Porozumieniu ZIT udział wzięły samorządy zaangażowane we współpracę metropolitalną poza OM, ale należące OMG-G-S.

OMG-G-S charakteryzuje się silnymi powiązaniem funkcjonalnymi, związanymi z rynkiem pracy. Jednym z kluczowych elementów wskazujących na jego zasięg jest sieć transportowa, której podstawę stanowi Szybka Kolej Miejska, uzupełniana obecnie przez Pomorską Kolej Metropolitalną, która została uruchomiona w 2015 r. Sieć transportowa i powiązane z nią uwarunkowania codziennych dojazdów mieszkańców do pracy i szkoły, były podstawowym argumentem dla przyjęcia opisanego powyżej obszaru współpracy w realizowanych dotąd inicjatywach metropolitalnych. Równocześnie obszar ten został przyjęty jako wyjściowy do diagnozy obszaru metropolitalnego w ramach prac nad nowym PZP WP, dlatego rozwiązania przyjęte w Strategii ZIT będą spójne z dotychczasowymi, jak i innymi aktualnie prowadzonymi pracami planistycznymi w województwie.

---

¹ Zob. MRR, Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce, lipiec 2013, s. 4.

Wszystkie wymienione wyżej aspekty związane z delimitacją podstawowego obszaru interwencji ZIT wskazują, że uzasadnione jest przyjęcie granic obejmujących 30 gmin OM, wyznaczonego w PZP WP jako MOF. W pełni uzasadniona i zgodna z celami ZIT jest równocześnie ścisła współpraca samorządów z obszaru Związku ZIT z pozostałymi samorządami OMG-G-S. Zgodnie z powyższym:

- **Obszar Związku ZIT (OM)** obejmuje 30 gmin wskazanych w PZP WP;
- **Obszar Metropolitalny Gdańsk – Gdynia – Sopot (OMG-G-S)** tworzy OM wraz z otaczającymi je gminami z powiatów puckiego, wejherowskiego, lęborskiego, kartuskiego, malborskiego, tczewskiego i nowodworskiego.

Kluczowym obszarem analizy przyjętym w niniejszej Strategii będzie OM. W uzasadnionych przypadkach diagnoza obejmuje cały OMG-G-S².

Bardzo istotnym źródłem potencjałów i problemów OM jest jego **sytuacja demograficzna**:

- W 2014 r. OM zamieszkiwany był przez 1,27 mln osób, co stanowi 55% ludności WP. Dwa największe miasta to Gdańsk (461,5 tys. mieszkańców) i Gdynia (247,8 tys.), najmniejsza zaś jest gmina Hel (3,6 tys.). Zdecydowaną większość mieszkańców gromadzą miasta, co wpływa na wysoki stopień urbanizacji na terenie OM, który w 2012 r. wynosił 80%.
- Prognoza demograficzna zakłada wzrost liczby mieszkańców OMG-G-S z 1,27 mln w 2014 r. do 1,49 mln w 2050³, co stanowi jeden z nielicznych wyjątków pozytywnej prognozy demograficznej na tle innych metropolii w Polsce. Przewidywany wzrost ma dotyczyć przede wszystkim terenów wiejskich i będzie stanowić przeciwwagę dla spadku populacji miast. Zgodnie z prognozą największy ubytek ludności odnotowany zostanie na terenie rdzenia OM⁴, z kolei miastami, które mogą liczyć na przyrost liczby mieszkańców, są miasta powiatu wejherowskiego (Wejherowo, Reda, Rumia) oraz powiatu gdańskiego (Pruszcz Gdański).
- Istotny wpływ na liczbę ludności na analizowanym obszarze ma **przyrost naturalny, który w 2014 r. był dodatni i wyniósł 2,1%**⁵. Najniższy poziom tego wskaźnika odnotowały miasta, w tym w szczególności Sopot i Jastarnia za sprawą występowania na ich terenie znacznego odsetka ludzi w wieku poprodukcyjnym, a następnie Gdańsk i Gdynia. Pozostałe gminy wykazały dodatni przyrost naturalny (najwyższy w Redzie i Luzinie).
- **Wysoki przyrost naturalny występujący na obszarach wokół rdzenia OM** wynika pośrednio z dodatniego poziomu wskaźnika salda migracji (migrują głównie osoby w wieku rozrodczym). Ujemne lub bliskie zera wartości salda migracji odnotowują prawobrzeżne względem Wisły gminy żuławskie, a także położone dalej od rdzenia gminy północno-zachodnie i zachodnie.
- Widoczne **zjawisko suburbanizacji wokół miast OM** wynika przede wszystkim z faktu, iż obszary sąsiadujące z rdzeniem i innymi miastami OM oferują atrakcyjne cenowo grunty budowlane oraz mieszkania w rozprzestrzeniającej się, nawet na terenach wiejskich, intensywnej zabudowie wielorodzinnej. Dzięki relatywnie niewielkiej odległości tych obszarów od centrów usługowych (co wpływa na stosunkowo dobry dostęp komunikacyjny) oraz dzięki niskim cenom nieruchomości, tereny te stanowią dogodne rozwiązanie dla osób młodych, które po zakończeniu okresu kształcenia osiedlają się tam w celu założenia rodziny.

² W niektórych przypadkach, przy braku odpowiednich danych stosowano analizę powiatów, na których zlokalizowane są gminy OM, albo wykorzystywano dane dla podregionów statystycznych (tzw. NTS 3).

³ Źródłem danych prognostycznych jest GUS (Bank danych lokalnych). Prognoza liczby ludności dotyczy obszaru OM w ujęciu powiatowym.

⁴ Trójmiasto do 2035 r. ma stracić ponad 45 tys. mieszkańców. Natomiast prognoza dla samego Gdańska nie zakłada spadku liczby mieszkańców.

⁵ Zob. GUS, Bank danych lokalnych. Zaprezentowany przyrost dotyczy danych, właściwych dla obszaru OM w ujęciu powiatowym.

- Poszczególne gminy różnią się od siebie w znaczny sposób pod względem struktury wieku mieszkańców. **Liczba osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższa w rdzeniu OM** niż na terenie całego OM. Z kolei zjawisko tzw. „młodych demograficznie” gmin dotyczy otoczenia rdzenia OM⁶. Z uwagi na duże skupienie ludności na obszarach miejskich, to miasta w głównej mierze wpływają na strukturę ludności OM. W efekcie, piramidy wieku dla miast i dla całego OM są zbliżone, inaczej niż ma to miejsce w odniesieniu do obszarów wiejskich.
- Znaczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym spowodowany jest wkraczaniem w wiek emerytalny osób reprezentujących pierwszy powojenny wyż demograficzny. Proces ten rozpoczął się w 2006 r. w przypadku kobiet oraz w 2010 r. w przypadku mężczyzn, zaś najliczniejsze roczniki należące do tej grupy zasilą populację osób w wieku poprodukcyjnym w ciągu kilku następnych lat.
- Ponadto **proces starzenia się społeczeństwa OM** uzależniony jest także od: spadku wskaźnika dzietności, gwarantującego zastępowalność pokoleń⁷, spadku umieralności⁸; świadomego opóźniania wieku prokreacji oraz upowszechniania się alternatywnych wzorów życia rodzinnego.
- Na obszarach wiejskich zjawisko niżu demograficznego jest mniej wyraźne. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w stale wysokim wskaźniku dzietności występującym na tych obszarach, a także jak wcześniej wspomniano w migracjach osób w wieku produkcyjnym z miast na obszary wiejskie. Analiza zachodzących na terenie OM procesów demograficznych oraz urbanizacyjnych, wskazuje, iż **najważniejszymi czynnikami wpływającymi na szereg aspektów funkcjonowania OM oraz jakość życia jego mieszkańców są:**
  - w odniesieniu **do rdzenia OM:**
    - zmniejszająca się liczba ludności na obszarach miejskich OM, wynikająca w dużej mierze z występowania zjawiska suburbanizacji na analizowanym obszarze;
    - pogłębiające się zjawisko starzenia się społeczeństwa, wynikające z ujemnego przyrostu naturalnego, ujemnego salda migracji oraz obniżającego się wskaźnika dzietności.
  - w odniesieniu **do obszarów wokół rdzenia OM:**
    - zwiększająca się liczba ludności na obszarach wiejskich, za sprawą suburbanizacji;
    - występowanie w przypadku obszarów wiejskich relatywnie wysokiego przyrostu naturalnego.

4. GOSPODARKA

Zasoby gospodarki

- **Ogólny potencjał gospodarczy OM jest niższy niż zasadniczych konkurentów** położonych w Polsce centralnej czy południowej (Poznań, Wrocław i Kraków) ze względu na **peryferyjność**

⁶ Zob. Szarota Z., *Starość. Między diagnozą a działaniem*, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013.

⁷ Wg GUS w Trójmieście wartość tego wskaźnika w 2013 r. obniżyła się o ok. 2 pp. w stosunku do roku poprzedniego. Informacje zostały przyjęte na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

⁸ Wskaźnik liczby zgonów przypadających na 1000 żywych urodzeń w podregionie trójmiejskim w 2013 r. wyniósł 3,3 ‰ i był o 0,4 ‰ niższy niż w roku poprzedzającym, aczkolwiek w 2014 roku ponownie wzrósł do 3,6 ‰. Informacje zostały przyjęte na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

lokalizacji. Główną przewagą konkurencyjną OM na tle konkurentów jest wysoka atrakcyjność osiedleńcza oraz **nadmorska lokalizacja**, która stwarza naturalną ekspozycję na rynki zagraniczne. Gospodarkę OM charakteryzuje również wysoka zależność od **sezonowości** ze względu na profil specjalizacji, zwłaszcza na obszarach poza rdzeniem OM (turystyka, budownictwo, rolnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze).

- Występują znaczne różnice w rozkładzie zasobów pomiędzy rdzeniem a pozostałym obszarem OM. Obszarem o najwyższym potencjale rozwojowym jest rdzeń oraz miasta w jego otoczeniu (Pruszcz Gdański, Żukowo, Reda, Kartuzy, Wejherowo, Rumia) oraz Tczew.
- Aktualnie **połowa PKB województwa** jest wytwarzana w podregionie trójmiejskim. Wartość PKB *per capita* plasuje Trójmiasto **na piątej pozycji w Polsce**, za Warszawą, Poznaniem, Wrocławiem i Krakowem i jest porównywalna z podregionem katowickim. Podregion gdański charakteryzuje się najwyższym w województwie średnim tempem wzrostu PKB *per capita* od momentu akcesji do Unii Europejskiej (średnie tempo wzrostu 7,7%, podczas gdy sam rdzeń OM 7,1% a średnia krajowa 7,2%). **Rdzeń OM rozwija się relatywnie wolno.**
- **OM stanowi centrum gospodarcze regionu i północnej Polski.** Zlokalizowanych jest tu 64,6% podmiotów gospodarczych z oraz 79,8% spółek z kapitałem zagranicznym województwa.
- **Produktywność lokalnych przedsiębiorstw jest stosunkowo niska**, a tempo przyrostu przedsiębiorstw w konkurencyjnych ośrodkach jest wyższe. Na tle konkurentów OM charakteryzuje się dużym udziałem mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, ale **niskim dużych i bardzo dużych przedsiębiorstw**, a także **podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego.**
- Większość przedsiębiorstw jest zlokalizowanych w rdzeniu⁹, ale **dynamika przyrostu przedsiębiorstw jest wyższa na pozostałym obszarze OM** - zarówno w tradycyjnych sektorach, jak i w sektorach reprezentujących średnie i wysokie technologie. Rdzeń OM przyciąga również dużych inwestorów, w tym zagranicznych, reprezentujących zaawansowane technologie.
- **Atrakcyjność inwestycyjna OM** na tle konkurencyjnych ośrodków **jest przeciętna**, co wynika z peryferyjnej lokalizacji oraz nisko ocenianej infrastruktury gospodarczej, przede wszystkim w zakresie efektywności działania IOB. Słabością OM jest również ograniczona dostępność wewnętrzna oraz mała powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych, co utrudnia ich wykorzystanie (tereny inwestycyjne różnią się bowiem dostępnością komunikacyjną, stanem uzbrojenia, przygotowaniem do realizacji inwestycji, stopniem objęcia planami).
- Do **branż priorytetowych w polityce inwestycyjnej** zalicza się: sektor ICT, energetykę, branżę farmaceutyczną i kosmetyczną, sektor usług BPO, szeroko rozumianą logistykę oraz branżę motoryzacyjną.
- Na tle kraju OM charakteryzuje **wysoki poziom „klasteryzacji” gospodarki** w szczególności w rdzeniu i paśmie powiatów bezpośrednio otaczających rdzeń OM. Szczególnie silne klastry występują w sektorze stoczniowym, sektorze TSL opartym o porty morskie, jubilerskim oraz ICT. Część funkcjonujących inicjatyw klastrowych ma jednak charakter jedyne deklaracyjny.
- **Struktura gospodarki OM jest relatywnie stabilna** i dominuje w niej (zwłaszcza w rdzeniu) sektor usług rynkowych nad sektorem przemysłu. Od początku procesu transformacji w obrębie rdzenia nastąpił spadek znaczenia przemysłu, w tym przemysłu stoczniowego i branż z nim powiązanych, jednocześnie obserwuje się wzrost znaczenia przemysłu przetwórczego poza rdzeniem OM.

---

⁹ Stanowią 42,6% wszystkich podmiotów gospodarczych województwa pomorskiego, pozostały obszar OM koncentruje 22%.

- Głównym **ośrodkiem przemysłowym** pozostaje rdzeń OM, choć udział przemysłu przetwórczego w ogólnym zatrudnieniu jest wyższy w pozostałych gminach OM. Istotne znacznie dla gospodarki, w tym zwłaszcza rynku pracy, mają **tradycyjne sektory**: spożywczy, w tym specyficzne dla OM przetwórstwo ryb (szczególnie w powiecie puckim) oraz produkty regionalne na Kaszubach, przemysł drzewno-meblowy oparty na wysokiej lesistości oraz budowlany (rdzeń i powiaty je otaczające).
- Udział przedsiębiorstw reprezentujących działalność z zakresu **wysokich i średniowysokich technologii jest w OM jednym z najwyższych w porównaniu do konkurencyjnych OM** (5,5% wszystkich przedsiębiorstw z tych sektorów w kraju).
- Widoczne są **różnice w profilu specjalizacji** między rdzeniem a pozostałym obszarem OM. **Poza rdzeniem OM i Tczewem widać przesunięcie w kierunku bardziej tradycyjnych sektorów o niższej intensywności technologicznej i niższej wiedzochłonności**. Obszar ten w dużo większym stopniu w stosunku do rdzenia OM bazuje na zasobach naturalnych. Rdzeń obszaru metropolitalnego na tle kraju wykazuje specjalizację w zakresie sektora stoczniowego, logistyki w tym przede wszystkim logistyki morskiej powiązanej z portami, produkcji biżuterii (klaster bursztynowy), szeroko pojmowanej turystyki, edukacji wyższej oraz sektora metalowego.

Internacjonalizacja gospodarki

- **Poziom internacjonalizacji** gospodarki OM mierzony udziałem firm eksportujących w ogólnej liczbie podmiotów jest **wyższy niż średnio w kraju**, co zwiększa ekspozycję na szoki zewnętrzne. W latach 2008–2013 udział OM w eksporcie Polski zwiększył się z 4,7% do 5,7%. Może to świadczyć o znacznych zdolnościach adaptacyjnych przedsiębiorstw zlokalizowanych w OM. Wśród firm eksportujących dominują MSP. W ujęciu wartościowym **potencjał eksportowy OM jest silnie skoncentrowany w małej grupie największych podmiotów**. Firmy eksportujące koncentrują się głównie w Gdańsku, Gdyni i Tczewie. W 2013 roku podmioty mające siedzibę w tych gminach generowały blisko 89% obrotów eksportowych całego OM.
- **Eksport w OM generowany jest w dominującej części przez przemysł**. Mniejsze znaczenie ma sektor usług, a najmniejsze rolnictwo. 77,3% wartości eksportu OM pochodzi z firm o kapitale krajowym. Struktura produktowa eksportu podmiotów mających siedzibę w OM jest w znacznej mierze zdeterminowana przez nadmorskie położenie obszaru, ale także przez charakter zlokalizowanego tu przemysłu. W eksporcie OM **największe znaczenie mają dobra o relatywnie niskim stopniu przetworzenia**: statki, łodzie oraz konstrukcje pływające, paliwa mineralne, oleje, substancje bitumiczne, woski mineralne. **Eksport produktów wysokich technologii jest skoncentrowany w trzech gminach: Tczew, Gdańsk, Gdynia**. Niepokojący jest **spadek udziału produktów high-tech w eksporcie OM ogółem**¹⁰.
- W porównaniu z innymi MOF, OM cechuje **specyficzna geograficzna struktura eksportu**. Podmioty zlokalizowane w OM wyróżniają **niski udział krajów UE w eksporcie**, za to bardzo wysoki udział „pozostałych krajów”. Jest to głównie skutkiem eksportu produktów przemysłu stoczniowego i konstrukcji metalowych poza UE, a także poza Europę. **Najpoważniejszymi kierunkami eksportu w ujęciu wartościowym są: Norwegia, Niemcy, Holandia, USA i Szwecja**.

¹⁰ Z 18% w roku 2008 do 13,2% w roku 2013.

- W końcu 2013 roku w OM funkcjonowało **81 inwestorów zagranicznych (powyżej 1 mln USD)**. Większość inwestycji zlokalizowanych było w rdzeniu OM (64). Funkcjonuje tu 61 firm znajdujących się na liście „wielkich inwestorów”. Większość inwestycji kapitału zagranicznego została zrealizowana w przetwórstwie przemysłowym. Zainwestowany kapitał pochodzi głównie z USA, Niemiec, Finlandii, Wielkiej Brytanii, Kanady, Danii, Szwecji, Szwajcarii i Holandii.

Innowacje

- Na tle ośrodków europejskich **gospodarkę OM cechuje niski poziom innowacyjności**. Jego źródłem są m.in.: niska świadomość innowacyjna przedsiębiorstw i związane z tym niskie nakłady na B+R, słaba współpraca w procesie innowacyjnym środowisk naukowych i biznesu, zbyt mały wpływ istniejących instytucji otoczenia biznesu na procesy innowacyjne. Na tle kraju wyższą rangę pod względem innowacyjności ma OM Poznań i Wrocławia.
- Obszar OM koncentruje większość wojewódzkich zasobów B+R (finansowych, infrastruktury, i jednostek naukowych). **Kluczowe zasoby sektora B+R zlokalizowane są na terenie rdzenia OM**. Wiodącą rolę w zakresie badań pełnią jednostki publiczne (szkoły wyższe, przede wszystkim Politechnika Gdańska). W sektorze prywatnym **nakłady na innowacje skoncentrowane są w grupie największych przedsiębiorstw** z rdzenia. W przypadku przemysłu przetwórczego wiodące znaczenie ma Gdańsk i powiat tczewski, a także Gdynia, Wejherowo i Kartusy. W usługach rozkład nakładów na innowacje wskazuje na dominację Gdańska, Gdyni i Wejherowa.
- W okresie ostatnich 10 lat nastąpił niewielki nominalny wzrost nakładów na działalność innowacyjną w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych (+8%), ale **w ujęciu realnym nakłady na innowacje w przedsiębiorstwach** (zwłaszcza przemysłowych) **spadły** (wzrost wolniejszy niż inflacja). W strukturze nakładów na działalność innowacyjną **dominują zakupy inwestycyjne środków trwałych**, ale ich udział na przestrzeni lat 2005-2012 wykazywał tendencję spadkową¹¹.
- Nieznacznie **zmniejszyła się również liczba przedsiębiorstw ponoszących nakłady na działalność innowacyjną**, ale jednocześnie **wzrosła liczba przedsiębiorstw prowadzących prace B+R**, w tym realizujących projekty badawczo-rozwojowe współfinansowane ze środków europejskich (choć ponoszone nakłady na te cele są niewielkie lub wykazywane po stronie jednostek naukowych).
- Za relatywnie silne strony OM na tle konkurencyjnych ośrodków można uznać **wysokie wydatki na innowacje niezwiązane z B+R**, wysoki udział zatrudnienia w zawodach intensywnie wykorzystujących wiedzę, a także wysoki odsetek osób z wyższym wykształceniem. Ponadto, na tle ośrodków krajowych OM charakteryzuje się wysokimi wydatkami na B+R w sektorze biznesu. Niekorzystnie natomiast plasuje się pod względem wskaźników związanych z występowaniem o ochronę patentową oraz z pracami B+R realizowanymi w sektorze przedsiębiorstw.
- OM koncentruje **22 uczelnie wyższe oraz jednostki badawczo-rozwojowe i instytuty naukowe PAN**. Ten istotny potencjał pozostaje w znacznej mierze niewykorzystany z uwagi na zbyt niski poziom współpracy z przedsiębiorcami i ośrodkami zagranicznymi. Mimo dynamicznego rozwoju niepublicznych szkół wyższych (15 na obszarze OM) ich powstanie nie spowodowało żadnych zmian w rozkładzie aktywności badawczej. Zarówno zasoby ludzkie, jak i nakłady finansowe skoncentrowane są przede wszystkim w sektorze uczelni państwowych.

¹¹ Z poziomu ok. 81% do 60%.

- **Współpraca sektora nauki i biznesu w OM powoli się poprawia** i przejawia m.in. przez funkcjonowanie akademickich inkubatorów przedsiębiorczości (Uniwersytetu Gdańskiego, UG, Politechniki Gdańskiej, PG i Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, AWFIS) oraz centrów transferu technologii, powołanych w celu komercjalizacji wyników badań naukowych lub prac rozwojowych (m.in. PG, UG wraz z Centrum Badań i Komercjalizacji Nowych Technologii UG Sp. z o.o., Stanowisko ds. Innowacji i Transferu Wiedzy w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym). Infrastruktura komercjalizacji wyników badań B+R jest wystarczająca, ale **wskaźnik nasycenia aparaturą naukowo-badawczą jest na bardzo niskim poziomie**. Ponadto w ostatnich latach nastąpił istotny regres zasobów aparatury naukowo-badawczej wynikający z amortyzacji. Integracja tej infrastruktury mogłaby przynieść pewne synergiczne i oszczędności (obecnie każda uczelnia ma własną infrastrukturę).
- Zdecydowana większość zasobów sektora szkolnictwa wyższego na terenie OM zorientowana jest na działalność dydaktyczną¹², co wskazuje na niską preferencję dla badań. Struktura środków służących finansowaniu działalności B+R wskazuje na duży udział prac prowadzonych w ramach tzw. badań własnych oraz projektów z zakresu nauk podstawowych. **Niski poziom aktywności badawczej publicznych jednostek naukowych przy bardzo słabym wyposażeniu w nowoczesną aparaturę przekłada się na niską efektywność współpracy z przedsiębiorstwami.**
- **Nasycenie kadrą w sektorze nauki i B+R jest wysokie** na tle konkurencyjnych OM. Same uczelnie zatrudniają na stanowiskach nauczycieli akademickich 5,7 tys. pracowników. Uczelnie dysponują też największym zasobem pracowników naukowo-badawczych (51% kadry naukowo-badawczej w województwie). Pozostała część zasobów ludzkich skupiona jest w sektorze przedsiębiorstw (37%) i jednostek rządowych (instytuty PAN i JB-R) - 12%.
- **Wymierne efekty dla gospodarki sektora nauki i B+R są niewielkie i niewspółmierne do zgromadzonych zasobów** (liczba wynalazków zgłaszanych do ochrony patentowej na tysiąc pracowników B+R w OM, czy też wartość prac wykonywanych na rzecz przedsiębiorstw są znacznie niższe niż w konkurencyjnych OM). Problemy innowacyjności znajdują odbicie w niskim (niższym niż OM Wrocławia i nieznacznie niższym niż OM Poznania) tempie wzrostu wydajności pracy, stosunkowo niskiej produktywności przedsiębiorstw i wolniejszym wzroście PKB *per capita* w okresie 2005-2011. **Jednocześnie gospodarka OM jest w dużym stopniu zorientowana na eksport produktów technicznie i technologicznie złożonych bądź wiedzochłonnych.**

Instytucje otoczenia biznesu

- Obszar **OM dysponuje rozbudowaną bazą nowoczesnych instytucji otoczenia biznesu** (parki technologiczne: Gdański Park Naukowo-Technologiczny, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny w Gdyni, inkubatory przedsiębiorczości, np.: Pomorski Inkubator Innowacji i Przedsiębiorczości w ramach PPNT, Gdański Inkubator Przedsiębiorczości Starter, Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości w Kartuzach, Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości w Malborku, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy UG, Akademicki Inkubator Gospodarczy PG). Infrastruktura ta jest skoncentrowana na terenie rdzenia i zorientowana przede wszystkim na nowoczesne sektory (np. IT, biotechnologia). Pozostały obszar OM jest w mniejszym stopniu

¹² Około 75% zasobów finansowych służy finansowaniu działalności dydaktycznej.

nasycony IOB, a te, które funkcjonują mają mniejszą skalę działalności, zwłaszcza w zakresie zaawansowanych usług. Większość IOB świadczy proste i średniozaawansowane usługi.

- W ciągu ostatnich 14 lat w budowę infrastruktury materialnej instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości na terenie OM, głównie w formie parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości, zainwestowano ponad 560 mln zł. Źródłem rozwoju tej infrastruktury były środki publiczne. Efektem tych inwestycji jest zasób ok. 94,1 tys. m² powierzchni użytkowej (lokale biurowe, sale seminaryjne, konferencyjne, sale spotkań, powierzchnia magazynowa, produkcyjna i laboratoryjna). Pod względem łącznych zasobów lokalowych **parki naukowo-technologiczne w Gdyni i Gdańsku to największy w Polsce technologiczno-laboratoryjno-biurowy kompleks wsparcia przedsiębiorczości i innowacji.**
- Mimo zaangażowania znacznych środków w infrastrukturę IOB na obszarze OM, **ich przełożenie na innowacyjność i transfer innowacji jest wciąż dalekie od oczekiwania**, a zakres współpracy niezwykle ograniczony. Istniejące IOB to samostanowiące jednostki, które ustalają ofertę każda we własnym zakresie. **Brak jest działań koordynacyjnych**, które pozwoliłyby na stworzenie całościowej zintegrowanej oferty dla innowacyjnych przedsiębiorstw. Większość usług IOB jest *de facto* identyczna i brak im komplementarności względem siebie, co doprowadziło do **nadpodaży jednych usług, przy równoczesnym ich deficycie w innych dziedzinach** oraz sprawia, że brak jest „ciągłości” udzielanej przedsiębiorcom pomocy. Istniejące IOB dotychczas nie podejmowały spójnych działań, uwzględniających silne powiązania funkcjonalne występujące w ramach OM.

5. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I SPOŁECZNA

Problemy rynku pracy

- **Sytuacja na rynku pracy OM w ostatnich latach znacząco poprawiła się.** Wzrosła populacja mieszkańców pracujących, spadła liczba bezrobotnych. **W gminach OM koncentruje się większość, bo prawie 65%¹³ pracujących regionu.** Problemem jest jednak coraz liczniejsza populacja osób biernych zawodowo. Niepokojącym jest również fakt wzrostu liczby osób, które pozostają bierne z innych powodów niż choroba czy niepełnosprawność, nauka lub emerytura.
- Struktura zatrudnienia wyróżnia **rdzeń OM jako obszar o przewadze pracujących w usługach.** Na pozostałej części OM, poza pracującymi w usługach, dominują pracujący w przemyśle i budownictwie. Ponieważ OM jest silnie zurbanizowany, niewielkie znaczenie z punktu widzenia zasobów pracy mają sektory: rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (wyróżniają się tu tylko powiaty: nowodworski oraz kartuski).
- **Pracujący na Pomorzu należą do czołówki krajowej pod względem efektywności pracy.** Wydajność pracy na 1 pracującego¹⁴ na obszarze Trójmiasta jest znacząco wyższa niż średnia dla Polski (w 2012 r. wyniosła 126,2% średniej krajowej). W podregionie gdańskim, mimo wysokich wartości we wcześniejszych latach oraz rosnącej nominalnej wartości, WDB na 1 pracującego spadła ostatnio o kilka punktów procentowych w relacji do średniej w kraju¹⁵.

¹³ Bez duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Wskaźnik ten jest niepełny, ponieważ nie obejmuje podmiotów gospodarczych do 9 osób.

¹⁴ Mierzona Wartością Dodaną Brutto.

¹⁵ Z 97,1% średniej krajowej w 2007 r. do 92,8% w 2012 r.

- Aktywność ekonomiczna ludności OM zmienia się wraz z poziomem wykształcenia. Wskaźnik aktywności zawodowej dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wynosi ok. 16%. Duża część osób najniżej wykształconych znajduje się w grupie biernych zawodowo z powodu niskich kwalifikacji, nieskutecznego doradztwa lub niższej dostępności przestrzennej do rynku pracy (równocześnie osoby lepiej wykształcone i aktywne są bardziej zainteresowane innymi rynkami pracy – poza OM i WP).
- Trójmiasto cechuje intensywność interakcji z pozostałą częścią OM. Pokazują to m.in. dojazdy do pracy. Analiza dostępności przestrzennej miejsc pracy wyraźnie wskazuje na **zróznicowanie OM pomiędzy rdzeniem wraz z jego strefą podmiejską oraz peryferiami**. Najbardziej intensywne przejazdy dotyczą dojazdu do rdzenia ze strefy podmiejskiej OM. Wiąże się to m.in. z odpływem migracyjnym na przedmieścia oraz migracją spoza OM na tereny podmiejskie. Zjawiska te powodują zwiększenie codziennych dojazdów do pracy. Problem stanowią peryferia OM, gdzie dostępność przestrzenna w dużym stopniu warunkuje m.in. poziom bezrobocia.
- **Spada liczba bezrobotnych w OM**, chociaż nadal jest ponad dwukrotnie wyższa niż w 2008 r.¹⁶ **Stopa bezrobocia** w powiatach obejmujących OM jest silnie zróżnicowana i **wyказuje wyraźną sezonowość oraz tendencję do wzrostu wraz z odległością od rdzenia OM**. Zdecydowanie najwyższa jest w jego wschodniej i południowej części. **W rdzeniu OM jest o ponad połowę niższa niż średnio w Polsce** – waha się między 4%¹⁷ w Sopocie, a niecałymi 6% w Gdańsku i Gdyni. Inaczej sytuacja wygląda w bezpośrednim sąsiedztwie rdzenia OM. Mimo, że na ponad połowie obszaru wartość wskaźnika jest niższa niż średnia dla województwa i Polski¹⁸, to jednak jest zdecydowanie wyższa w powiatach wejherowskim i puckim¹⁹, a najgorsza sytuacja występuje w powiecie nowodworskim (27,5%). Wartość wskaźnika jest silnie uzależniona od pór roku i wykazuje na dużą sezonowość. W cieplejszych miesiącach (w sezonie budowlanym, turystycznym, rolniczym) jego wartość na całym obszarze jest niższa, a w niektórych powiatach (zwłaszcza nadmorskich) maleje nawet o kilka punktów procentowych. Na tle zasadniczych konkurentów (Poznań, Wrocław, Kraków) sytuacja na rynku pracy rdzenia OM wypada dobrze – rejestrowane bezrobocie jest na zbliżonym poziomie, bezrobocie na pozostałym obszarze jest jednak wyższe. W OM, podobnie jak w całym województwie i kraju, wśród bezrobotnych przeważają kobiety²⁰.
- Analiza gmin OM w kontekście **udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym** wykazuje na nieco mniejsze dysproporcje bezrobocia między gminami. Rozpiętość wskaźnika waha się średnio od nieco ponad 3% w Żukowie, Kolbudach i Sopocie do ok. 7% w Luzinie, Wejherowie i Władysławowie. Wyraźnie niekorzystnie wypadają 2 gminy, w których podaż miejsc pracy jest silnie zdeterminowana sezonem turystycznym, tj. Stegna (12,4%) i Jastarnia (9,6%).
- **Poważnym problemem OM**, podobnie jak całego pomorskiego rynku pracy, **jest rosące długotrwałe bezrobocie**, zwłaszcza w powiązaniu ze wzrostem odsetka osób z długoletnim stażem pracy. Udział osób pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w powiatach OM jest wprawdzie nieco niższy²¹ niż średni w województwie, ale w części powiatów odczuwalnie wykracza poza średni w OM (np. w Gdańsku, powiatach: gdańskim i nowodworskim). Osoby długotrwałe bezrobotne są w

¹⁶ W 2014 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w OM wynosiła 37,4 tys., podczas gdy w rekordowo niskim 2008 r. - 18,0 tys. osób.

¹⁷ Dane GUS wg stanu na koniec 2014 r.

¹⁸ W powiatach: kartuskim - 8,4%, gdańskim - 8,6% oraz tczewskim - 11,3%.

¹⁹ Odpowiednio 14,6% i 14,2%.

²⁰ W 2014 r. odsetek bezrobotnych kobiet wśród bezrobotnych OM wyniósł 55,9%.

²¹ W 2014 r. w 9 powiatach obejmujących OM liczba ta wynosiła ponad 16,5 tys. osób, co stanowiło 44% długotrwałe bezrobotnych w regionie .

szczególny sposób narażone na wykluczenie na rynku pracy, podobnie jak osoby w wieku 55 lat i więcej, których odsetek w ostatnich latach gwałtownie rośnie, a prognozy demograficzne wskazują na jeden z większych w Polsce wzrost populacji osób w wieku poprodukcyjnym w powiatach OM. W szczególnie trudnej sytuacji jest Gdańsk i powiat gdański, gdzie ponad połowa długotrwale bezrobotnych to osoby w wieku 55-64 lat. Obserwowany jest też **wzrost odsetka osób bezrobotnych z długim stażem pracy**²² - w latach 2008-2014 z 14,9% do 16,1%.

- Inteligentne specjalizacje Pomorza oraz potencjalne branże rozwoju OM determinują listę zawodów pożądanych, deficytowych. Już dziś zauważa się **niedostosowanie oferty kształcenia do wymagań stawianych przez przedsiębiorców**. Ten problem jest jednym z istotnych elementów utrudniających efektywne wejście i funkcjonowanie mieszkańców regionu na rynku pracy (zwłaszcza absolwentów). Na obszarze OM niemal we wszystkich powiatach spada wskaźnik bezrobocia wśród absolwentów (z wyjątkiem Gdyni, ale tu jest jednym z niższych). Wyraźnie wysoki w stosunku do średniego w regionie²³ pozostaje jednak w powiatach kartuskim (ponad 8%) oraz puckim i wejherowskim (ok. 5%).
- **Największe możliwości podnoszenia kwalifikacji i zwiększania swojego potencjału na rynku pracy mają mieszkańcy rdzenia OM**. Większość firm i instytucji szkoleniowych zlokalizowanych jest w rdzeniu OM, jego strefie podmiejskiej oraz miastach powiatowych. W skali kraju Pomorskie jest w czołówce pod względem udziału osób uczących się i doksztalających w grupie wiekowej 25-64 lata²⁴. Jest to, co prawda, wynik niższy od średniej dla Unii Europejskiej (10,7%), jednak świadczy o zdecydowanej przewadze nad pozostałymi polskimi województwami.
- Nie bez wpływu na rynek pracy pozostaje **niska świadomość społeczna w zakresie prowadzenia zdrowego stylu życia**. Aby możliwe było utrzymanie spadku bezrobocia, wynikającego z podjętych działań na rzecz aktywizacji zawodowej niezbędne jest równoczesne promowanie zdrowego stylu życia, co przyczyni się do zmniejszenia absencji oraz zwiększenia prawdopodobieństwa utrzymania miejsc pracy. Również w tym zakresie, ze względu na większe zintegrowanie rynku pracy, w ramach OM działania nie mogą być podejmowane punktowo lecz systemowo, obejmując tym samym większe obszary funkcjonalne i poprawiając efektywność działań.

Edukacja

- **Dostęp do usług edukacyjnych na terenie OM cechuje się wyraźnym zróżnicowaniem przestrzennym**. Usługi związane z edukacją wyższych szczebli koncentrują się w rdzeniu OM. Ograniczona dostępność do placówek edukacyjnych dotyka przede wszystkim mieszkańców obszarów położonych najdalej od Trójmiasta. Przekłada się to także na wyniki egzaminów zewnętrznych.
- **Najlepsze wyniki egzaminów zewnętrznych osiągają uczniowie szkół zlokalizowanych w rdzeniu OM**. W 2015 r. na sprawdzianie szóstoklasistów najlepsze wyniki uzyskali uczniowie szkół z Trójmiasta i najbliższego otoczenia. Jednakże na OM znajdują się również gminy, w których średni wynik sprawdzianu okazał się zdecydowanie niższy od średniej dla województwa i kraju (Cedry Wielkie, Suchy Dąb, gmina wiejska Tczew). Podobnie kształtuje się sytuacja w przypadku egzaminu gimnazjalnego. Ponownie pozytywnie wyróżnia się rdzeń OM (gdzie wyniki uczniów znacznie

²² Powyżej 20 lat pracy.

²³ W 2014 r. - 4,6%.

²⁴ W 2014 r - 5,3., 2. miejsce po województwie mazowieckim

przewyższają średnie dla regionu i Polski), a gminy: Cedry Wielkie, Trąbki Wielkie, Przywidz, Somonino, Władysławowo i gmina wiejska Puck należą do obszarów o najłabszych wynikach w województwie. Zdawalność egzaminu maturalnego po raz kolejny pozytywnie wyróżnia rdzeń OM, najłabszej natomiast wypada powiat nowodworski, pucki i gdański²⁵.

- Ogólnopolski ranking²⁶ oceniający jakość kształcenia w pierwszej 50. ułokował 3 licea z rdzenia OM, co stawia Trójmiasto na równi z Wrocławiem, czy Łodzią. Podobnie w przypadku rankingu maturalnego techników w pierwszej 50 znalazły się 3 szkoły z OM. Gorzej przedstawia się sytuacja w przypadku egzaminów zawodowych w technikach, w 50. nie znalazła się żadna ze szkół OM.
- **Prognozy demograficzne dla OM wskazują na wzrost liczby dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym w najbliższych latach.** Przybędzie więc zarówno uczniów szkół podstawowych²⁷, jak i gimnazjalnych. Będzie to miało istotne znaczenie dla samorządów lokalnych, z uwagi na wysokość subwencji oświatowych, finansowanie szkół czy dowożenie dzieci do placówek.
- **Na terenie OM, podobnie jak w województwie i w całym kraju, zmniejsza się liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych** i wg prognoz trend ten utrzyma się do 2020 r. W 2013 r. w prawie 280 szkołach ponadgimnazjalnych OM uczyło się ponad 50 tys. uczniów. Ponad 44% z nich to uczniowie średnich i zasadniczych szkół zawodowych – mniej niż średnio w województwie i kraju, co świadczy o **spadku zainteresowania nauką w zasadniczych szkołach zawodowych**²⁸. Oznacza to konieczność promocji i inwestowania w szkolnictwo zawodowe oraz dostosowywania profili kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.
- **System edukacji na obszarze OM jest niekorzystnie sprofilowany, a system kształcenia zawodowego niedostatecznie rozwinięty i w zbyt małym stopniu angażujący pracodawców.** Obecność na pierwszych miejscach listy zawodów deficytowych wykwalifikowanych pracowników fizycznych (różnych specjalności), świadczy o braku adekwatnego systemu edukacji zawodowej.
- **OM cechuje się monocentryczną strukturą szkolnictwa wyższego.** W rdzeniu OM zlokalizowane są największe instytucje akademickie w regionie²⁹. Niestety obecnie przegrywają konkurencję z uczelniami czołowych ośrodków Polski i krajów skandynawskich, czy Niemiec. Dotyczy to zarówno ocen działalności edukacyjnej, potencjału naukowego, jak również udziału w zagranicznych programach badawczych i wymianie studenckiej. Jakość kształcenia, określana m.in. na podstawie rankingów szkół wyższych, pozwala dziś na konkurencję z uczelniami z Łotwy, Litwy i Estonii. Prognozowane stopniowe **zmniejszanie się liczby ludności w wieku 19-24 lata**, wskazuje na konieczność poprawy konkurencyjności szkół wyższych OM, w celu większego przyciągania studentów spoza województwa i z zagranicy.
- **OM charakteryzuje się zróżnicowanym udziałem dzieci w edukacji przedszkolnej oraz dostępem do przedszkoli**, co może sprzyjać tworzeniu się nierówności edukacyjnych. W ostatnich latach na terenie OM nastąpił **znaczący wzrost odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat**. W 2013 r. przekroczył 74% i był wyższy od średniej dla WP, ale nadal niższy niż średnia dla kraju (75,3%). Sytuacja ta ulegnie zmianie za sprawą prognozowanych trendów demograficznych wskazujących na zmniejszanie się liczebności dzieci w wieku przedszkolnym. Rozkład przestrzenny wartości wskaźnika jest bardzo zróżnicowany³⁰. Najwyższy odsetek dzieci

²⁵ Powiaty te należą do grupy powiatów o najłabszych wynikach egzaminu maturalnego w regionie - poniżej 90% średniej wojewódzkiej.

²⁶ Ranking miesięcznika *Perspektywy* dla 2015 r.

²⁷ Liczba dzieci w wieku szkoły podstawowej zacznie się zmniejszać dopiero od 2019 r.

²⁸ Największy spadek liczby uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w ostatnich kilku latach dotyczy zasadniczych szkół zawodowych - o ponad 18%.

²⁹ 20 spośród 27 szkół wyższych na terenie województwa - ponad 90% studentów i absolwentów.

³⁰ Od 44,4% w gminie Luzino, do 97,5% w mieście Puck.

uczęszcza do przedszkoli w rdzeniu OM i najbliższym otoczeniu³¹, relatywnie dobrą sytuacją wyróżniają się też miasta powiatowe. Ich strefy podmiejskie osiągają już niższe wartości, a najniższe cechują gminy zlokalizowane peryferyjnie, gdzie obserwuje się zwiększanie dystansu do obszarów bardziej zurbanizowanych.

- Wzrost udziału dzieci w edukacji przedszkolnej na terenie OM jest z pewnością wynikiem obserwowanego w ostatnich latach znacznego **wzrostu liczby przedszkoli³² i miejsc którymi dysponują³³**. Najlepszy poziom dostępności przestrzennej przedszkoli charakteryzuje obszary położone w północno-zachodnim otoczeniu rdzenia OM, a najgorszy gminy peryferyjne.

Aktywność obywatelska

- **OM skupia 59% NGO regionu**, na co wpływ ma prawie 4,5 tys.³⁴ zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji pozarządowych. Na 10 tys. osób przypada 35 organizacji, podczas gdy w WP wskaźnik ten wynosi 33 i jest tożsamy ze średnią dla Polski. Pod względem liczby NGO w stosunku do wielkości populacji, region zajmuje 5 miejsce³⁵ w kraju.
- **OM nie wyróżnia się szczególnie na tle województwa pod względem koncentracji organizacji pozarządowych**. Obserwuje się jednak wyraźny podział wewnątrz OM, pomiędzy zagęszczeniem³⁶ NGO w rdzeniu (58), a pozostałym obszarem. Poza rdzeniem największe zagęszczenie zarejestrowanych organizacji występuje w miastach Puck i Hel. Relatywnie wysoką wartością charakteryzuje się także część gmin powiatu kartuskiego i gdańskiego, natomiast najniższą gminy Luzino i Pszczółki.
- **Rdzeń OM wykazuje najwyższą w regionie dynamikę aktywności obywatelskiej** w rozumieniu nowopowstałych organizacji pozarządowych. Pozostałą część OM cechuje podobna dynamika, co resztę województwa. Wśród gmin wiejskich OM wyróżnia się Pruszcz Gdański i Kolbudy³⁷.
- **Sektor pozarządowy jest stosunkowo słabo rozwinięty, a większość organizacji prowadzi działalność lokalnie**. Ograniczają zasięg działań do terenu swojej gminy i powiatu (61%). Pozostałe działają na obszarze województwa oraz kraju, a tylko 8% swoim zasięgiem działalności wykracza poza granice Polski. Główne obszary działań NGO to: edukacja i wychowanie, sport i turystyka, kultura i sztuka, usługi socjalne i pomoc społeczna³⁸.
- **Głównym problemem, z którym borykają się organizacje jest pozyskiwanie finansowania na realizację działań statutowych oraz zachowanie płynności finansowej³⁹**. Podstawą finansowania tego typu podmiotów są środki publiczne pochodzące głównie ze źródeł samorządowych, a w mniejszym stopniu środki budżetu państwa lub UE.

³¹ Jest to wynik uruchamiania nowych placówek prywatnych po 2004 r., w związku z dofinansowaniem z UE, a także prowadzeniem intensywnych kampanii zachęcających kobiety do powrotu do pracy.

³² W 2013 r. na OM funkcjonowało ponad 340 takich placówek zapewniających ponad 30 tys. miejsc.

³³ W wyniku nowelizacji ustawy o systemie oświaty oraz innych ustaw, których celem było zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego.

³⁴ Dane dla 2014 r. na podstawie GUS.

³⁵ Po województwach: mazowieckim, dolnośląskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim. *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych - raport z badania 2012 r.*, 2013 r., Stowarzyszenie Klon/Jawor

³⁶ Zagęszczenie rozumiane jako liczba zarejestrowanych NGO na 10 tys. mieszkańców

³⁷ Dane GUS, Bank Danych Lokalnych za 2014 r.

³⁸ Zob. *Kondycja III sektora w województwie pomorskim – porównawczy raport z badań*, 2014, RCIWOP Gdańsk, CIO w Słupsku

³⁹ Aż 80% organizacji nie dysponuje żadnymi środkami rezerwowymi.

- **Nieznacznie maleje liczba organizacji zrzeszających członków⁴⁰, ale rośnie rola wolontariatu.** Ponad 64% NGO współpracuje z wolontariuszami (wzrost z 58%) chociaż przeważnie zatrudniają do 10 osób, a tylko 7% prowadzi szeroką działalność współpracując z ponad 100 wolontariuszami.
- **Jakość współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi nie jest zadowalająca⁴¹.** Do obszarów, na których najlepiej oceniono współpracę JST z NGO należy rdzeń OM oraz Rumia, Pruszcz Gdański i Tczew. Gminy wiejskie nie mają wystarczająco rozwiniętych narzędzi współpracy z III sektorem, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w zakresie zlecenia zadań publicznych, a to z kolei wpływa na ograniczanie oddolnego charakteru podejmowanych inicjatyw.
- **Na obszarze OM, w Gdańsku, został powołany (jeden z dwóch w regionie) Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES),** w ramach budowanego od 2013 r. kompleksowego systemu wspierania tego typu podmiotów w województwie pomorskim. Dotąd działania podejmowane były głównie w formie punktowych, doraźnych projektów, realizowanych przez mało doświadczonych merytorycznie podmioty. W efekcie, proponowane wsparcie nie miało pożądanego kompleksowego i systemowego charakteru, było raczej rozproszone i skierowane do wielu instytucji (JST, ośrodki pomocy społecznej, PUP, NGO, PFRON). Na terenie działania OWES funkcjonuje 35 spółdzielni socjalnych⁴², w których zatrudnienie znalazło ponad 320 osób. Co istotne, **na terenie WP w 2013 r. nastąpił największy przyrost spółdzielni socjalnych w Polsce.** Z doświadczeń OWES Gdańsk wynika, że okres inkubowania lub wspierania podmiotów ekonomii społecznej wynosi od 3 m-cy do roku, w zależności od typu instytucji czy też grupy inicjatywnej.
- **Aktywność obywatelska mierzona udziałem w wyborach samorządowych nie wyróżnia pozytywnie OM.** Szczególnie niską frekwencją w 2014 r. odnotowano w Gdańsku i Gdyni⁴³. Ponieważ w ww. miastach oddano prawie 27% głosów w województwie, w efekcie miało to wpływ na relatywnie niski poziom frekwencji wyborczej w całym regionie (niższy niż przeciętny w kraju⁴⁴). Frekwencja wyborcza w Gdańsku i Gdyni jest zbliżona do wyników porównywalnych miast (nieco wyższa w Poznaniu i Krakowie, zdecydowanie niższa we Wrocławiu). Na pozostałym obszarze OM zauważa się widoczną **tendencję niskich frekwencji w miastach, a wyższych (prawie zawsze powyżej średniej dla województwa) na obszarach wiejskich OM.** Pozytywny wyjątek⁴⁵ wśród miast stanowią: Sopot i Puck, a wśród gmin miejsko-wiejskich: Żukowo i Kartuzy. Zdecydowanie lepiej wyglądała frekwencja wyborcza podczas wyborów prezydenckich w 2015 r. Średnia frekwencja w regionie była wyższa⁴⁶ niż w kraju i tu w przeciwieństwie do wyborów samorządowych pozytywnie wyróżniał się OM, a zwłaszcza rdzeń obszaru: Sopot (66,5%), Gdynia (63,6%) i Gdańsk (62,9%), a z pozostałych miast: Pruszcz Gdański, Rumia, Reda i Wejherowo.
- **Mieszkańcy OM, podobnie jak pozostałej części regionu, coraz chętniej dokonują odliczeń z tytułu 1% podatku⁴⁷,** co jest przejawem rosnącej aktywności obywatelskiej. Pod tym względem województwo pomorskie znacznie dystansuje średnią krajową, w 2013 r. w regionie 57% podatników dokonało odliczenia 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego, przy wartości 45% dla Polski. Pozytywnie wyróżnia się tu rdzeń OM, gdzie wszystkie urzędy skarbowe

⁴⁰ Z 86,8% organizacji w 2012 r. do 83,9% w 2014 r.

⁴¹ Oceny dokonano w ramach wspólnego projektu Stowarzyszenia Klon/Jawor i Departamentu Pożytku Publicznego MPIPS pt. „Partnerski Samorząd”. W ramach projektu oceniano współpracę JST z NGO na podstawie 4 wymiarów: program współpracy, współpraca finansowa, wspierające formy współpracy finansowej oraz partnerskie formy współpracy pozafinansowej.

⁴² Dane z 2014 r.

⁴³ Odpowiednio 29,71% i 35,86%.

⁴⁴ Średnia krajowa frekwencja w 2014 r. wyniosła 39,28%, podczas gdy w województwie pomorskim było to 37,09%.

⁴⁵ Frekwencja powyżej 40%.

⁴⁶ W województwie pomorskim frekwencja wyniosła 56,72%, przy średniej w kraju 55,34%.

⁴⁷ Bardzo prawdopodobne, że wpływ na tę zmianę mają liczne kampanie jst i ngo zachęcające do przekazywania 1% podatku

odnotowały wysoki odsetek darczyńców (od 62% w Sopocie, do ok. 61-65% w Gdańsku i Gdyni). W urzędach skarbowych na terenie powiatów pozostałej części OM, wskaźniki te nie były już tak wysokie, ale i tak znacznie przewyższały średnią krajową⁴⁸. Wraz ze wzrostem liczby darczyńców zwiększają się też środki, jakie otrzymują organizacje pożytku publicznego. Pod względem kwot Izba Skarbowa w Gdańsku zajmuje 6. miejsce w kraju.

Ochrona zdrowia

- **Stan zdrowia mieszkańców OM jest niezadowolający**, co wpływa negatywnie na aktywność zawodową i społeczną ludności. Przyczynami takiego stanu rzeczy są nie tylko trudności z dostępem do świadczeń zdrowotnych (skoncentrowanych w rdzeniu i innych miastach OM), czy długi okres oczekiwania spowodowany niewystarczającym finansowaniem usług zdrowotnych, ale także **niski poziom świadomości społecznej⁴⁹ - nieprawidłowe zachowania prozdrowotne czy nieefektywne programy profilaktyczne**. Ma to swoje odzwierciedlenie w statystykach dotyczących zgonów na choroby cywilizacyjne.
- **Główną przyczyną zgonów na terenie OM są choroby układu krążenia i nowotworowe**. W 2013 r. zgony z powodu chorób układu krążenia stanowiły ponad 41% zgonów na OM. Wartość ta jest nieznacznie niższa od średniej dla województwa i kraju⁵⁰, w ostatnich latach zauważalna jest jednak tendencja wzrostowa. W poszczególnych powiatach sytuacja jest dość zróżnicowana, wartości wahają się od 35% w powiecie puckim do ponad 45% w Sopocie. **Na terenie OM więcej osób niż średnio w regionie i w kraju⁵¹ umiera z powodu nowotworów** - ponad 29%. Najwyższe wartości występują w powiecie puckim (34,3%), tczewskim i Gdyni. Województwo pomorskie znajduje się na pierwszym miejscu w kraju pod względem zachorowalności na nowotwory złośliwe⁵², a do obszarów o najwyższym ryzyku zachorowania w regionie należą powiat nowodworski (wśród mężczyzn) oraz Sopot i Gdańsk (wśród kobiet)⁵³.
- **Najważniejsze usługi publiczne w zakresie ochrony zdrowia koncentrują się w rdzeniu OM**. Problemem jest ograniczona dostępność do świadczeń zdrowotnych, zwłaszcza specjalistycznej opieki medycznej na obszarach wiejskich i w małych miastach.
- **Niewielkie są różnice w zakresie dostępności do służby zdrowia na poziomie podstawowym** między rdzeniem, a pozostałą częścią OM, **ale zauważalna jest dysproporcja pod względem dostępności do specjalistycznych usług medycznych**. Większość placówek koncentruje się w rdzeniu OM (prawie 65%). Najlepszy dostęp do przychodni⁵⁴ (lepszy niż przeciętny w kraju) posiadają mieszkańcy Sopotu, Pruszcza Gdańskiego, Helu i Pucka. W najgorszej sytuacji są mieszkańcy gminy Luzino i gminy wiejskiej Pruszcz Gdański⁵⁵. Mniejszą liczbę poradni specjalistycznych w porównaniu z pozostałą częścią OM posiadają powiaty nowodworski i gdański - niektóre dziedziny medyczne nie są tam w ogóle reprezentowane na szczeblu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, a pacjenci korzystają z poradni Gdańska, Gdyni i Sopotu.

⁴⁸ Udział podatników, którzy dokonali odliczenia 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego oscylowała w granicach 53-58%.

⁴⁹ Badanie przeprowadzone w 2011 r. oceniające warunki i jakość życia mieszkańców województwa pomorskiego wykazało, że świadomość znaczenia aktywności fizycznej jest wysoka, jednak w rzeczywistości aktywność ruchowa nie jest na poziomie satysfakcjonującym.

⁵⁰ Odpowiednio 42,1% i 45,8%.

⁵¹ Odpowiednio 28,9% i 25,5%.

⁵² Nowotwory złośliwe w Polsce w 2012 roku, Centrum Onkologii Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Krajowy Rejestr Nowotworów

⁵³ Nowotwory złośliwe w województwie pomorskim w 2011 roku, Wojewódzkie Centrum Onkologii w Gdańsku

⁵⁴ opieki podstawowej i specjalistycznej

⁵⁵ 1 przychodnia na 10 tys. osób

- **W rdzeniu OM koncentruje się ¾ łóżek szpitalnych** znajdujących się na terenie OM, co jednocześnie stanowi prawie połowę liczby łóżek w regionie. Pomimo stopniowej poprawy, **liczba łóżek na 10 tys. mieszkańców na terenie OM jest niższa niż średnio w Polsce**. Należy przy tym zauważyć, że województwo pomorskie od lat znajduje się na końcu rankingu regionów pod względem dostępu do łóżek szpitalnych.
- **Na terenie OM funkcjonują rozwijające się wielospecjalistyczne podmioty lecznicze**. Samorząd Województwa Pomorskiego (SWP) realizuje przedsięwzięcie strategiczne dotyczące restrukturyzacji podmiotów leczniczych, którego celem jest poprawa dostępu do usług zdrowotnych. Dotychczas zostały wdrożone procesy dotyczące restrukturyzacji 7 podmiotów leczniczych, dla których organem założycielskim jest SWP (w tym 4 w Gdańsku i 2 w Gdyni).
- OM dysponuje znacznym potencjałem kadry medycznej za sprawą Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego⁵⁶. Mimo obecności uczelni medycznej, **dostępność do personelu ochrony zdrowia poza rdzeniem OM jest zdecydowanie słaba** (najgorzej wypadają powiaty gdański i nowodworski). Liczba lekarzy na 10 tys. ludności w OM osiąga zaledwie średnią krajową⁵⁷, a wyższa występuje jedynie w rdzeniu OM. Podobnie jest w przypadku dostępu do pielęgniarek i położnych. Ponadto w regionie **słabo rozwinięte są interdyscyplinarne zespoły medyczne**.
- **Wzrasta popyt na świadczenia zdrowotne i opieki społecznej wymagające kompleksowego, zintegrowanego systemu opieki nad osobami starszymi**, z uwagi na zauważalny proces starzenia się społeczeństwa. **WP nie dysponuje pełnoprofilowym stacjonarnym oddziałem geriatrycznym ani geriatrycznym zespołem opieki dziennej**. Istniejący oddział w Gdańsku z 13 łózkami nie zaspokaja potrzeb w tym zakresie, jak również nie spełnia założeń Pomorskiej Sieci Placówek Medycznych. W regionie funkcjonują **4 poradnie geriatryczne, skoncentrowane jedynie w rdzeniu OM**. Optymalnie w regionie powinno działać 6 oddziałów stacjonarnych (185 łóżek), w tym 3 na terenie OM - w Gdańsku, Gdyni i Sopocie (łącznie 120 łóżek)⁵⁸. **W WP jest 22 lekarzy geriatrów** (większość w rdzeniu), biorąc pod uwagę zalecenia UE powinno być ich czterokrotnie więcej. **Coraz większą rolę będzie odgrywała także opieka długoterminowa**. W Pomorskim, pomimo następującej poprawy, występuje znaczący **deficyt łóżek opieki długoterminowej**, co plasuje region na 11. miejscu w Polsce⁵⁹. Ponadto OM koncentruje 18 (na 21 w WP) **placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku**. W przeciwieństwie do sytuacji w kraju, liczba tych placówek spada.

Obszary zdegradowane

- W OM istnieją **liczne zdegradowane przestrzenie i społecznie obszary miejskie** charakteryzujące się wysokim poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego, pozbawione m.in. infrastruktury zapewniającej dostęp do istotnych funkcji i usług, a także przestrzeni publicznych stanowiących miejsce koncentracji aktywności społecznej. Zwłaszcza **w dużych miastach ma miejsce degradacja całych dzielnic** wynikająca z narastających problemów społecznych (w tym długotrwałego bezrobocia, niskich dochodów mieszkańców, niskiego poziomu wykształcenia, patologii

⁵⁶ W 2015 r. wg Portalu *Perspektywy* - 3. miejsce wśród polskich uczelni medycznych (po Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego i Warszawskim Uniwersytecie Medycznym).

⁵⁷ 22 w 2013 r.

⁵⁸ Biorąc pod uwagę zalecenia WHO na terenie województwa pomorskiego powinno być odpowiednio: ok. 440 łóżek stacjonarnych, ok. 330 miejsc dziennych oraz ok. 22 poradni.

⁵⁹ W 2013 r. liczba łóżek w hospicjach, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych na 100 tys. osób wyniosła 65,2 (Polska - 78).

społecznych, przestępczości) oraz degradacji przestrzeni miejskich. Notuje się duże różnice w jakości życia i potencjale rozwojowym pomiędzy dzielnicami. Społeczność lokalna jest często wyłączona z procesu kształtowania obszarów zdegradowanych, co stanowi istotną barierę dla ich prawidłowego rozwoju. Niekorzystne procesy degradacyjne w niektórych częściach OM wpływają m.in. na zjawisko suburbanizacji.

- Na terenie OM rewitalizacji wymagają obszary zdegradowane o następującym charakterze:
  - ponadprzeciętnym poziomie wykluczenia społecznego⁶⁰;
  - dużym nasyceniu zasobu zabytkowego lub wybitnym znaczeniu historycznym (np. Wyspa Spichrzów w Gdańsku)⁶¹;
  - zdegradowane w związku z ich dotychczasowym sposobem wykorzystania i utratą dotychczasowych funkcji⁶².
- **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie** w powiatach OM **jest zróżnicowane**, z utrzymującą się widoczną przewagą rdzenia nad otoczeniem. Najlepiej wynagradzani są mieszkańcy Gdańska (120% średniej dla województwa), Sopotu (116%) i Gdyni (111%). Wynagrodzenia w rdzeniu OM przewyższają również średnie wynagrodzenie w kraju. W bezpośrednim sąsiedztwie rdzenia sytuacja wygląda mniej korzystnie, a poziom wynagrodzeń waha się od nieco ponad 80% w powiecie kartuskim do prawie 91% średniej wojewódzkiej w powiecie gdańskim, natomiast w dalej od rdzenia położonym powiecie tczewskim wynik jest nieco lepszy - prawie 94%)⁶³.
- **Z pomocy społecznej korzysta niemal 27 tys. gospodarstw domowych** OM (36,5% korzystających gospodarstw w województwie). Zasięg korzystania z pomocy społecznej⁶⁴ jest zróżnicowany, przy czym najniższy w rdzeniu OM (3,3%), a najwyższy w gminach peryferyjnych (Przywidz - 16%, Somonino - 12,8%) oraz sąsiadującej z rdzeniem OM Stegnie (12,6%). W ostatnich latach zmniejsza się liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci, jednak stanowią one nadal 37% rodzin w województwie⁶⁵.
- Województwo pomorskie charakteryzuje się **niskim poziomem bezpieczeństwa powszechnego przejawiającym się wysokim poziomem przestępczości i niską wykrywalnością przestępstw**. Najwięcej przestępstw notuje się w rdzeniu OM⁶⁶, a zwłaszcza w Sopocie (63,3 na 1000 mieszkańców - należy jednak zwrócić uwagę, że wynika to z relatywnie niskiej liczby ludności w odniesieniu do liczby przestępstw i turystów odwiedzających miasto), a najmniej w powiecie wejherowskim (18,8) i kartuskim (15,2). W większości powiatów obejmujących OM notuje się wyższy niż średnio w województwie poziom wykrywalności sprawców przestępstw (z wyjątkiem Gdańska i Sopotu). Pomorskie z wynikiem 62% zajmuje dopiero 14. miejsce w kraju⁶⁷.
- Na portret tego typu obszarów składa się również m.in. sytuacja demograficzna, sytuacja na rynku pracy, poziom edukacji, poziom aktywności gospodarczej mieszkańców czy uwarunkowania infrastrukturalne, które zostały przedstawione w innych podrozdziałach niniejszej diagnozy.
- Podstawowym instrumentem delimitacji i wskazania obszarów kryzysowych są przede wszystkim **Lokalne Programy Rewitalizacji** wypracowane indywidualnie dla każdej z gmin. Dotychczas działania rewitalizacyjne realizowane były indywidualnie przez poszczególne gminy. W związku z

⁶⁰ Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

⁶¹ Zob. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gdyni; Program rewitalizacji obszarów zdegradowanych w Gdańsku.

⁶² Zob. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

⁶³ Dane dla 2014 r.

⁶⁴ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

⁶⁵ Dane dla 2013 r.

⁶⁶ powyżej średniej dla regionu.

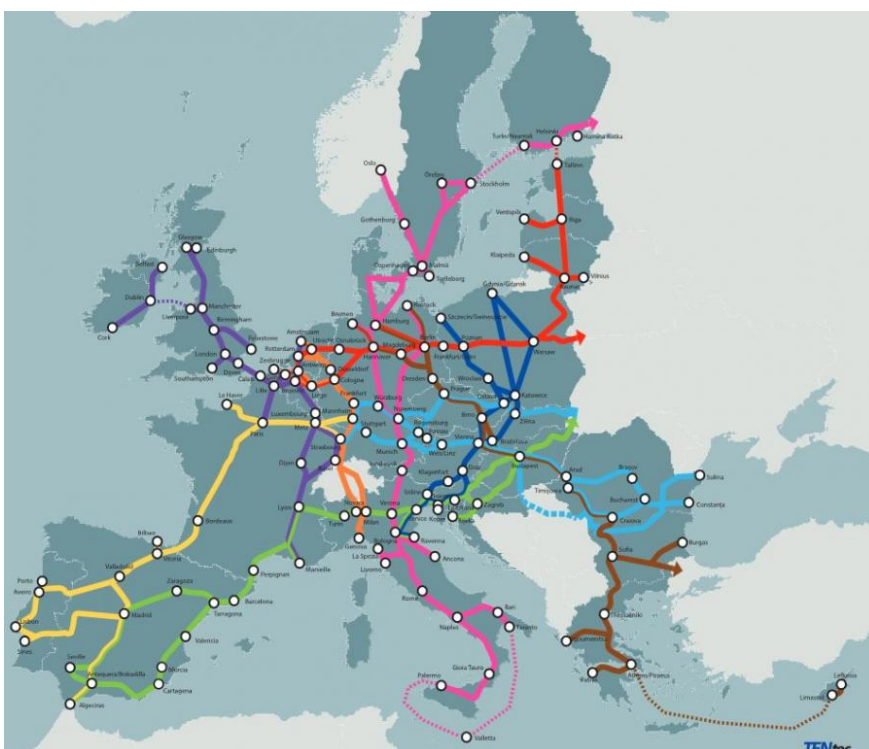
⁶⁷ Dane dla 2014 r.

możliwością pozyskania środków Unii Europejskiej, **gminy zdobyły już pewne doświadczenie w przeprowadzaniu działań rewitalizacyjnych**. Największy strumień wsparcia skierowany został do miast. Zrealizowano inwestycje na terenie Gdańska (obszary zdegradowane: Letnica, Dolny Wrzeszcz, Nowy Port, Dolne Miasto) oraz Tczewa i Wejherowa.

6. TRANSPORT I MOBILNOŚĆ

Transport i mobilność stanowią jeden z najważniejszych obszarów współpracy metropolitalnej, bez której niemożliwe jest pełne wykorzystanie potencjału rozwojowego OM, dlatego też jego analizie poświęcono odrębny dokument opracowywany równoległe do Strategii ZIT – Strategię Transportu i Mobilności dla OMG-G-S do 2030 r. (STIM).⁶⁸

- **Infrastruktura transportowa OM pełni istotną rolę w infrastrukturze transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T)**. W OM przebiega północny odcinek korytarza europejskiej sieci bazowej Bałtyk – Adriatyk, w którym strategiczne znaczenie mają porty morskie w Gdańsku i Gdyni, port

lotniczy w Gdańsku, odcinki linii kolejowych dla ruchu towarowego (nr 9, 131, 201 i 202) i ruchu pasażerskiego (nr 9), odcinki autostrady A1 oraz dróg ekspresowych S6 i S7.

Mapa 2. Europejska sieć transportowa – ang. Trans-European Transport Networks (TEN-T)

- Transport wewnątrz OM opiera się na pozostałej infrastrukturze służącej do obsługi transportowej w powiązaniach międzygminnych i powiatowych. W wielu częściach OM nadal występuje wyraźny deficyt typowo miejskiej siatki dróg lokalnych (klasy L i Z).
- **Sieć drogowa w OM w zasadniczej części jest już ukształtowana**. W ostatnich latach zrealizowano inwestycje związane z modernizacją, budową i przebudową odcinków dróg krajowych oraz tras

⁶⁸ Kompletną diagnozę systemu transportowego i mobilności na terenie OM opisuje załącznik nr 2 *Strategii Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego do 2030 r. (STIM)*⁶⁸ – *Diagnoza systemu transportowego OM*. Strategia ZIT przedstawia syntezę tego dokumentu uwzględniającą przede wszystkim uzasadnienie działań w zakresie transportu przewidzianych do realizacji w ramach instrumentu ZIT w perspektywie 2014-2020.

zwiększających dostępność do Obwodnicy Trójmiasta (Autostrada A1, Południowa Obwodnica Gdańska, inwestycje w główne ciągi bezkolizyjne [klasa S, GP] w Gdańsku i Gdyni, Trasa Kwiatkowskiego, Trasa Słowackiego, tunel pod Martwą Wisłą, węzeł Karczemki i DW 501 – aleja Armii Krajowej). Pomimo przeprowadzenia wielu inwestycji, układ drogowy OM jest nadal przeciążony szczególnie w centrum OM i na drogach dojazdowych do centrum⁶⁹. Zjawisko kongestii na drogach potęguje dodatkowo wzmożony ruch turystyczny w sezonie letnim. Mankamentem sieci drogowej jest jej niewłaściwa struktura funkcjonalno-techniczna, niezgodność pomiędzy nominalnymi i rzeczywistymi klasami dróg oraz brak regulacji ich dostępności.

- **Stan techniczny sieci kolejowej w powiązaniu ze zbyt niską jakością i częstotliwością połączeń wpływają na niski udział podróży odbywanych tym środkiem transportu w OM.** We wrześniu 2015 roku uruchomiona została nowo wybudowana linia PKM, co wpłynęło na poprawę dostępności do powiatu kartuskiego i portu lotniczego w Gdańsku-Rębiechowie. Istnieje konieczność rozbudowy linii w kierunku północnych dzielnic Gdyni zamieszkiwanych obecnie przez około 50 tysięcy mieszkańców, umożliwiając im sprawne połączenie z centrum metropolii i obszarem Kaszub. W grudniu 2015 zakończy się modernizacja linii kolejowej E 65 do Warszawy, co jeszcze bardziej skróci czas dojazdu do stolicy. Z kolei na północy OM, szczególnie na odcinku Rumia-Wejherowo ograniczona infrastrukturą częstotliwość kursowania SKM i PR już w tej chwili nie wypełnia zapotrzebowania na codzienne podróże. System kolei aglomeracyjnej oparty jest na wydzielonej linii kolejowej nr 250 na odcinku od Gdańska Śródmieście do Rumi Janowo. Na dalszym odcinku od Rumi w kierunku Wejherowa ruch wszystkich pociągów (także towarowych) odbywa się po linii 202, powodując trudności w dostosowaniu oferty SKM do potrzeb podróżnych.
- **System transportu publicznego OM cechuje się relatywnie wysoką zdolnością przewozową w większych miastach,** jak i wzrastającym udziałem nowoczesnego niskoemisyjnego taboru, z uwagi na rozwój sieci tramwajowej i trolejbusowej oraz zakupy taboru z alternatywnymi źródłami zasilania. Równocześnie na obszarach **poza rdzeniem OM** często **występują ograniczenia w dostępie do transportu publicznego,** co wpływa na zwiększone wykorzystanie indywidualnego transportu samochodowego⁷⁰. Skutkiem tego są problemy związane z nasilającym się zatłoczeniem dróg i deficytem miejsc parkingowych w centrum OM⁷¹. Ponadto widoczny jest niewystarczający poziom integracji transportu publicznego i indywidualnego. Mieszkańcy OM nie mają możliwości dogodnej zmiany środka transportu, co wynika ze zbyt małej liczby węzłów przesiadkowych wraz z przestrzenią parkingową Park & Ride/Bike & Ride. Wpływ na niski udział transportu publicznego w codziennych podróżach, mają także jedynie częściowa wymiana taboru na nowoczesny, niepełna integracja taryfowo-biletowa oraz brak efektywnego narzędzia wspierającego tę integrację, zbyt mała rola roweru, jako środka dowozowego do węzłów przesiadkowych, a także częściowe braki infrastrukturalne. Pomimo, iż w ostatnich latach stan wyposażenia wielu przystanków i peronów znacząco się poprawił, to nadal modernizacji wymaga spora część ważnych punktów przesiadkowych pozbawionych udogodnień dla niepełnosprawnych, parkingów samochodowych i rowerowych, oświetlenia, wind, automatów

⁶⁹ STIM – Załącznik nr 1 - Raport syntetyczny z badań ankietowych dotyczących zachowań transportowych mieszkańców Obszaru Metropolitalnego oraz pomiarów natężenia ruchu i napełnienia pojazdów transportu zbiorowego; Sopot, grudzień 2014 r.

⁷⁰ Zob. Regionalny Program Strategiczny w zakresie transportu Mobilne Pomorze.

⁷¹ STIM – Załącznik nr 1 - Raport syntetyczny z badań ... , cz. I – Raport z badań ankietowych dotyczących zachowań transportowych mieszkańców OM; Sopot, grudzień 2014 r.

biletowych, wiat przystankowych, monitoringu (a więc elementy związane z bezpieczeństwem podróży) czy pełnej informacji pasażerskiej. Konkurencyjności transportu zbiorowego w OM nie poprawia także słabo rozwinięta sieć bus-pasów oraz brak priorytetu komunikacji publicznej na skrzyżowaniach. Na terenie Gdańska, Sopotu i Gdyni problem ten może zostać częściowo rozwiązany poprzez odpowiednie zarządzanie ruchem za pomocą inteligentnego systemu TRISTAR, który uprzywilejowuje transport zbiorowy dla zapewnienia płynnego ruchu zgodnego z rozkładem jazdy.

- Do najważniejszych organizatorów transportu publicznego na terenie OM należą: ZTM w Gdańsku, ZKM w Gdyni, MZK w Wejherowie i MZD w Tczewie. Strategiczną funkcję integracyjną dla 14 gmin OM pełni Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej (MZKZG). Istotną rolę pełni także PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o. (SKM) łącząca Trójmiasto z Tczewem, Pruszczem Gdańskim, Rumią, Redą, Wejherowem, Lęborkiem, a także z Żukowem i Kartuzami poprzez uruchomioną we wrześniu 2015 r. linię Pomorskiej Kolei Metropolitalnej.
- Integracja taryfowo-biletowa oraz synchronizacja rozkładów **jazdy pomiędzy przewoźnikami jest niewystarczająca**. Organizatorzy komunikacji miejskiej oraz operatorzy kolejowi stosują własne, niezależne systemy biletowe. Ponadto, od 2008 r., na obszarze gmin tworzących MZKZG dostępne są bilety metropolitalne, stanowiące dodatkową ofertę w stosunku do systemów biletowych ZTM w Gdańsku, ZKM w Gdyni, UM w Wejherowie, SKM i Przewozów Regionalnych (PR). Oferta ta jest ograniczona ze względu na fakt, iż nie znaleziono dotychczas sposobu skutecznego rozliczania przychodów pomiędzy organizatorami.⁷²⁷³
- **W OM zwiększa się rola komunikacji rowerowej jako istotnego elementu systemu transportowego**. Od 2009 r. systematycznie wzrasta liczba rowerów w ruchu miejskim (w Gdańsku średnio na poziomie 20% w skali roku⁷⁴), co wynika przede wszystkim z systematycznie zwiększającej się dostępności i długości ścieżek rowerowych (przede wszystkim na obszarze rdzenia OM).⁷⁵ Zrealizowane inwestycje nie są jednak odpowiednio zintegrowane z pozostałymi podsystemami transportu. Część tras rowerowych nie zachowuje także ciągłości w ramach całego OM. Brakuje nowoczesnej infrastruktury rowerowej w wyposażeniu węzłów integracyjnych, w tym tras dojazdowych i wygodnych parkingów rowerowych. Potencjał komunikacji rowerowej w połączeniu z transportem publicznym mógłby zostać lepiej wykorzystany dzięki utworzeniu wspólnego systemu roweru publicznego (metropolitalnego).
- **Transport lotniczy na terenie OM wykazuje tendencje rozwojowe**. Port Lotniczy w Gdańsku Rębiechowie zajmuje trzecie miejsce w kraju pod względem liczby przewożonych pasażerów (ponad 3 mln rocznie). Przepustowość nowego terminala po rozbudowie osiąga 7 mln rocznie. Pozostałe lotniska i lądowiska w OM obsługują lub są przystosowane do obsługi głównie lotów General Aviation oraz lotnictwa sportowego. Potencjał OM w zakresie przewozów lotniczych wzmacnia infrastruktura lotniskowa w Gdyni-Kosakowie i Pruszczu Gdańskim, które są przystosowane do obsługi operacji cywilnych.

⁷² zob. *Koncepcja funkcjonowania Szybkiej Kolei Miejskiej w Trójmieście i Pomorskiej Kolei Metropolitalnej w obsłudze transportowej Obszaru Metropolitalnego oraz integracji transportu publicznego w Obszarze metropolitalnym i regionie, w tym integracji taryfowo-biletowej na obszarze OMT oraz zasad rozliczeń między jej uczestnikami, MZKZG; Gdańsk, marzec 2015 r.*

⁷³ Trudności w zakresie integracji taryfowej transportu kolejowego organizowanego przez samorząd województwa (SKM, PR) z komunikacją miejską, wynikają z różnych przepisów określających uprawnienia do przejazdów ulgowych oraz zasad finansowania.

⁷⁴ Pomiary ruchu rowerowego w Gdańsku w latach 2011-14, Biuro Rozwoju Gdańska, 2015

⁷⁵ Udział komunikacji rowerowej w transporcie ogółem w bardziej rozwiniętych miastach UE wynosi od 8 do 24%.

- Nadmorska lokalizacja i rozbudowująca się infrastruktura portowa odpowiadają za **znaczny udział transportu wodnego w systemie transportowym OM**. Dwa porty morskie o znaczeniu międzynarodowym mają istotne znaczenie dla polskiej gospodarki. W 2013 r. w porcie w Gdańsku i w Gdyni roczne obroty ładunkowe wyniosły łącznie niecałe 52 mln ton, a terminale pasażerskie obsłużyły ponad 0,5 mln pasażerów w skali roku⁷⁶. Obsługa portów wiąże się z powstawaniem uciążliwości powodowanych przez ruch samochodów ciężarowych i pociągów towarowych, które nie tylko przeciążają układy drogowe, ale także powodują degradację nawierzchni dróg, wzmożoną emisję spalin, hałasu i zagrożenie zanieczyszczenia wód morskich.
- Na terenie OM wytyczono łącznie **ok. 100 km dróg wodnych** przeznaczonych do transportu śródlądowego, których potencjał nie jest wykorzystywany, ze względu na ich zły stan techniczny, brak dostosowanego do warunków taboru oraz braku infrastruktury towarzyszącej, niezbędnej do sprawnego funkcjonowania wodnego transportu śródlądowego

7. ATRAKCYJNOŚĆ KULTURALNA I TURYSTYCZNA

- OM cechuje się **jednym z największych w Polsce oraz bardzo zróżnicowanym potencjałem turystycznym, sportowym i rekreacyjnym** wzmocnionym przez rozwijającą się bazę hotelową, kongresową i konferencyjną. Do najważniejszych walorów należy nadmorskie położenie, oferta kulturalna, zabytki historyczne, zróżnicowanie kulturowe oraz walory przyrodnicze i uzdrowiskowe. Istotnym mankamentem jest jednak brak kompleksowych produktów turystycznych.
- Sektor turystyczny (turystyka tradycyjna, eventowa, zdrowotna) jest wskazywany jako jeden z najbardziej przyszłościowych sektorów gospodarki OM.
- **Głównym ośrodkiem kulturalnym w OM jest rdzeń**, stanowiący siedzibę instytucji kulturalnych o charakterze metropolitalnym, takich jak: opera, filharmonia, kina i teatry. Poza rdzeniem OM wszelkie formy działań kulturalnych podejmowane są poprzez domy i ośrodki kultury, centra kultury, kluby, świetlice, biblioteki, muzea i organizacje pozarządowe. Jednym z ważniejszych elementów w popularyzowaniu kultury na terenie mniejszych miast i wsi są szkoły, które często prowadzą własne, pozalekcyjne zajęcia artystyczne.
- **Dynamika wzrostu sprzedaży usług hotelarskich i gastronomicznych** w regionie, zwłaszcza w OM **przekracza dynamikę** tego parametru **dla całego kraju**. Popularność pomorskiego wzrasta zarówno wśród turystów krajowych, jak i zagranicznych. Turyści szczególnie docenili potencjał turystyczny Trójmiasta, a zwłaszcza **Gdańska, który w 2013 roku był najchętniej odwiedzanym miastem w OM oraz trzecim z najchętniej odwiedzanych miast w Polsce** (za Warszawą i Krakowem)⁷⁷. Długofalowy trend wzrostu potwierdzają również dane Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy, który jest obecnie trzecim pod względem wielkości ruchu pasażerskiego portem lotniczym w Polsce (3 281,5 tys. pasażerów obsłużonych w 2014 roku).
- W zakresie podaży usług turystycznych, OM dysponuje znaczną liczbą obiektów noclegowych (732 obiekty, co stanowi 51% zasobów noclegowych województwa pomorskiego)⁷⁸.
- **Rośnie wykorzystanie miejsc noclegowych w obiektach noclegowych ogółem, ale trendy wskazują na wyraźną sezonowość**. W 2014 r. średnioroczne wykorzystanie (obłożenie)

⁷⁶ Zob. Urząd Statystyczny w Gdańsku, *Transport i gospodarka morską w województwie pomorskim w 2013 r.*, październik 2014 r.

⁷⁷ Ranking opublikowany w serwisie gazetaprawna.pl na podstawie badań przeprowadzonych przez TripAdvisor.

⁷⁸ Zob. GUS, *Bank danych lokalnych*

miejsc noclegowych na obszarze OM, w ujęciu powiatowym, wyniosło 33,9% i było o 1% wyższe w porównaniu do roku poprzedniego⁷⁹.

- Największa liczba całorocznych miejsc noclegowych znajduje się w Gdańsku oraz Sopocie⁸⁰. Warto jednak zauważyć, że w tzw. sezonie wysokim rozkład miejsc noclegowych ze względu na funkcjonowanie obiektów o charakterze sezonowym jest zupełnie inny. Najwięcej miejsc noclegowych znajduje się wtedy we Władystawowie⁸¹, a w całym pasie nadmorskim liczba miejsc sezonowych wielokrotnie przewyższa liczbę całorocznych miejsc noclegowych. Wynika to z faktu, że główną atrakcją turystyczną tej części OM jest morze. Istotną rolę pełnią tu gospodarstwa agroturystyczne i prywatne kwatery. Pomimo wartości turystycznych i kulturowych rejonu kaszubsko-kociewskiego oraz terenu Żuław Wiślanych, znajduje się tam niewielkie, słabo rozwinięte zaplecze noclegowe.
- OM dzięki rozwiniętej sieci hydrograficznej oraz ze względu na swoje położenie, ma **ogromny potencjał do rozwijania różnego rodzaju turystyki wodnej**. Od kilku lat ten rodzaj turystyki dynamicznie rozwija się w Zatoce Puckiej. Potencjał nie jest jednak w pełni wykorzystywany, ze względu na zły stan infrastruktury, zwłaszcza w kontekście infrastruktury żeglarskiej.
- **Duży potencjał cechuje OM w zakresie turystyki rowerowej**. Przebiegają tu bowiem korytarze międzynarodowych tras rowerowych EuroVelo 9, 10 i 13. Nie ma jednak możliwości pełnego wykorzystania zalet obszaru, umożliwiających rozwój turystyki rowerowej, z uwagi na brak właściwego oznakowania dróg i szlaków rowerowych oraz profesjonalnej promocji tego sportu. Na terenie województwa znajduje się jedynie kilka oznakowanych szlaków międzyregionalnych, które są popularne wśród turystów. Ponadto jednym z podstawowych problemów infrastruktury rowerowej jest jej niska jakość oraz rozproszenie⁸², zaś sukcesywnie rozbudowywana liniowa i punktowa infrastruktura rowerowa występuje przede wszystkim na terenach miejskich, szczególnie w ramach rdzenia OM.
- Na terenie OM występuje **deficyt ponadgminnych i ponadpowiatowych ofert turystycznych** przeznaczonych zarówno dla mieszkańców, jak i dla turystów.
- Dzięki stale polepszającej się dostępności komunikacyjnej, rozwojowi bazy konferencyjnej i hotelowej oraz profesjonalizacji branży, związanej z organizacją wydarzeń biznesowych (m.in. targów, kongresów, konferencji, szkoleń, przyjazdów motywacyjnych), OM (głównie rdzeń OM) jest coraz częściej wybierany przez krajowe i międzynarodowe korporacje i stowarzyszenia jako miejsce sprzyjające organizacji spotkań o charakterze biznesowym. W 2013 roku w samym Gdańsku odbyło się 4 407 wydarzeń biznesowych (głównie kongresów/konferencji) a liczba ta od 2009 roku dynamicznie i nieprzerwanie wzrasta⁸³.
- **Atutem turystyki, podnoszącym atrakcyjność OM są zasoby dziedzictwa kulturowego**. Najwięcej obiektów o wartościach historycznych⁸⁴ umiejscowionych jest wzdłuż linii brzegowej Zatoki Gdańskiej, ze szczególnym wyróżnieniem obszaru Trójmiasta i Żuław Wiślanych. Wśród obiektów wpisanych do rejestru zabytków na terenie OM przeważają kościoły oraz dwory i zespoły dworsko-pałacowe. Można wyróżnić tutaj wiele zabytków i ich kompleksów o specyficznym klimacie, unikalnej dla tego regionu skali i jakości zabudowy.

⁷⁹ Zob. GUS, *Bank danych lokalnych*

⁸⁰ Odpowiednio 9 795 i 3 395 miejsc. Dane dla 2014 roku.

⁸¹ 13 034 miejsca noclegowe z sezonowymi

⁸² Zob. Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Pomorska Podróż, Gdańsk 2013

⁸³ Zob. Gdańska Organizacja Turystyczna, Gdańsk Convention Bureau, *Rynek spotkań w Gdańsku i województwie pomorskim. Raport za 2013 r.*

⁸⁴ wpisanych do rejestru zabytków

Niestety **wiele obiektów regionu charakteryzuje zły stan techniczny** zachowania substancji zabytkowej oraz nieuregulowany stan własnościowy.

- Potencjałem w tej dziedzinie cechuje się również oferta tzw. szlaków kulturowych. Obecnie w WP rozwijanych jest wiele szlaków, z czego kilka przebiega przez OM, w tym: Szlak Bursztynowy, Szlak Łatarni Morskich, Szlak Zabytków Hydrotechniki, Pomorski Szlak Cyterski oraz Szlak Dworów i Pałaców Północnych Kaszub. Dodatkowe zwiększenie atrakcyjności takich szlaków przynoszą ponadregionalne partnerstwa strategiczne m.in. w obszarach Szlaku Łatarni Morskich (Pomorze Zachodnie), czy Bursztynowego (Małopolskie, Łódzkie, Wielkopolskie, Mazowieckie). Widoczny jest jednak brak partnerstw międzynarodowych np. w obszarze Szlaku Bursztynowego, czy gotyku ceglanego.
- **Obserwuje się stały wzrost liczby zwiedzających muzea, zarówno na OM, jak i w WP.** Oferta muzealna OM spotyka się z dużym, rosnącym zainteresowaniem mieszkańców i turystów. W 2014 r. na terenie OM funkcjonowało 39 muzeów i oddziałów muzeów), które odwiedziło łącznie 1 046 035 osób⁸⁵. Warto też zauważyć, że w Gdańsku i Gdyni powstały nowoczesne muzea o charakterze placówek interaktywnych (Europejskie Centrum Solidarności oraz Muzeum Emigracji), a trakcie budowy jest Muzeum II Wojny Światowej, co przyczynia się do wzrostu atrakcyjności tego elementu oferty kulturalnej i turystycznej.
- Na terenie OM corocznie odbywają się 73 cykliczne wydarzenia kulturalne (dla porównania portal www.warsawtour.pl podaje 133 kulturalne imprezy cykliczne na terenie Warszawy), z których 62% przypada na okres od czerwca do sierpnia. Nie wszystkie z nich mają charakter imprez masowych jednak stanowią element kulturalnej oferty produktowej w ramach produktu turystycznego, jakim jest OM⁸⁶. Do najbardziej znanych⁸⁷ należy zaliczyć: Open'er Festival (326 000 wyników), Festiwal Polskich Filmów Fabularnych (306 000 wyników), Jarmark św. Dominika (127 000 wyników), Festiwal Szekspirowski (49 000 wyników), Sopot Festival⁸⁸, Festiwal All About Freedom (30 500).

8. ŚRODOWISKO I ENERGETYKA

- **Zróżnicowanie środowiska i krajobrazu OM oraz jego nadmorskie położenie sprawiają, iż wyróżnia się on na tle kraju walorami przyrodniczymi, co sprzyja intensywnemu rozwojowi turystyki, atrakcyjności osiedleńczej i innych gałęzi gospodarki.**
- Całkowita powierzchnia obszarów chronionych OM wynosi ponad 115 tys. ha, co stanowi ok. 37,9%⁸⁹ jego powierzchni ogółem. Wśród obszarów chronionych istotną rolę odgrywają obszary NATURA 2000, które na terenie OM zajmują 2 924,7 ha.
- Występuje brak łączności przestrzennej pomiędzy różnymi formami ochrony przyrody, przejawiający się w izolowaniu obszarów cennych pod względem przyrodniczym. Znaczna część obszarów chronionych OM nie posiada planów ochrony, bądź planów zadań ochronnych.

⁸⁵ Zob. GUS, Bank danych lokalnych

⁸⁶ Każde duże miasto, bądź związek kilku miast (obszar OM), należy uznać za produkt turystyczny *sensu largo*, a więc pewną kompozycję towarów, produktów i usług, jak również walorów, z których korzystają turyści. Z kolei z perspektywy turysty miejski produkt turystyczny obejmuje ogół przeżyć tego turysty związanych z pobytem w samym mieście.

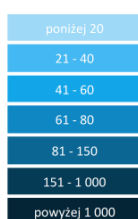
⁸⁷ Według kryterium liczby wyników wyszukiwania w przeglądarce google hasła: „nazwa wydarzenia” + „miejsce”.

⁸⁸ Ze względu na brak nazwy własnej niemożliwy do oceny za pomocą narzędzi wyszukiwania

⁸⁹ dla porównania średnia dla województwa pomorskiego wynosi 32,7%, zaś średnia krajowa - 32,5%

- Głównym problemem OM w zakresie ochrony powietrza są **niedotrzymane standardy jakości powietrza** w konsekwencji wprowadzenia aerozoli, pyłów lub gazów do powietrza w ilościach, które negatywnie wpływają na zdrowie i komfort życia mieszkańców, klimat, ich dobra materialne, przyrodę żywą, wodę oraz glebę.
- Do **głównych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza**, występujących na terenie OM należą: produkcja ciepła w domowych instalacjach grzewczych i lokalnych kotłowniach węglowych, magazynowanie materiałów sypkich, prowadzenie prac, związanych z obróbką powierzchniową⁹⁰, a także transport i przemysł.
- **Pył zawieszony PM10 w OM** jest emitowany poprzez emisję punktową (np. przez elektrociepłownię, elektrownię, zakłady produkcyjne, spalarnie odpadów, etc.), emisję powierzchniową (np. indywidualne źródła ciepła) oraz emisję liniową (na głównych arteriach, węzłach i skrzyżowaniach komunikacyjnych, etc.).
- W pasie 30 km od rdzenia OM **powierzchniowa emisja zanieczyszczeń** przyjmowała rozkład równomierny i stanowiła dominujący typ emisji pyłu PM10, szacowany na poziomie 74% emisji ogółem⁹¹. Jej głównym źródłem były rozproszone źródła ogrzewania w zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz niedostateczna ilość inwestycji termomodernizacyjnych.

Mapa 3. Całkowita emisja pyłów zawieszonych PM10 ze źródeł liniowych obejmujących OM w 2013 r. [tony/rok] Źródło: Dane Fundacji ARMAAG, 2013.

- Największe obciążenie pyłem pochodzącym z emisji liniowej występuje w Gdańsku oraz w Gdyni (1033 i 710 ton/rok) z uwagi na największe zagęszczenie sieci drogowej i największe natężenie ruchu. Wysoki poziom emisji liniowej występuje również na obszarach wiejskich Pruszcza Gdańskiego, Tczewa oraz Żukowa⁹², a względnie wysoki (powyżej 50 ton/rok) utrzymuje się na terenie Cedrów Wielkich, Kartuz, Miasta Tczewa, Miasta Wejherowa, Pucka,

Rumi, Redy, Pszczółek, Sopotu, Kolbud oraz Stegny.

- Pomimo, iż na obszarze województwa globalnie nie odnotowano przekroczeń stężeń rocznych pyłu PM10, to we wszystkich stacjach pomiarowych występują przekroczenia dopuszczalnych stężeń dobowych. Wynikać to może z faktu, iż w dużych skupiskach miejskich, przy głównych ciągach komunikacyjnych nadal **brakuje stref przewidzianych na zbiorniki oraz instalacje wodne**, które mogłyby przejąć funkcje katalityczną dla PM10.
- W przypadku pyłu zawieszony PM2,5 w 2013 r. w OM odnotowano przekroczenie poziomu dopuszczalnego stężenia średniorocznego w 2 obszarach: Rumi i Gdańska. Jeśli chodzi o benzo(α)piren, w większości stacji pomiarowych w województwie notowane są przekroczenia

⁹⁰ cięciem, spawaniem na powietrzu, poza halami i bez osłon, co przyczynia się do tzw. niezorganizowanej emisji zanieczyszczeń

⁹¹ 11 265,54 ton/rok

⁹² Odpowiednio: 146 ton/rok, 121 ton/rok i 120 ton/rok

dopuszczalnych stężeń średniorocznych, przy czym przekroczenia te są silnie skorelowane z występującymi warunkami pogodowymi w sezonie grzewczym.

- OM charakteryzuje się **wysokim stopniem zagrożenia powodziowego**, występującego głównie w dolnym biegu i ujściowych odcinkach rzek. Stan techniczny ok. 26% **wałów przeciwpowodziowych** w WP oceniany jest jako mogący zagrażać bezpieczeństwu obszarów przez nie chronionych.
- Dodatkowym czynnikiem wpływającym na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe jest problem **zagospodarowania wód opadowych i roztopowych** na terenach o wysokim stopniu zurbanizowania, w szczególności w rdzeniu OM, Redzie, Rumi, Wejherowie oraz gminach sąsiadujących, leżących we wspólnych zlewniach cieków. Z uwagi na znaczną utratę naturalnej retencji, na wyżej wymienionych terenach zwiększone jest zagrożenie związane z powstawaniem lokalnych podtopień i powodzi opadowych⁹³. Istniejąca kanalizacja deszczowa charakteryzuje się niezadowalającym stanem technicznym i znacznym zużyciem. Wynika to z wieku kanałów oraz z faktu, iż do ich budowy wykorzystane zostały materiały niskiej jakości, co skutkuje częstą awaryjnością i niewystarczającą przepustowością. Do obszarów zdefiniowanych jako narażone na niebezpieczeństwo powodziowe w ramach OM należą Gdańsk, Gdynia, Sopot, Tczew, Władysławowo, Jastarnia, Hel, Puck, miasta i gminy Wejherowo i Pruszcz Gdański, Kosakowo, Żukowo, Pszczółki oraz Suchy Dąb.
- Do pozostałych problemów OM związanych z ochroną przeciwpowodziową należą: **niewystarczająca liczba zbiorników retencyjnych** i innych urządzeń opóźniających odpływ wód opadowych i roztopowych (występująca na terenie rdzenia OM, Rumi, Redy, Wejherowa oraz gmin które dzielą z nimi zlewnie cieków), niewystarczający poziom monitorowania zagrożeń powodziowych, brak odpowiedniego integrowania planów gospodarowania wodami z planowaniem przestrzennym, brak elementu bezpieczeństwa wodnego w zintegrowanym systemie ratownictwa, niewystarczający poziom stosowania innych niż techniczne metod ograniczania skutków powodzi, nie zawsze efektywny system ochrony ludności wraz z systemem powiadamiania ich o zagrożeniu powodziowym.
- Rozwój obszarów zurbanizowanych w OM prowadzi do koncentracji tzw. dużych powierzchni uszczelnionych. **Na powstających nowych osiedlach mieszkaniowych brakuje rozwiniętych systemów odbioru i oczyszczania wód roztopowych i opadowych.**
- Pozostałe problemy OM związane z wodami opadowymi i roztopowymi OM to: niski poziom naturalnej retencji występujący w zlewniach i dolinach rzecznych oraz niedostosowany do potrzeb rozwojowych OM system odbioru i oczyszczania wód opadowych i roztopowych.
- Powszechna dostępność wód podziemnych na terenie OM przekłada się na dużą liczbę indywidualnych ujęć wody pitnej. Istotnym problemem jest **brak integracji systemów wodociągowych oraz brak koncepcji ich spójnego rozwoju**, co skutkuje mniejszym bezpieczeństwem w zakresie pewności dostaw wody pitnej oraz często jest nieefektywne ekonomicznie. Problemem jest też **niedostateczny monitoring wód podziemnych** na terenie OM, który jest niezbędny do prawidłowego zarządzania zasobami wody pitnej.
- Dzięki inwestycjom realizowanym w ostatnich latach jakość wody pitnej na terenie OM ulega systematycznej poprawie, choć nadal dochodzi do sytuacji spożywania przez mieszkańców OM wody nieodpowiadającej wymogom sanitarnym. Związane jest to przede wszystkim z wyeksploatowaniem urządzeń do uzdatniania wody, niską efektywnością procesów jej

---

⁹³ Zob. Regionalny Program Strategiczny Województwa Pomorskiego, Energetyka i środowisko, 2013.

uzdatniania oraz zróżnicowanym poziomem ich obsługi. Problemem są także **wysokie straty wody sięgające do 30%**, co jest spowodowane złym stanem technicznym wodociągów⁹⁴.

- Dzięki wsparciu UE miasta OM osiągnęły satysfakcjonujący stan infrastruktury kanalizacji sanitarnej, tymczasem na obszarach wiejskich występują znaczne dysproporcje w zakresie odbioru i oczyszczania ścieków. Wynika to przede wszystkim z rozproszenia zabudowy wiejskiej, co ze względów technicznych i ekonomicznych przesądza o konieczności stosowania indywidualnych rozwiązań odprowadzania i oczyszczania ścieków. Wyzwaniem jest **brak podyktowanej kryteriami ekonomicznymi strategii rozwoju zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej wraz ze wskazaniem obszarów, na których powinno się stosować systemy indywidualne**.
- Wskaźnik **usieciowienia kanalizacji sanitarnej** na terenie OM wyniósł w 2013 r. 69%. Najniższe wartości wskaźnika usieciowienia wystąpiły w gminach wiejskich: Wejherowo (7,6%), Szemud (31,4%) i Trąbki Wielkie (35,7%)⁹⁵.
- Do pozostałych problemów w obszarze gospodarki ściekowej należą: niewystarczająca wydajność oczyszczalni ścieków, niska efektywność oczyszczania ścieków na licznych lokalnych oczyszczalniach, brak trwałych rozwiązań dla zagospodarowania osadów ściekowych, niedotrzymywanie wymogów w zakresie parametrów oczyszczonych ścieków odprowadzanych do wód lub ziemi z oczyszczalni ścieków komunalnych, niskie kwalifikacje obsługi małych oczyszczalni ścieków.⁹⁶
- Gospodarka odpadami komunalnymi wymaga szeregu działań w celu m.in. dostosowania się do wymogów prawa polskiego oraz UE. Priorytetem jest ograniczenie ilości odpadów trafiających na składowisko, w tym zwiększenie ilości odpadów poddawanych odzyskowi oraz umożliwienie termicznego zagospodarowania tych odpadów, których już się nie da skierować do odzysku. Działania te pozwolą na domknięcie funkcjonujących lokalnych systemów gospodarki odpadami w regionie (instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów – RIPOKów).
- Konsekwencją zmiany poziomu życia mieszkańców danego obszaru jest wzrost liczby urządzeń elektrycznych w gospodarstwach domowych, co przekłada się na **wzrost wielkości zużycia energii elektrycznej.. Gospodarstwa domowe w WP zajmują trzecie miejsce w Polsce pod względem energochłonności**⁹⁷. Łącznie gospodarstwa domowe w województwie odpowiadają za 24,5% całkowitego zużycia energii⁹⁸.
- Obecnie funkcjonujący na terenie OM **system przesyłowy** funkcjonuje w oparciu o linie przesyłu o napięciu znamionowym 220 kV i 400 kV. Do dwóch głównych linii przesyłowych wysokiego napięcia, występujących na terenie OM należą: linia południowa (prowadząca do stacji elektroenergetycznych w Gdańsku) oraz zachodnia (do stacji w rejonie Żarnowca).
- **System wytwórczy energii** na terenie OM opiera się o dwie elektrociepłownie: w Gdańsku i w Gdyni (231 i 105 MWe). Największe zapotrzebowanie na energię ciepłą na terenie OM występuje w rdzeniu OM oraz kilku większych miastach. Trzecim elementem systemu jest elektrownia szczytowo-pompowa w Żarnowcu. Do grona elektrowni systemowych dołączyć ma niskoemisyjna elektrownia węglowa powstająca w gminie Pelplin (1600 MW),⁹⁹ W OM funkcjonują też liczne lokalne źródła energii, pełniące funkcję komplementarną i regulacyjną w stosunku do głównych źródeł.

⁹⁴ Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Gospodarka Ściekowa w Polsce latach 2010-2011, Warszawa, 2013.

⁹⁵ Zob. GUS, Bank danych lokalnych

⁹⁶ Zob. Regionalny Program Strategiczny Województwa Pomorskiego, Energetyka i środowisko, 2013.

⁹⁷ Zob. <http://www.eko-wat.eu/w-tych-województwach-zuzycie-pradu-jest-najwieksze/>

⁹⁸ Zużycie paliw i nośników energii w 2013 r., GUS

⁹⁹ Zob. <http://www.pepsa.com.pl/pl/page/pep-sa>

- Podstawowym problemem systemu elektroenergetycznego OM jest **ujemny bilans produkcji energii elektrycznej**. Deficyt mocy spowodowany różnicą pomiędzy wielkością produkcji a jej zużyciem determinuje uzależnienie analizowanego obszaru od zewnętrznych dostaw energii elektrycznej, która importowana jest poprzez Krajowy System Elektroenergetyczny z centralnej oraz południowej Polski. Powstałe w ostatnich latach źródła niestabilne (elektrownie wiatrowe i fotowoltaiczne) z uwagi na brak przewidywalnych i stabilnych parametrów pracy nie są w stanie znacząco zmniejszyć występującej dysproporcji pomiędzy podażą a popytem na energię elektryczną.
- Do istotnych problemów energetycznych OM należą: brak dużego systemowego źródła energii, niska gęstość sieci przesyłowych oraz występowanie barier rozwoju energetyki odnawialnej, wynikających z niepewności dotyczącej wpływu nowych regulacji ustawy o OZE na opłacalność realizowanych inwestycji w tym zakresie. Problemem jest fakt, że ponad 60% powierzchni województwa zaopatrywane jest w energię elektryczną pochodzącą z sieci o napięciu niższym niż 110 kV. Długie linie elektroenergetyczne o takim napięciu, a także zły stan techniczny Głównych Punktów Zasilania zwiększają prawdopodobieństwo występowania przerw w zasilaniu. Gospodarstwa domowe w WP zużywają ok. 30% energii cieplnej ogółem oraz ponad 87% ciepła pochodzącego z sieci ciepłowniczych. Roczne zapotrzebowanie na ciepło na cele grzewcze wynosi ok. 76-77 tys. TJ¹⁰⁰, natomiast produkcja roczna ciepła na potrzeby grzewcze wynosi ok. 84 tys. TJ¹⁰¹, co oznacza **występowanie nadwyżki produkowanej energii cieplnej nad wykazywanym w województwie zapotrzebowaniem na nią**.
- Istotnym problemem występującym na terenie OM jest **mała gęstość sieci ciepłowniczych**, zlokalizowanych obecnie przede wszystkim na obszarach miejskich oraz duży potencjał wytwórczy mocy cieplnej produkowanej głównie w elektrociepłowniach w Gdańsku i Gdyni w warunkach wysokosprawnej kogeneracji. Spółki Grupy GPEC oraz Okręgowe Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (OPEC) zaspokajają ok. 60-65% potrzeb cieplnych miast objętych siecią ciepłowniczą. W ostatnich latach notowany jest **stopniowy spadek zapotrzebowania na ciepło systemowe**. Wynika to z dokonywanych termomodernizacji budynków, wdrażania programów oszczędnościowych w przedsiębiorstwach przesyłowych i produkcyjnych oraz nadmiernego udziału indywidualnych źródeł ciepła na obszarach o największym zagęszczeniu ludności.
- System gazowy OM funkcjonuje w oparciu o gaz ziemny importowany z Rosji, dostarczany za pomocą magistrali sieci gazowej, znajdującej się w rejonie Włocławka¹⁰².
- Pomimo znacznego wzrostu zużycia gazu ogółem, jedynie co drugi mieszkaniec województwa pomorskiego korzysta z gazu ziemnego pochodzącego z sieci. Największy udział osób korzystających z gazu występuje na terenach miejskich.
- Stan techniczny i energochłonność budynków w regionie ilustrowany przez wskaźnik rocznego zapotrzebowania na energię zużywaną do ogrzania 1 m² budynku wynosi ok. 227 kWh/m²¹⁰³ i znacznie przewyższa aktualnie obowiązujące wymagania w tym zakresie.
- Do głównych problemów w zakresie kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów, występujących na terenie OM należą: niedostateczna dywersyfikacja źródeł ciepła i ograniczona ich dostępność, brak długofalowego programu kompleksowej modernizacji energetycznej budynków (zły stan techniczny oświetlenia wewnętrznego i instalacji elektrycznej) oraz obecność

¹⁰⁰ (21,1-21,4 tys. GWh)

¹⁰¹ 23,3 tys. GWh. Zob. *Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*, Gdańsk, 2013.

¹⁰² Wyjątek stanowi Władysławowo, w którym funkcjonująca elektrociepłownia ENERGOBALTIC jest zasilana gazem odpadowym, dostarczanym rurociągiem podmorskim z platform wiertniczych

¹⁰³ Wskaźnik dotyczy łącznie budynków mieszkaniowych i użyteczności publicznej w woj. pomorskim.

nieefektywnych i emitujących duże ilości zanieczyszczeń systemów ogrzewania. Brak pewności dostaw energii zwiększa ryzyko degradacji części OM. Wykorzystanie natomiast niskoemisyjnych źródeł energii wpływa na poprawę jakości środowiska.

9. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Można stwierdzić, że jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron OM oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed OM. Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron - rozumianych jako uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony OM i które należy wykorzystać sprzyjając będą jego rozwojowi;
- słabych stron - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony OM i które jeśli nie zostaną wyeliminowane utrudnią będą jego rozwój;
- szans - w znaczeniu uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności OM, ale które mogą być traktowane, jako szanse, a przy odpowiednio podjętych przez OM działaniach, wykorzystywane jako czynniki sprzyjające rozwojowi OM;
- zagrożeń - czyli uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności OM, które jednak mogą stanowić zagrożenia dla jego rozwoju.

Tabela 1. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca liczba mieszkańców; • Atrakcyjne, nadmorskie położenie; • Silny sektor MSP i rozbudowana baza IOB; • Wyższy od przeciętnego w kraju poziom internacjonalizacji przedsiębiorstw; • Wysoki udział zatrudnienia w sektorze B+R; • Rozwój infrastruktury naukowej i biznesowej; • Wzrost liczby pracujących oraz wysoka wydajność pracy; • Wysoki poziom kształcenia w rdzeniu OM; • Stosunkowo duża liczba NGO oraz podmiotów ekonomii społecznej; • Znaczący rozwój infrastruktury transportowej; • Wybudowana nowa linia kolejowa PKM; • Partnerstwo na rzecz zintegrowanego systemu pobierania opłat za przejazd różnego rodzaju środkami transportu publicznego (MZKZG); • Wzrost dostępności i długości tras rowerowych oraz wzrost udziału ruchu rowerowego w zrachowaniach transportowych mieszkańców; • Duży potencjał bazy noclegowej; • Duże doświadczenia w inwestycjach wodociągowo-kanalizacyjnych i w ochronę środowiska w wyniku wsparcia UE; 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystna struktura wiekowa w rdzeniu OM; • Niski poziom produktywności przedsiębiorstw; • Niski poziom współpracy; • Przeciętna i malejąca innowacyjność gospodarki i ograniczona atrakcyjność inwestycyjna; • Niewielkie efekty działalności B+R; • Atomizacja i brak kompleksowej oferty IOB; • Sezonowość oraz wzrost bezrobocia wraz z odległością od rdzenia OM; • Bezrobocie strukturalne i pogorszenie sytuacji niektórych grup zagrożonych wykluczeniem; • Niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy; • Niski poziom mobilności mieszkańców z obszarów peryferyjnych OM; • Niewystarczający poziom współpracy pomiędzy podmiotami kreującymi politykę rynku pracy, a także integracji społecznej oraz edukacji; • Wysoki odsetek zgonów z powodu chorób układu krążenia i nowotworowych; • Dysproporcje w aktywności społecznej pomiędzy rdzeniem a pozostałym obszarem OM; • Niedostosowanie infrastruktury, kadr i organizacji systemu zdrowia do procesów demograficznych;

<ul style="list-style-type: none"> • Niewykorzystany potencjał wytwórczy mocy cieplnej produkowanej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciążona sieć dróg wewnątrz OM wpływająca na płynność ruchu; • Niewystarczająca przepustowość linii kolejowych; • Niewystarczająca integracja podsystemów transportu zbiorowego i towarowego; • Niewystarczający poziom bezpieczeństwa oraz zapewnienia informacji dla podróżnych; • Ograniczony dostęp do komunikacji publicznej, szczególnie poza rdzeniem OM; • Niedostateczna liczba parkingów oraz niedostateczna dostępność węzłowych punktów przesiadkowych; • Niska efektywność energetyczna w budownictwie; • Przekraczanie standardów jakości powietrza; • Niska efektywność funkcjonowania systemów gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie napływu inwestycji zagranicznych do regionu EŚ-W i wzrost popytu na towary z OM; • Stworzenie koalicji NGO, JST oraz instytucji rynku pracy zwiększających potencjał i efektywność działań; • Wzrost popytu na kształcenie zawodowe i ustawiczne; • Wzrastająca aktywność NGO i JST w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia; • Rozwijające się wielospecjalistyczne podmioty lecznicze; • Zintegrowanie systemu transportu publicznego; • Zwiększenie integracji transportu publicznego i indywidualnego; • Integracja taryfowo-biletowa w oparciu o nowoczesne narzędzia; • Wykorzystanie potencjału PKM; • Zwiększająca się popularność komunikacji rowerowej; • Dalszy dynamiczny rozwój połączeń portu lotniczego w Gdańsku; • Istniejąca infrastruktura portu lotniczego Gdynia-Kosakowo; • Wzrost obrotów ładunkowych towarów realizowanych przez porty morskie w Gdyni oraz Gdańsku; • Rozwój dziedzin turystyki pozasezonowej (np. biznesowej, sanatoryjnej, zdrowotnej); • Integracja oferty produktowej umożliwiająca wykorzystanie nowych obiektów do popularyzacji obiektów starszych; • Wzrost udziału energii z alternatywnych źródeł i świadomości dotyczącej emisji CO₂. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dynamiczny rozwój konkurencyjnych OM w Polsce i w basenie Morza Bałtyckiego; • Spadek popytu u partnerów handlowych; • Rosnąca liczba biernych zawodowo; • Niska świadomość społeczna roli profilaktyki i zdrowego stylu życia w zapobieganiu chorobom; • Starzenie się społeczeństwa; • Brak systemowego wsparcia dla kompleksowej opieki zdrowotnej; • Postępująca degradacja przestrzenna i społeczna obszarów miejskich; • Przeciążenie układu drogowego – zbyt duża liczba samochodów na drogach; • Ograniczona infrastrukturą częstotliwość kursowania przewoźników kolejowych; • Niepewna sytuacja dotycząca przyszłości funkcjonowania lotniska cywilnego w Gdyni; • Niewykorzystanie potencjału transportowego śródlądowych dróg wodnych; • Częściowy brak nowoczesnej infrastruktury rowerowej w wyposażeniu istniejących węzłów integracyjnych.

10. CELE STRATEGICZNE INTERWENCJI W OBSZARZE ZIT

10.1. UKŁAD CELÓW STRATEGICZNYCH I DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT

Na podstawie przeprowadzonych analiz, warsztatów oraz wywiadów pogłębionych, jako misję Strategii ZIT przyjęto:

Stymulowanie współpracy pomiędzy samorządami Związku ZIT, aby w sposób zintegrowany eliminowane były problemy i wykorzystywane potencjały tego obszaru.

Misja Strategii ZIT oparta jest o wizję OM jako obszaru zgodnej i zintensyfikowanej współpracy lokalnych samorządów, które wspólnie dokładają starań na rzecz wzmocnienia pozycji OM w Polsce i w Europie. W związku z realizacją Strategii ZIT, OM ma wypracować metody i kanały komunikacji pomiędzy stowarzyszonymi samorządami, które będą się przyczyniać do szybszego i skuteczniejszego definiowania potencjalnych obszarów, w których możliwe lub konieczne jest podejmowanie zintegrowanych działań. OM będzie wspólnotą jednostek dostrzegających, że ich interes jest interesem wspólnym całemu OM, analogicznie jak ich problemy nie ograniczają się wyłącznie do nich. Członkowie ZIT będą świadomi potencjałów i problemów samorządów wokół nich, dzięki czemu łatwiejsze stanie się pokonywanie stojących przed OM wyzwań, gdyż samorządom łatwiej będzie identyfikować potencjalne rozwiązania i czerpać z doświadczeń innych członków ZIT. Na skutek realizacji strategii ZIT, OM będzie też dysponować mechanizmami harmonijnej współpracy pomiędzy członkami Związku ZIT, które zapewnią większą efektywność podejmowanych działań.

Misja ta została uszczegółowiona w 4 celach strategicznych, których uzasadnienie wskazano pod analizą SWOT:

- I. Rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki;
- II. Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa;
- III. Kreowanie zintegrowanej przestrzeni;
- IV. Wzrost efektywności energetycznej oraz wdrożenie strategii niskoemisyjnej.

Tabela 2. Układ celów strategicznych Strategii ZIT

Misja – Stymulowanie współpracy pomiędzy samorządami Związku ZIT, aby w sposób zintegrowany eliminowane były problemy i wykorzystywane potencjały tego obszaru.	
Cel strategiczny I - Rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki	
1.1.	Działanie 1 - Komerccjalizacja wiedzy
1.2.	Działanie 2 – Przedsiębiorstwa
1.2.1.	Przedsięwzięcie 1 - TriPOLIS - Zintegrowany program współpracy inkubatorów przedsiębiorczości i parków naukowo-technologicznych w OM
Cel strategiczny II - Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa	
2.1.	Działanie 1 - Edukacja i kształcenie zawodowe
2.2.	Działanie 2 – Zatrudnienie
2.2.1.	Przedsięwzięcie 1 - Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia na terenie OM
2.2.2.	Przedsięwzięcie 2 – Przedsięwzięcie z zakresu aktywnego i zdrowego starzenia się
2.3.	Działanie 3 – Integracja

	2.3.1.	Przedsięwzięcie 1 - Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej
2.4.	Działanie 4 – Zdrowie	
	2.4.1.	Przedsięwzięcie 1 - Centrum Geriatrii
2.5.	Działanie 5 – Konwersja	
	2.5.1.	Przedsięwzięcia indywidualne miast położonych w OM
Cel strategiczny III - Kreowanie zintegrowanej przestrzeni		
3.1	Działanie 1 – Mobilność	
	3.1.1.	Przedsięwzięcie 1 - Węzły integracyjne OM wraz z trasami dojazdowymi
	3.1.2.	Przedsięwzięcie 2 - Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM, umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu
	3.1.3.	Przedsięwzięcie 3 – Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej 250 wraz z modernizacją Budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250
	3.1.4.	Przedsięwzięcia komplementarne: <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój komunikacji publicznej i intermodalnej OM; • Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz przebudowa Stacji Gdynia Cisowa Postojowa w kierunku modernizacji i rozbudowy układu torowego, sieci trakcyjnej, zasilania i sterowania ruchem kolejowym oraz unowocześnienia zaplecza utrzymania taboru i budowy wyjazdu w kierunku północnym (Rumi); • Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej OM w kierunku Wejherowa.
Cel strategiczny IV - Wzrost efektywności energetycznej i wdrożenie strategii niskoemisyjnej oraz efektywniejsze zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych		
4.1.	Działanie 1 - Energetyka	
	4.1.1.	Przedsięwzięcie 1 - Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej Obszaru Metropolitalnego
	4.1.2.	Przedsięwzięcie 2 - Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych komunalnych w OM
	4.1.3.	Przedsięwzięcia komplementarne: <ul style="list-style-type: none"> • Kompleksowa modernizacja energetyczna spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych OM; • Kompleksowa modernizacja i rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierające podniesienie bezpieczeństwa energetycznego i realizację planu gospodarki niskoemisyjnej dla OM; • Kompleksowa rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierająca wykorzystanie energii ciepłej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej, efektywnej kogeneracji oraz energii odpadowej dla OM.
4.2.	Działanie 2 – Środowisko	
	4.2.1.	Przedsięwzięcia komplementarne: Gospodarowanie wodami opadowymi w zlewniach cieków i kanałów uchodzących do Zatoki Gdańskiej w ramach kontynuacji programu Ochrony wód Zatoki Gdańskiej.

Źródło: Opracowanie własne.

Wskazane cele strategiczne dla OM definiują kierunki, w których podejmowane będą działania o charakterze ponadlokalnym. Oznacza to, że proponowane do realizacji w ramach formuły ZIT

projekty muszą być nastawione na silną, kierunkową interwencję w co najmniej jednym z celów strategicznych.

10.2. WZAJEMNE RELACJE W ZAKRESIE PRIORYTETÓW I DZIAŁAŃ POMIĘDZY STRATEGIĄ ZIT A RPO WP

Instrument ZIT jako narzędzie finansowane ze środków polityki spójności musi zachować spójność z konstrukcją i systemem sprawozdawczości innych narzędzi tej polityki. W związku z tym, w procesie tworzenia Strategii ZIT zachowano analogiczną, jak w przypadku RPO matrycę logiczną interwencji, utrzymując spójność zarówno Celów Tematycznych, Priorytetów Inwestycyjnych, jak i wybranych wskaźników produktu i rezultatu. Poniżej zaprezentowano matrycę logiczną interwencji.

Tabela 3. Matryca logiczna Strategii ZIT oraz osi priorytetowych i działań RPO WP

Cel Strategii ZIT	Działanie ZIT	Oś Priorytetowa/ działanie/ poddziałanie RPO WP	Cel tematyczny UE	Priorytet inwestycyjny UE w RPO WP	Wsparcie UE (w tys. EUR)	Wkład krajowy, w tym środki własne, budżet państwa, Fundusz Pracy (w tys. EUR)	Udział wsparcia UE w całości środków	
							EFS %	EFRR %
I	1. Komercjalizacja wiedzy	OP. 1 Komercjalizacja wiedzy	1	brak alokacji dla ZIT	0	0		
	2. Przedsiębiorstwa	OP. 2 Przedsiębiorstwa	3	3a	7 859,15	1 386,91		
II	1. Edukacja i kształcenie	OP. 3 Edukacja	10	brak alokacji dla ZIT	0	0		
	1. Edukacja i kształcenie	OP. 4 Kształcenie zawodowe	10	brak alokacji dla ZIT	0	0		
	2. Integracja	OP. 5 Zatrudnienie	8	8i, 8vi	41 486,26	7 321,11		
	3. Integracja	OP. 6 Integracja	9	9i; 9iv; 9v	24 347,38	4 296,60		
	4. Zdrowie	OP. 7 Zdrowie	9	9a	6 928,38	1 222,66		
	5. Konwersja	OP. 8 Konwersja	9	9b	41 343,45	7 295,90		
III	1. Mobilność	OP. 9 Mobilność	4	4e	59 011,64	10 413,82		
	1. Mobilność	OP. 9 Mobilność	7	7d	15 431,62	2 723,23		
IV	1. Energetyka	OP. 10 Energia	4	4c	62 873,16	11 095,26		
	2. Środowisko	OP. 11 Środowisko	5	brak alokacji dla ZIT	0	0		
			6	brak alokacji dla ZIT	0	0		
Łącznie:					259 281,04	45 755,48	12,55	14,43

Źródło: Opracowanie własne.

10.3. CEL STRATEGICZNY I: ROZWÓJ KONKURENCYJNEJ I INNOWACYJNEJ GOSPODARKI

Duża koncentracja przedsiębiorstw, zwłaszcza w rdzeniu OM, stanowi znaczący potencjał, który obecnie nie jest adekwatnie wykorzystywany ze względu na ich niedostateczny poziom innowacyjności. Wpływ na to ma niedostateczna współpraca pomiędzy ośrodkami naukowymi, a sektorem przedsiębiorstw oraz brak dostępności instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców w pokonywaniu kolejnych barier rozwojowych. Za sprawą braku skoordynowanych działań niewykorzystany pozostaje potencjał IOB, co przekłada się na osłabienie atrakcyjności inwestycyjnej OM oraz niewystarczające wsparcie innowacyjności przedsiębiorstw.

Mając na względzie istniejący stan faktyczny głównymi wyzwaniami dla OM są:

- Współpraca gmin z OM w zakresie zwiększenia umiędzynarodowienia gospodarki, likwidacji nierównowagi w podaży terenów inwestycyjnych, przyciągania inwestorów z nowoczesnych sektorów.
- Systematyczne zwiększanie efektywności IOB poprzez skoordynowanie podejmowanych przez nie działań, zintegrowanie oferty oraz poszerzenie zasięgu ich oddziaływania poprzez nawiązywanie szerszej współpracy z innymi podmiotami.
- Opracowanie systemu monitoringu umożliwiającego ocenę efektywności działania IOB.
- Stworzenie mechanizmu koordynacji i realizacji wspólnych inwestycji aparaturowych kluczowych dla innowacyjności wiodących jednostek sektora B+R.

Działania realizowane w ramach niniejszego celu mają prowadzić do:

- 1) Zwiększenia liczby projektów realizowanych w ramach współpracy sektorów nauki i biznesu.
- 2) Zwiększenia nakładów na B+R oraz zwiększenia liczby innowacyjnych technologii oraz ich wdrożeń.
- 3) Zapewnienie dłuższej przeżywalności i zmniejszenie liczby likwidacji bankructw innowacyjnych przedsiębiorstw w fazie *seed* i *start-up*.
- 4) Zwiększenie liczby rozwiązań z zakresu innowacji, których zdolność komercjalizacyjna została zweryfikowana w tym poprzez dalsze badania B+R.
- 5) Zwiększenie liczby projektów finansowanych w formule *venture capital* i/lub *private equity* poprzez wsparcie rozwoju projektów we wczesnych fazach rozwoju (*proof-of-principle* i/lub *proof-of-concept*).
- 6) Integracji działań IOB, ich profesjonalizacji i zapewnienia komplementarności świadczonych przez nie usług oraz stworzenia jak najlepszych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i innowacji. W szczególności wdrożenie w IOB odpowiednich narzędzi umożliwiających ich efektywną współpracę - z jednej strony w zakresie monitorowania potrzeb przedsiębiorców, z drugiej zaś w zakresie budowania na tej podstawie dopasowanej oferty wsparcia, uwzględniającego zróżnicowane zasoby poszczególnych IOB oraz ich specjalizację.
- 7) Uzyskanie gotowości IOB do świadczenia nowych lub ulepszonych usług specjalistycznych dla przedsiębiorstw poprzez wzmocnienie kompetencji kadr IOB.

10.3.1. DZIAŁANIE 1 - KOMERCJALIZACJA WIEDZY

Wsparcie w ramach działania skierowane będzie do przedsiębiorstw rozpoczynających i rozwijających działalność B+R. Możliwe będzie uzyskanie wsparcia na cały proces projektowy od fazy badawczej – poprzez linie pilotażowe i działania w zakresie walidacji produktów – do fazy pierwszej produkcji włącznie lub na wybrane fazy tego procesu.

Wsparcie będzie kierowane także na uzyskanie praw wyłącznych dla własnych rozwiązań technologicznych, w tym na uzyskanie ochrony własności przemysłowej na rynkach zagranicznych, jak również na tworzenie i rozwój zaplecza B+R, w tym na zakup aparatury specjalistycznej i urządzeń laboratoryjnych.

Ponadto możliwy będzie także zakup i wdrożenie przez przedsiębiorstwa wyników prac B+R w celu ich rozwinięcia oraz praw własności intelektualnej (patentów, licencji, know-how lub innej nieopatentowanej wiedzy technicznej).

Wsparcie skierowane będzie także na projekty badawczo-wdrożeniowe, zmierzające do komercjalizacji wyników, realizowane przez instytucje B+R we współpracy z przedsiębiorstwami.

Wspierane będą również zaawansowane usługi badawcze świadczone przez jednostki B+R na rzecz przedsiębiorstw zgodnie ze zgłaszanym przez te przedsiębiorstwa popytem.

Wspierana też będzie poprawa efektywności oraz rozwój infrastruktury jednostek B+R w celu rozwijania ich współpracy z przedsiębiorstwami. Ponadto finansowane będzie wsparcie rozwoju kadry B+R, w tym wymiana wiedzy i doświadczeń między przedsiębiorstwami i jednostkami B+R, a także tworzenie wspólnych zespołów badawczo-rozwojowych.

W ramach działania przewiduje się realizację projektów ze środków własnych JST oraz innych źródeł. Konkretnie przedsięwzięcia zostaną zidentyfikowane w późniejszym czasie.

Preferowane będą przedsięwzięcia:

- partnerskie, w tym wzmacniające współpracę sieciową i realizowane w ramach współpracy klastrowej;
- wpisujące się w realizację Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu, o których mowa w RPS w zakresie rozwoju gospodarczego;
- tworzące zintegrowane instrumenty interwencji, przewidujące selekcję i rekrutację przedsięwzięć, wsparcie finansowe, wsparcie merytoryczne, pakiet usług inkubacyjnych.

10.3.2. DZIAŁANIE 2 - PRZEDSIĘBIORSTWA

Zakres interwencji obejmie wsparcie profesjonalizacji działalności IOB poprzez budowę ich gotowości do świadczenia nowych i precyzyjnie sprofilowanych usług (m.in. w zakresie technologii, prawa, finansów) w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorców. Interwencja będzie wynikać ze strategii biznesowej IOB ukierunkowanej na: 1) wzrost zdolności działania w warunkach rynkowych (właściwa identyfikacja potrzeb); 2) samofinansowanie się; 3) jasno zdefiniowane cele i oczekiwane rezultaty działań podejmowanych na rzecz MŚP.

Wsparcie ukierunkowane będzie m.in. na zwiększenie zdolności do zarządzania posiadaną infrastrukturą, podniesienie kompetencji kadr, w tym na efektywne definiowanie potrzeb oraz adresowanie i świadczenie usług na rzecz przedsiębiorstw, także dzięki sieciowej współpracy IOB.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP 2014-2020: PI 3a *Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.*

W zakresie działania preferowane będą projekty:

- wpisujące się w realizację celów Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu,
- wynikające z upowszechniania podejścia strategicznego (m.in. doradztwo w zakresie wdrażania modeli biznesowych, audyty mające na celu usprawnienie funkcjonowania organizacji),
- w zakresie budowy gotowości IOB do świadczenia nowych i precyzyjnie profilowanych usług doradczych,
- zapewniające kompleksową/zintegrowaną ofertę usług,
- partnerskie, w tym wzmacniające współpracę sieciową,
- związane z upowszechnianiem technologii i usług cyfrowych.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB	szt	0	40	Beneficjenci / IZ	
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt	0	1050	Beneficjenci / IZ	

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 - TRIPOLIS – ZINTEGROWANY PROGRAM WSPÓŁPRACY INKUBATORÓW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I PARKÓW NAUKOWO-TECHNOLOGICZNYCH W OM

Tytuł przedsięwzięcia	TriPOLIS - Zintegrowany program współpracy inkubatorów przedsiębiorczości i parków naukowo-technologicznych w Obszarze Metropolitalnym
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: Pomorski Park Naukowo-Technologiczny Gdynia (jednostka organizacyjna Gminy Miasta Gdyni) Partnerzy: Gdański Park Naukowo-Technologiczny (PSSE Sp. z o. o.), Inkubator Starter (Gdańska Fundacja Przedsiębiorczości), Gdyński Inkubator Przedsiębiorczości (Fundacja Gospodarcza), Dom Przedsiębiorcy w Tczewie (Gmina Miejska Tczew), Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości w Kartuzach (Pomorski Inkubator Przedsiębiorczości, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Kaszubski Fundusz Pożyczkowy)
Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	n.d.

Lokalizacja/obszar realizacji ¹⁰⁴	Gminy miast: Gdynia, Gdańsk, Tczew, Kartuzy
Źródło finansowania ¹⁰⁵	RPO WP 2014-2020: Oś Priorytetowa 2. Przedsiębiorstwa, Priorytet Inwestycyjny 3a, Działanie 2.4 Otoczenie biznesu, Poddziałanie 2.4.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu
Cele i efekty	<p>Podstawowym celem przedsięwzięcia TriPOLIS jest profesjonalizacja oraz zintegrowanie działań parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów działających w Obszarze Metropolitalnym – dla zapewnienia lepszych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Zbudowanie i utrzymanie platformy współpracy parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie badania potrzeb przedsiębiorstw i monitoringu popytu na usługi, kształtowania ofert, zarządzania klientem oraz kontroli jakości. (2) Wzmocnienie kompetencji kadr parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości w zakresie świadczenia specjalistycznych usług dopasowanych do potrzeb przedsiębiorstw. (3) Rozszerzenie oferty parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości o nowe lub udoskonalone usługi proinnowacyjne dla przedsiębiorstw. <p>Głównym efektem realizacji przedsięwzięcia będzie wzrost atrakcyjności, skuteczności i efektywności działania parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości w Obszarze Metropolitalnym, przekładający się na lepsze wsparcie przedsiębiorców, dopasowane do ich potrzeb.</p> <p>Wskaźniki obligatoryjne¹⁰⁶:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB – w pierwszej fazie realizacji przedsięwzięcia – 23; w drugiej fazie – od 15 do 25. (2) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – 1050. <p>Wskaźniki fakultatywne¹⁰⁷: n.d.</p>
Zakres przedmiotowy ¹⁰⁸	<p>Przedsięwzięcie TriPOLIS będzie obejmować cztery obszary działań, mające na celu rozwój potencjału i gotowości partnerów projektu do świadczenia specjalistycznych usług (nowych lub ulepszonych), dopasowanych do potrzeb przedsiębiorstw:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) monitoring potrzeb przedsiębiorców w zakresie nowych usług, wraz z modelowaniem i testowaniem tych usług - w ramach obszaru wdrożony zostanie zintegrowany system identyfikacji i analizy potrzeb przedsiębiorców, prowadzony w sposób ciągły i jednolity, w powiązaniu z działaniami (analizami, badaniami,

¹⁰⁴ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

¹⁰⁵ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP 2014-2020 2014-2020.

¹⁰⁶ Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RPO WP oraz SzOOP RPO WP 2014-2020 2014-2020.

¹⁰⁷ Jako wskaźniki fakultatywne mogą być wskazane wskaźniki nie mające odzwierciedlenia w RPO WP 2014-2020. Wskaźniki fakultatywne określa lider przedsięwzięcia, wskazując wskaźniki, które odzwierciedlają specyfikę przedsięwzięcia i jego zakładane cele i rezultaty.

¹⁰⁸ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

	<p>ekspertyzami) mającymi na celu konstruowanie nowych lub ulepszonych usług, dopasowanych do identyfikowanego popytu;</p> <p>(2) kompetencje kadr - w ramach obszaru realizowane będą działania związane z wszechstronnym przygotowaniem kadry partnerów do świadczenia nowych usług;</p> <p>(3) infrastruktura - w ramach obszaru podejmowane będą działania związane zarówno ze stworzeniem infrastruktury współpracy partnerów (platforma informatyczna), jak i uzupełnianiem wyposażenia i bazy aparaturowej niezbędnej do świadczenia nowych usług;</p> <p>(4) kontrola jakości usług oraz efektywności działania partnerów - w ramach obszaru realizowane będą działania związane z monitorowaniem i ewaluacją działalności partnerów projektu w zakresie realizacji oferty wsparcia przedsiębiorców.</p> <p>Wszystkie obszary działań są ze sobą ściśle powiązane, a ich równoległa realizacja zapewni wysoką skuteczność i efektywność interwencji.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia TriPOLIS zrealizowany zostanie pakiet projektów, wynikających z założonych celów przedsięwzięcia i powiązanych z wyspecyfikowanymi wyżej obszarami działań:</p> <p>(1) Projekt przygotowywany i realizowany przez wszystkich partnerów, dot. podnoszenia kompetencji kadr (realizujący obszar działań 2), poprzez udział w studiach podyplomowych, stażach, szkoleniach „szytych na miarę”, wizytach studyjnych, konferencjach branżowych, a także poprzez networking i wymianę pracowników.</p> <p>(2) Projekt przygotowywany i realizowany przez wszystkich partnerów, dot. stworzenia kompleksowej platformy informatycznej (realizujący obszary działań 1, 3 i 4), zawierającej moduły:</p> <ul style="list-style-type: none"> - monitorowania potrzeb przedsiębiorców, - informacyjny o dostępnych usługach, - zarządzania klientem, - kontroli jakości usług, - pomiaru efektywności działania IOB, <p>wraz z wdrożeniem systemu współpracy partnerów oraz wspólną promocją.</p> <p>(3) Projekty składane i realizowane przez poszczególnych partnerów, dot. przygotowania do świadczenia specjalistycznych usług proinnowacyjnych (realizujące obszary działań 1 i 3), obejmujące zarówno działania związane z projektowaniem, modelowaniem i testowaniem nowych (lub ulepszonych) usług, jak i zakup wyposażenia, urządzeń specjalistycznych, oprogramowania, licencji – niezbędnych do świadczenia tych usług przez IOB.</p> <p>Projekty dot. przygotowywania do świadczenia specjalistycznych usług proinnowacyjnych będą wdrażane w dwóch fazach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w fazie pierwszej dotyczyć będą już wyspecyfikowanych (na
--	--

	<p>bazie wcześniejszych, indywidualnych analiz poszczególnych partnerów) 23 nowych usług (m. in. z zakresu projektowania metodą „user-experience”, wyceny wartości technologii, design management, przygotowania do komercjalizacji, audytu technologicznego, akceleracji pomysłów biznesowych, doradztwa w zakresie aktualnych trendów, usług wspierających rozwój zasobów ludzkich w firmie z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, symulacji i gier biznesowych);</p> <p>- w fazie drugiej – kolejnych 15 do 25 nowych usług, zgodnie z bieżącym zapotrzebowaniem firm (monitorowanym w ramach przedsięwzięcia), z uwzględnieniem zmieniających się warunków rynkowych oraz trendów.</p>
Grupa docelowa	Przedsiębiorcy korzystający z usług IOB
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	RPO WP OP 1 Komercjalizacja wiedzy RPO WP Działanie 2.1 Inwestycje podstawowe RPO WP Działanie 2.2 Inwestycje profilowane RPO WP Działanie 2.3 Aktywność eksportowa PO IR Działanie 2.3 Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw
Całkowita wartość przedsięwzięcia	46 600 000 zł
Wartość wydatków kwalifikowalnych	46 600 000 zł
Maksymalna kwota dofinansowania¹⁰⁹	32 000 000 zł
Wartość wkładu własnego	Maksymalnie 14 600 000 zł
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	IV kwartał 2015
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	Dla wskaźnika: liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – 17,5% (wartości wskaźnika dla OP 2)
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	Do 50%

10.4. CEL STRATEGICZNY II: BUDOWA AKTYWNEGO I OTWARTEGO SPOŁECZEŃSTWA

Jednym z kluczowych obszarów potencjału rozwoju OM – obok silnej gospodarki – jest budowa otwartego i aktywnego społeczeństwa. Zwiększenie i utrzymanie wyższej aktywności mieszkańców w ramach rynku pracy poprzez dostosowywanie ich kompetencji do potrzeb pracodawców, wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz wspieranie mobilności mieszkańców umożliwi ograniczenie dających się obserwować na terenie OM negatywnych zjawisk związanych z długotrwałym bezrobociem oraz dysproporcjami w natężeniu negatywnych zjawisk na poszczególnych obszarach.

¹⁰⁹

Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

Istotny wpływ na występowanie opisanych powyżej zjawisk ma również sytuacja w dziedzinie dostępu do edukacji oraz jakości dostępnej dla mieszkańców danego obszaru edukacji, która determinuje ich przyszłe natężenie.

Aktywność obywatelska nie ogranicza się wyłącznie do rynku pracy, a obejmuje również działania, w które mieszkańcy obszaru angażują się nieodpłatnie. Również partycypacja w tego typu aktywności może przeciwdziałać negatywnym skutkom wykluczenia społecznego jednak niezbędne jest wcześniejsze wykształcenie chęci angażowania się w życie społeczne.

Negatywny wpływ na aktywność mieszkańców OM we wszystkich sferach życia w tym przede wszystkim na ich aktywność zawodową ma stan zdrowia. Na terenie OM zauważyć można szereg zagrożeń, które są skutkiem starzenia się społeczeństwa oraz coraz wyższej zachorowalności i umieralności, będących konsekwencjami chorób cywilizacyjnych m.in. chorób układu krążenia i chorób nowotworowych. Z drugiej strony wnioski płynące z diagnozy demograficznej wskazują, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie wzrastać, a zasoby OM w zakresie opieki geriatrycznej są niewystarczające. Zaplecze infrastrukturalne oraz kadrowe OM oraz całego województwa jest zdecydowanie niewspółmierne do potrzeb osób w wieku podeszłym, szczególnie gdy pod uwagę weźmiemy prognozowany szybki wzrost liczby osób z tej grupy.

Koncentracja opisanych powyżej negatywnych zjawisk (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości itp.) doprowadziła w niektórych lokalizacjach w obrębie OM do powstania obszarów zdegradowanych. Cechują się one gorszą niż przeciętna sytuacją gospodarczą, przestrzenną, środowiskową i techniczną i negatywnie wpływają na obszary sąsiadujące. Takie obszary wymagają kompleksowych działań (powiązanych ze sobą programów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych) mających na celu wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego, czyli przeprowadzenia wieloletniego procesu rewitalizacji.

Mając na względzie zdiagnozowany stan faktyczny głównymi wyzwaniami stojącymi przed OM są:

- Budowa sieci współpracy opartej na partnerstwie oraz koordynacja działań podmiotów odpowiedzialnych za działalność edukacyjną, instytucji rynku pracy oraz JST, w celu kreowania metropolitalnego rynku pracy.
- Aktywizacja osób biernych zawodowo i grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. poprzez poprawę mobilności, podnoszenie poziomu wykształcenia, rozwój oferty kształcenia ustawicznego oraz doradztwo zawodowe.
- Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia.
- Wykorzystanie szans rozwoju gospodarczego (np. rozwój białej i srebrnej gospodarki) w celu ograniczenia wpływu sezonowości na sytuację na rynku pracy.
- Poprawa efektywności i pełniejsze wykorzystanie potencjału IOB oraz podmiotów ekonomii społecznej.
- Dostosowanie oferty edukacyjnej w zakresie kierunków kształcenia oraz poziomu kompetencji do potrzeb rynku pracy, w celu poprawy adaptacyjności pracowników, niwelowania bezrobocia strukturalnego i poprawy sytuacji grup zagrożonych wykluczeniem. Wzmocnienie wpływu pracodawców na ofertę instytucji edukacyjnych.

- Ograniczanie dysproporcji i zapewnienie wysokich standardów w zakresie edukacji, zarówno w odniesieniu do dostępności placówek, jak i poziomu kształcenia.
- Efektywne wykorzystanie potencjału ośrodka akademickiego dla podniesienia jego konkurencyjności na arenie krajowej i międzynarodowej.
- Rozwijanie kompetencji społecznych w celu kształtowania postaw obywatelskich i chęci partycypacji w życiu społecznym.
- Dostosowanie systemu ochrony zdrowia i opieki społecznej do procesu starzenia się społeczeństwa, w tym rozwój specjalistycznych kadr medycznych.
- Zapewnienie dobrej, zgodnej z potrzebami, organizacji podaży świadczeń zdrowotnych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, gwarantującej optymalną dostępność do świadczeń (zwłaszcza specjalistycznych), w szczególności poza rdzeniem OM.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez podnoszenie świadomości w zakresie zachowań prozdrowotnych oraz poprawę efektywności profilaktyki zdrowotnej wpływających na wzrost liczby osób aktywnych zawodowo.
- Przywrócenie funkcji społeczno-gospodarczych i poprawa jakości przestrzeni publicznych na zdegradowanych obszarach. Poprawa jakości środowiska miejskiego, w tym przebudowa i rozbudowa zdegradowanych przestrzeni publicznych, zwłaszcza o wartości historycznej.
- Realizacja kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarach miejskich w partnerstwie samorządów z przedsiębiorcami, wspólnotami mieszkaniowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej itp., uwzględniających potrzeby mieszkańców i realizowanych w oparciu o aktywny udział lokalnych społeczności.

Działania realizowane w ramach niniejszego celu strategicznego mają prowadzić do:

- 1) wzrostu zatrudnienia wśród osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz zapewnienia większej trwałości zatrudnienia poprzez działania mające na celu zwiększenie kompetencji wśród osób aktywnych zawodowo.
- 2) zwiększenia liczby osób korzystających z usług społecznych wśród osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- 3) zwiększenia poziomu kompetencji osób aktywnych zawodowo na rynku pracy.
- 4) zwiększenia liczby osób aktywnych na rynku pracy, w szczególności poprzez promowanie tego typu postaw.
- 5) zwiększenia liczby osób aktywnych społecznie, a więc biorących aktywny udział w życiu społecznym, w szczególności poprzez promowanie tego typu działalności.
- 6) zwiększenia liczby miejsc pracy oferowanych osobom zagrożonym wykluczeniem w szczególności poprzez wsparcie pracodawców.
- 7) wzrost zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej. Poprawę skuteczności i efektywności systemu integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 8) zmniejszenia liczby osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w tym niepełnosprawnych, osoby po 50 roku życia, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych.
- 9) wydłużenia okresu aktywności zawodowej mieszkańców OM np. poprzez udział w programach profilaktycznych.

- 10) wzrostu liczby świadczeń zdrowotnych w zakresie diagnostyki i leczenia chorób cywilizacyjnych oraz liczby nowych placówek, w których świadczenia te będą dostępne.
- 11) poprawy dostępności specjalistycznych usług zdrowotnych – oddziałów z deficytami łóżek tj. ośrodków opieki geriatrycznej.
- 12) poprawy sytuacji zawodowej mieszkańców między innymi przez: promowanie przedsiębiorczości (w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów), ułatwianie tworzenia nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości, zwiększenie umiejętności i kompetencji mieszkańców, zwiększenie liczby jednoosobowych działalności gospodarczych.
- 13) zwiększenia dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej, a także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.
- 14) zwiększenia efektywności energetycznej oraz częstotliwości wykorzystywania odnawialnych źródeł energii (przede wszystkim w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym). Zwiększenie popularności strategii niskoemisyjnych, w szczególności dla obszarów miejskich (zmiana sposobu ogrzewania, w tym z m.s.c.).
- 15) zachowania, ochrony, promowania i rozwoju dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Poprawy stanu jakości środowiska miejskiego, w tym przede wszystkim przebudowy i rozbudowy zdegradowanych przestrzeni publicznych, zwłaszcza o wartości historycznej.
- 16) zwiększenia zaangażowania mieszkańców, lokalnych instytucji kultury, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni itp., a także zaangażowania w proces rewitalizacji służb pomocy społecznej, zatrudnienia i służb mundurowych, w tym w szczególności na etapie planowania, opiniowania oraz realizowania przewidzianych działań.
- 17) aktywizacji społecznej mieszkańców, wzrostu ich zaangażowania w życie dzielnic, osiedli, wzrostu kompetencji społecznych, inkubowania inicjatyw zmierzających do udziału mieszkańców w lokalnych przedsięwzięciach, wzrostu kompetencji liderów podejmujących inicjatywy na rzecz lokalnej społeczności.
- 18) promocji działań mających na celu podniesienie poziomu edukacji, rozwoju kapitału społecznego oraz podniesienia poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.
- 19) zaangażowania kapitału prywatnego, a więc zwiększania liczby przedsięwzięć rewitalizacyjnych podejmowanych we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, wspólnotami mieszkaniowymi, podmiotami ekonomii społecznej itp.

10.4.1. DZIAŁANIE 1 – EDUKACJA I KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Wsparcie ukierunkowane będzie przede wszystkim na działania związane z kompleksowym wspomaganiami szkół i przedszkoli, służące wzmocnieniu u dzieci i uczniów kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz rozwoju form wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Wsparcie ukierunkowane będzie też na tworzenie nowych miejsc edukacji przedszkolnej oraz dostosowanie kierunków kształcenia zawodowego, w tym programów nauczania na poziomie ponadgimnazjalnym, do potrzeb gospodarki.

Wspierane będą działania na rzecz ukształtowania sieci szkół zawodowych w regionie, m.in. poprzez doposażenie/wyposażenie istniejących ponadgimnazjalnych i wyższych szkół zawodowych, w szczególności w pomoce dydaktyczne pracowni kształcenia praktycznego, a także adaptację/modernizację istniejącej infrastruktury, a w uzasadnionych ekonomicznie przypadkach i przy uwzględnieniu trendów demograficznych również budowa nowej infrastruktury.

W ramach działania przewiduje się realizację projektów ze środków własnych JST oraz innych źródeł. Konkretnie przedsięwzięcia zostaną zidentyfikowane w późniejszym czasie.

W ramach niniejszego działania preferowane będą przedsięwzięcia, które będą wpływać na współpracę z przedsiębiorcami i IOB oraz wspierać będą programy praktyk nie ograniczające się do pojedynczych jednostek samorządowych.

10.4.2. DZIAŁANIE 2 - ZATRUDNIENIE

Wsparcie realizowane będzie poprzez wdrażanie kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, zaliczanych do grupy pierwszej lub drugiej oddalenia od rynku pracy, przy czym działania kierowane będą wyłącznie do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia), tj. w wieku 50 lat i więcej, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz kobiet. Osoby pozostające bez pracy otrzymają wsparcie w ramach usług rynku pracy i z wykorzystaniem aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Realizowane będą przedsięwzięcia umożliwiające zdobywanie nowych umiejętności oraz podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Wsparcie ukierunkowane też będzie na realizację kompleksowego, wieloletniego i wielosektorowego regionalnego programu zdrowotnego opracowanego i koordynowanego przez Samorząd Województwa Pomorskiego. Regionalny program zdrowotny dotyczyć będzie: chorób cywilizacyjnych będących istotnym problemem zdrowotnym regionu, które obejmują choroby diabetologiczne, wieku starczego, zaburzenia psychiczne oraz chorób istotnych z punktu widzenia krajowego, tzn. chorób układu krążenia, nowotworowych, układu kostno-mięśniowo-stawowego, układu oddechowego i chorób psychicznych.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP 2014-2020: PI 8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników oraz PI 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się.

Powyższe działanie jest komplementarne z działaniami wskazanymi do realizacji w ramach Osi 6 – Integracja i Osi 8 – Konwersja, które zostały szczegółowo opisane w dalszej części opracowania.

Preferowane będą projekty realizowane w porozumieniu z pracodawcami, partnerskie, integrujące działania instytucji rynku pracy z instytucjami pomocy i integracji społecznej z innymi podmiotami działającymi w obszarze rynku pracy oraz aktywność wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka	Wartość	Wartość docelowa	Źródło	Częstotliwość
----------	-----------	---------	------------------	--------	---------------

	pomiaru	bazowa	(2023)	danych	pomiaru
Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie	os.	0	M/K/O 3 536/6 704/10 240	Beneficjenci / IZ	
Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): - Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie	%	0	M/K/O 52%/48%/50%	Beneficjenci / IZ	
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków z podjęcie działalności gospodarczej	szt.	0	2 993	Beneficjenci / IZ	

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 – INNOWACYJNY SYSTEM WSPARCIA ZATRUDNIENIA NA TERENIE OM

Tytuł przedsięwzięcia	Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia w OMG-G-S
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	<p>Poddziałanie 5.1.1 Liderzy: PUP w Gdańsku, PUP w Gdyni, PUP w Wejherowie, PUP w Pucku, PUP w Kartuzach, PUP w Tczewie, PUP w Nowym Dworze Gdańskim</p> <p>Poddziałanie 5.2.1 Lider: Forum Kultury Sp. z o.o. Partnerzy: Fundacja Gospodarcza, Sopocka Szkoła Wyższa, Pomorska Izba Rzemieślnicza Małych i Średnich Przedsiębiorstw</p>
Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
Lokalizacja/obszar realizacji ¹¹⁰	Miasto Gdynia, Miasto Gdańsk, Miasto Sopot, powiat gdański, powiat kartuski, powiat nowodworski, powiat pucki, powiat tczewski, powiat wejherowski.
Źródło finansowania ¹¹¹	RPO WP 2014-2020, OP 5, Działania 5.1 oraz 5.2; Poddziałania 5.1.1 oraz 5.2.1
Cele i efekty	<p>Celem przedsięwzięcia jest zwiększone zatrudnienie osób pozostających bez pracy.</p> <p>Wskaźniki obligatoryjne: Wskaźniki produktu (M/K/O): PODDZIAŁANIE 5.1.1</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie 3 536/6 704/10 240 Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie 1 230/2 275/3 505

¹¹⁰ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

¹¹¹ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP 2014-2020 oraz właściwe Działanie/Poddziałanie RPO WP oraz SzOOP RPO WP 2014-2020.

	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie 308/461/769 • Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie 677/799/1 476 • Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie 1 322/1 599/2 921 • Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie: 1 804/1 189/2 993 <p>PODDZIAŁANIE 5.2.1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie 1468/2783/4 251 • Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie 510/945/1 455 • Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie 92/112/204 • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie 128/191/319 • Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie 281/332/613 • Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie 549/664/1 213 <p>Wskaźniki rezultatu (M/K/O):</p> <p>PODDZIAŁANIE 5.1.1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie: 52%/48%/50% - Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie: 50%/45%/47% - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie: 45%/35%/39% • Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie: 33%/40%/38% - Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie: 33%/40%/38% - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie: 33%/40%/37% • Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków z podjęcie działalności gospodarczej: 2 993
<p>Zakres przedmiotowy¹¹²</p>	<p>Celem Przedsięwzięcia jest skuteczna aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia poprzez model kompleksowego wsparcia w uzyskaniu kwalifikacji niezbędnych do zatrudnienia oraz reagowanie i efektywne realizowanie potrzeb kadrowych pracodawców funkcjonujących i tworzących miejsca pracy na terenie obszaru metropolitalnego, tak by doprowadzić do sytuacji, w której beneficjenci końcowi są aktywizowani w zgodzie z zapotrzebowaniem rynku.</p> <p>W ramach Programu beneficjenci otrzymają wsparcie w postaci m.in.:</p>

¹¹² Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

	<p>a) Poddziałanie 5.1.1: usług i instrumentów rynku pracy określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, z wyłączeniem robót publicznych, w oparciu o pogłębioną analizę umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych danego uczestnika projektu w postaci Indywidualnego Planu Działania, o którym mowa w art. 34a ww. ustawy;</p> <p>b) Poddziałanie 5.2.1: badania kompetencji zawodowych, stworzenia IPD, wsparcia psychologicznego, szkoleń z zakresu nabywania kompetencji kluczowych, szkoleń zawodowych przygotowujących do zatrudnienia, staży.</p> <p>W ramach realizacji Przedsięwzięcia odbywać się będzie stała współpraca pomiędzy PUP oraz pozostałych Partnerów. Planuje się spotkania przedstawicieli PUP oraz przedstawicieli pozostałych Partnerów w celu nadzorowania efektów Przedsięwzięcia oraz planowania działań mających na celu efektywną realizację zakresu przedmiotowego.</p>
<p>Grupa docelowa</p>	<p>PODDZIAŁANIE 5.1.1</p> <p>Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są osoby pozostające bez pracy zarejestrowane w PUP, dla których został ustalony profil pomocy I lub profil pomocy II w rozumieniu art. 33 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia), należące co najmniej do jednej z grup: osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach, z zastrzeżeniem następujących warunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób z niepełnosprawnościami – w proporcji co najmniej takiej samej, jak proporcja osób z niepełnosprawnościami (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia) zarejestrowanych w rejestrze danego PUP w stosunku do ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia) <p>oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób długotrwale bezrobotnych – w proporcji co najmniej takiej samej, jak proporcja osób długotrwale bezrobotnych (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia) zarejestrowanych w rejestrze danego PUP w stosunku do ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych. <p>PODDZIAŁANIE 5.2.1</p> <p>Osoby pozostające bez pracy (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia), należące co najmniej do jednej z grup: osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach, z zastrzeżeniem konieczności objęcia wsparciem w ramach projektu osób spośród wszystkich określonych grup, przy czym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoby powyżej 50 roku życia stanowią co najmniej 14% grupy docelowej projektu, • osoby długotrwale bezrobotne stanowią co najmniej 34% grupy docelowej projektu, • osoby o niskich kwalifikacjach stanowią co najmniej 29% grupy docelowej projektu, • osoby z niepełnosprawnościami stanowią co najmniej 8% grupy docelowej projektu.
<p>Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami)</p>	<p>Komplementarność z przedsięwzięciem <i>Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej</i></p>

operacyjnymi)	
Całkowita wartość przedsięwzięcia	197 969 044,58 zł (w tym Fundusz Pracy na prefinansowanie i dofinansowanie projektów w 5.1.1: 134 197 966,05 zł)
Wartość wydatków kwalifikowalnych	197 969 044,58 zł
Maksymalna kwota dofinansowania¹¹³	5.1.1 134 197 966,05 zł (kwota wynika z określonej w Kontrakcie Terytorialnym prognozowanej wartości środków FP) 5.2.1 60 582 524,61 zł (ostateczna kwota dofinansowania będzie uzależniona od decyzji IZ RPO WP dotyczącej kwoty dofinansowania z Budżetu Państwa)
Wartość wkładu własnego	5.1.1 brak 5.2.1 3 188 553,93 zł (ostateczna wartość wkładu własnego będzie uzależniona od decyzji IZ RPO WP dotyczącej kwoty dofinansowania z Budżetu Państwa)
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	5.1.1 Listopad 2015 5.2.1 Grudzień 2015
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	35%
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca 2018	35%

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2 – PRZEDSIĘWZIĘCIE Z ZAKRESU AKTYWNEGO I ZDROWEGO STARZENIA SIĘ

W związku z tym, że ostateczny zakres wsparcia i grupy docelowe zostaną określone na podstawie przygotowanego przez Samorząd Województwa Pomorskiego Regionalnego Programu Zdrowotnego – Przedsięwzięcie 2 zostanie opracowane w terminie późniejszym.

10.4.3. DZIAŁANIE 3 – INTEGRACJA

Interwencja realizowana będzie poprzez wdrażanie kompleksowych i zindywidualizowanych (zarówno w zakresie diagnozy potrzeb osób objętych wsparciem, jak prowadzonych działań) programów aktywizacji społeczno-zawodowej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, przy wykorzystaniu instrumentów aktywizacji zawodowej, społecznej i edukacyjnej (w tym m.in. rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne, kursy/szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy, staże, subsydiowanie zatrudnienia i zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawców oraz poradnictwo prawne i obywatelskie).

¹¹³

Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

Uzupełniająco w stosunku do ww. działań, realizowane będzie także wsparcie towarzyszące, niezbędne do aktywizacji osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którym objęte zostaną rodziny ww. osób przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej. Interwencja ta będzie dotyczyć przede wszystkim dzieci i młodzieży (tzw. profilaktyka wykluczenia społecznego).

Interwencja koncentrować się też będzie na realizacji usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej, głównie przy wykorzystaniu potencjału ośrodków wspierających ekonomię społeczną. Działalność ww. ośrodków obejmie przede wszystkim kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej służące ich profesjonalizacji, a także stymulowanie powstawania nowych podmiotów, m.in. poprzez wspieranie tworzenia/utrzymania miejsc pracy, zapewnienie dostępu do usług prawnych, księgowych, marketingowych, doradztwo, w tym doradztwo biznesowe, szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej, wsparcie inwestycyjne, a także usługi wspierające rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz ekonomii społecznej oraz promocję ekonomii społecznej i zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP 2014-2020: PI 9i Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności, PI 9iv Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, PI 9v Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych. .

Dodatkowo preferowane w ramach działania będą przedsięwzięcia:

- partnerskie, realizowane we współpracy instytucji integracji i pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy i/lub organizacjami pozarządowymi/podmiotami ekonomii społecznej/przedsiębiorstwami społecznymi;
- prowadzące do wzrostu zatrudnienia w PES/przedsiębiorstwach społecznych;
- wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat;
- identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym;
- zapewniające wsparcie towarzyszące, którym objęte zostaną rodziny ww. osób przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej. Ten rodzaj interwencji powinien dotyczyć przede wszystkim dzieci i młodzieży (tzw. profilaktyka wykluczenia społecznego).

Działania realizowane w ramach PI 9i oraz PI 9iv podzielone są na interwencję dotyczącą obszarów, które nie zostały wskazane do rewitalizacji oraz obszarów objętych degradacją, na których będą realizowane projekty rewitalizacyjne. Na obszarach zdegradowanych działania w ramach integracji są nadrzędne w stosunku do inwestycji, a projekty powinny być realizowane w formule zintegrowanej.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych	os.	0	4 500	Beneficjenci / IZ	

wsparcie w Programie					
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w Programie	os.	0	1 080	Beneficjenci / IZ	
Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	0	115	Beneficjenci / IZ	
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	%	0	36	Beneficjenci / IZ	
Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	szt.	0	96	Beneficjenci / IZ	
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	0	160	Beneficjenci / IZ	

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 – METROPOLITALNY SYSTEM AKTYWIZACJI SPOŁECZNO-ZAWODOWEJ

Tytuł przedsięwzięcia	Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	<p>Lider procesu tworzenia przedsięwzięcia i polityki systemowej w obszarze integracji: Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot (zadania: zarządzanie Grupą Strategiczną, której celem jest zapewnienie spójności działań realizowanych w OM w zakresie integracji społecznej poprzez m.in. monitoring i ewaluację, podnoszenie kompetencji kadr integracji społecznej i aktywizacji zawodowej, upowszechnianie dobrych praktyk). Ww. zadania będą finansowane w ramach działań statutowych stowarzyszenia.</p> <p><u>Liderzy partnerstw P 6.1.1 – Aktywna Integracja</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Gmina Miasta Gdańsk – Urząd Miasta w Gdańsku Gmina Miasta Gdynia – Urząd Miasta w Gdyni Gmina Miasta Sopot – Stowarzyszenie Na drodze Ekspresji Gmina Stegna – Fundacja Pokolenia Obszar Powiatu Gdańskiego – Stowarzyszenie „Podaj Rękę” Obszar Powiatu Tczewskiego – Fundacja Pokolenia Obszar Powiatu Kartuskiego – Fundacja Edukacji i Działań Społecznych Obszar Powiatu Puckiego – Fundacja Pozytywne Inicjatywy Obszar powiatu Wejherowskiego – Starostwo Powiatowe w Wejherowie <p><u>Liderzy partnerstw P 6.2.1 – Usługi społeczne</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Gmina Miasta Gdańsk – Urząd Miasta w Gdańsku Gmina Miasta Gdynia – Urząd Miasta w Gdyni Gmina Miasta Sopot – Stowarzyszenie Na drodze Ekspresji Gmina Stegna – Fundacja Pokolenia Obszar Powiatu Gdańskiego – Stowarzyszenie „Podaj Rękę” Obszar Powiatu Tczewskiego – Fundacja Pokolenia Obszar Powiatu Kartuskiego – Fundacja Edukacji i Działań Społecznych Obszar Powiatu Puckiego – Fundacja Pozytywne Inicjatywy Obszar powiatu Wejherowskiego – Starostwo Powiatowe

	<p>w Wejherowie</p> <p>Lider P 6.3.1 – Ekonomia społeczna</p> <p>Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Dobra Robota</p>
<p>Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)</p>	Pakiet projektów
<p>Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego</p>	Nie dotyczy
<p>Lokalizacja/obszar realizacji¹¹⁴</p>	Gminy: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Stegna Powiaty: tczewski, gdański, wejherowski, kartuski, pucki
<p>Źródło finansowania¹¹⁵</p>	RPO WP 2014-2020, OP 6, Działania: 6.1, 6.2, 6.3, Poddziałania 6.1.1, 6.2.1, 6.3.1
<p>Cele i efekty</p>	<p>Celem przedsięwzięcia jest podnoszenie poziomu aktywności społecznej i zawodowej poprzez ukierunkowanie wsparcia na aktywizację społeczno-zawodową osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, usługi społeczne i tworzenie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej.</p> <p>W wyniku realizacji pakietu projektów nastąpi zmniejszenie skali zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez wzrost aktywności społecznej i zawodowej grupy osób objętych Metropolitalnym Systemem Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w okresie 2015-2023 na Obszarze Metropolitalnym Trójmiasta.</p> <p>Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej polega na wypracowaniu i wdrożeniu trwałego międzysektorowego systemu integracji społeczno-zawodowej opartego o aktywną integrację, usługi społeczne i ekonomię społeczną, realizowane w ramach kompleksowej współpracy jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p>Cele szczegółowe to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie szans na zatrudnienie, w tym w podmiotach ekonomii społecznej, wśród osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez realizację instrumentów aktywnej integracji. • zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez realizację zintegrowanych, spersonalizowanych i zdeinstytucjonalizowanych usług ze szczególnym uwzględnieniem asystentury. • rozwój i wzmocnienie potencjału rozwojowego podmiotów ekonomii społecznej ukierunkowane na wzrost zatrudnienie i aktywności społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. • poprawa skuteczności i efektywności systemu integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez uspołnienie polityki oraz wielowymiarowe i wszechstronne wsparcie realizowane na poziomie metropolitalnym. • zwiększenie spójności społecznej oraz aktywności i partycypacji

¹¹⁴ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

¹¹⁵ Właściwa OŚ Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP 2014-2020 oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP 2014-2020.

	<p>społecznej w wymiarze lokalnym poprzez animowanie i organizowanie społeczności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także ich otoczenia.</p> <p>Wskaźniki obligatoryjne¹¹⁶:</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p><u>Poddziałanie 6.1.1</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 36% 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu – 40% 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu Programu – 18% <p><u>Poddziałanie 6.2.1</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 96 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu Programu – 20% <p><u>Poddziałanie 6.3.1</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 160 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) – 32% <p>Wskaźniki produktu:</p> <p><u>Poddziałanie 6.1.1</u></p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie – 4 500</p> <p>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie – 660</p> <p><u>Poddziałanie 6.2.1</u></p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w Programie – 1 080</p> <p><u>Poddziałanie 6.3.1</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 115 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie – 448
<p>Zakres przedmiotowy¹¹⁷</p>	<p>1. Wspólne zasady realizacji</p> <p><u>Rekrutacja uczestników</u></p> <p>Realizowana będzie na poziomie dzielnic i gmin, możliwie jak najbliżej mieszkańców, we współpracy z wszystkimi podmiotami formalnymi i nieformalnymi działającym na danym obszarze. Głównym partnerem</p>

¹¹⁶ Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RPO WP oraz SzOOP RPO WP 2014-2020.

¹¹⁷ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

w rekrutacji uczestników będą ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie, gdzie identyfikowane będą wstępnie osoby i rodziny, które będą mogły być objęte wsparciem. Ponadto realizowana będzie w dzielnicach i gminach, uczestniczących w projekcie uliczna praca ukierunkowana na identyfikowanie i wspieranie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Rekrutacja wspierana także będzie działaniami ukierunkowanymi na animowanie i organizowanie lokalnych społeczności w dzielnicach i gminach.

Wszelchstronna diagnoza

Każdy z uczestników projektu objęty zostanie wszelchstronną diagnozą realizowaną przez interdyscyplinarny zespół specjalistów pod przewodnictwem pracownika socjalnego i doradcy zawodowego (aktywna integracja). Diagnoza realizowana będzie w 7 obszarach funkcjonowania odbiorców projektu: psychologicznej, mieszkaniowej, rodzinnej, socjalno-bytowej, społecznej, zdrowotnej i zawodowej. Identyfikowane będą potrzeby, możliwości, zasoby i ograniczenia uczestników. Kluczowym w tym zakresie będzie określenie poziomu wykluczenia społecznego, poziomu motywacji dla udziału w procesie aktywizacji społeczno-zawodowej, stopnia ograniczeń indywidualnych, poziomu kompetencji społecznych i zawodowych. Diagnoza w trakcie trwania projektu będzie sukcesywnie aktualizowana.

Indywidualny plan/kontrakt – Ścieżka reintegracji

W oparciu o indywidualną i interdyscyplinarną diagnozę, w bliskiej współpracy osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a także we współpracy z indywidualnym asystentem tworzony będzie indywidualny plan/program lub kontrakt ukierunkowany na rozwiązanie problemów zidentyfikowanych w diagnozie. Kontrakt zawierać będzie ścieżkę reintegracji, czyli długotrwały proces integracji z wykorzystaniem kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia. Indywidualny plan/program lub kontrakt zawierać będzie oddziaływanie na wszystkie 7 obszarów funkcjonowania odbiorców wsparcia. Szczególna uwaga zwrócona będzie na działania wzmacniające kompetencje społeczne, a także wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje potrzebne na rynku pracy.

Wsparcie grup odbiorców projektów

Każdy uczestnik projektu (korzystający zarówno z aktywnej integracji, usług społecznych jak i wsparcia w ramach ekonomii społecznej) objęty zostanie wsparciem osoby towarzyszącej. W przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowana będzie asystentura rodzinna. W przypadku innych grup osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym realizowane będą inne formy indywidualnego wsparcia. Pomoc asystenta realizowana będzie od samego procesu diagnozy, poprzez realizację kontraktu po znalezieniu zatrudnienia lub innej formy aktywności zawodowej (w przypadku aktywnej integracji).

2. Aktywna integracja

Główna część wsparcia udzielanego w ramach projektów osobom i rodzinom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym, realizowana będzie w ramach aktywnej integracji, zorientowanej na uzyskanie zatrudnienia lub innej formy aktywności zawodowej. Realizowane będą wszystkie możliwe usługi aktywnej integracji o różnym charakterze:

- społeczne, w tym m.in. asystentura, praca socjalna, praca uliczna

(streetworking), animowanie i organizowanie społeczności lokalnych, poradnictwo, doradztwo, ośrodki wsparcia dziennego, świetlice, kluby, zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych, wolontariat, grupy i kluby samopomocowe, trening kompetencji i umiejętności społecznych;

- zawodowe, w tym m.in. szkolenia i kursy zawodowe, bony, staże, praktyki, zatrudnienie wspierane, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, zatrudnienie socjalne, KIS, WTZ, przedsiębiorstwa społeczne;
- edukacyjne w tym m.in. uzupełnienie wykształcenia na różnym poziomie, kształcenie ustawiczne, aktywizacja edukacyjna.

W zależności od potrzeb i uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów możliwe będzie sprofilowanie oferty wsparcia według indywidualnych potrzeb grup odbiorców. Usługi aktywnej integracji realizowane będą nie tylko w ramach finansowania w projektach, ale także z wykorzystaniem istniejących na terenie powiatów, gmin i dzielnic usług we wszystkich obszarach. Uwzględnione zostanie także realizowane wsparcie w ramach rozwoju ekonomii społecznej. Uczestnicy projektu, w oparciu o współpracę partnerską będą korzystać z dostępnych usług dobranych według indywidualnych potrzeb i problemów. Kluczowy w tym zakresie jest system informacji o dostępnych usługach aktywnej integracji i odpowiednie ich skoordynowanie, stąd tak ważna rola partnerstwa dzielnicowego, gminnego i powiatowego. Rolą asystentów odbiorców projektu będzie prowadzenie i towarzyszenie w procesie realizacji poszczególnych usług. Jeśli jakieś usługi nie będą dostępne lub w istniejącym systemie będzie ich brakować, w projektach zapewniona zostanie indywidualna pula środków na ich zakup lub realizację. Wsparciem w zakresie aktywnej integracji objęte zostanie także otoczenie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem. Polegać będzie ono głównie na działaniach w dzielnicach i gminach zorientowanych na animowanie i organizowanie społeczności lokalnej.

3. Usługi społeczne

Usługi społeczne w projekcie zapewnione zostaną dla dwóch głównych grup uczestników projektu. Pierwsza część usług obejmować będzie osoby niesamodzielne, wymagające wszechstronnego wsparcia asystenckiego i opiekuńczego. Wsparcie będzie polegało na zapewnieniu usług opiekuńczych a jednocześnie ich wzmocnienie i zintensyfikowanie poprzez wsparcie wolontariuszy opiekuńczych, opiekuńczą pomoc sąsiedzką lub inną formą wsparcia (np. teleopieka). Istniejące usługi opiekuńcze wymagają uzupełnienia, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych a także w weekendy. Całkowite wsparcie opiekuńcze skoordynowane będzie przez indywidualnego asystenta osoby niesamodzielnej. Część realizowanych usług opiekuńczych, w związku z ich przyszłościowym charakterem, zapewniona będzie przez uczestników projektu realizujących zadania związane z aktywną integracją. Całościowa pomoc ukierunkowana będzie na proces prewencji instytucjonalizacji osób niesamodzielnych, tak by osoby takie mogły pozostać w środowisku domowym. Część osób niesamodzielnych korzystających z usług społecznych, posiadająca potencjał zatrudnienia lub aktywności zawodowej korzystać będzie także ze wsparcia aktywnej integracji.

Druga część usług społecznych skierowana będzie do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, osób przebywających w pieczy zastępczej lub

opuszczających pieczę zastępczą, osób sprawujące rodzinną pieczę zastępczą. Wsparcie polegać będzie przede wszystkim na uruchomieniu asystentury rodzinnej wraz z prewencją w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci w formie placówek wsparcia dziennego. W projekcie współtworzone będą w poszczególnych dzielnicach objętych projektem nowe placówki wsparcia dziennego, jak i rozszerzana będzie oferta istniejących placówek. W zależności od indywidualnych potrzeb uczestników realizowane będą placówki w formie specjalistycznej, opiekuńczej lub pracy podwórkowej. W przypadku dwóch ostatnich zajęcia uzupełnione zostaną o naukę co najmniej jednej z ośmiu kompetencji kluczowych. Rodzice dzieci objętych wsparciem, a także osoby powyżej 15 roku życia uczestniczyć będą także w programie aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej będą także objęci indywidualną asystenturą wspierającą opiekuna usamodzielnienia w procesie integracji społecznej i zawodowej. Realizowane dla dwóch grup odbiorców usługi społeczne wdrażane będą w powiązaniu z rozwojem ekonomii społecznej.

Dzielnicowe/gminne usługi integracji społecznej

Moduł obejmie stworzenie Lokalnych Centrów Aktywności Społeczno-Zawodowej, gdzie zintegrowane zostaną wszelkie usługi projektu, od asystentury, poprzez usługi społeczne po animację i organizowanie społeczności lokalnych.

Ponadto, nastąpi podzielenie w ramach dzielnicy/gminy/powiatu, pomiędzy partnerów, różnych usług projektowych, według specjalizacji określonych koalicjantów.

Ww. rozwiązania stosowane będą w zależności od potrzeb uczestników, indywidualnego charakteru dzielnicy i związanej koalicji. W obu przypadkach w wybranych dzielnicach/gminach wprowadzone zostaną nowe usługi integracji społecznej, stworzony zostanie system informacji, pierwszego kontaktu systemu wsparcia, wsparcie dzielnicowe/gminne będzie łącznikiem i przewodnikiem po istniejącym systemie wsparcia. Dzielnicowe/gminne usługi integracji społecznej połączone zostaną także z rewitalizacją wybranych obszarów zdegradowanych.

4. Ekonomia społeczna

Za rozwój ekonomii społecznej w OM odpowiadać będzie OWES, realizowany w partnerstwie przez OM G-G-S, Caritas Archidiecezji Gdańskiej, Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną, Towarzystwo Pomocy Brata Alberta, Pracodawców Pomorza i Fundację Pokolenia.

Opis zadań w ramach OWES:

I. Usługi animacji lokalnej

1. Animatorzy lokalni

Będą prowadzić proces edukacyjny i animacyjny, tj. animować w zakresie tworzenia lokalnych grup inicjatywnych, które powołają podmioty ekonomii społecznej oraz współpracować z otoczeniem instytucjonalnym, w kierunku tworzenia „dobrego klimatu dla ES”; prowadzić działania mające na celu powstawanie i wdrażanie lokalnych modeli ekonomii społecznej; wspomagać PES we współpracy z JST, NGO i biznesem; prowadzić działania informacyjno-promocyjne w zakresie ES w instytucjach, samorządach, sektorze prywatnym, szkołach itp.

2. Szkoła menadżerów ES-SMES.

II. Usługi rozwoju ES (inkubacyjne)

	<p>1. Doradcy kluczowi Będą przeprowadzać przez ścieżkę wsparcia klientów OWES, w zakresie rozwoju instytucjonalnego istniejących grup/organizacji (m.in. praca nad rozwojem ich zdolności i możliwości, w szczególności w zakresie działalności ekonomicznej i zarządczej), animować w kierunku ekonomizacji istniejących organizacji pozarządowych oraz szerokiego przygotowania do utworzenia i prowadzenia podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p>2. Koszyk usług dla grup inicjatywnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grupowe szkolenia wyjazdowe; • doradztwo formalno-prawne; • szkolenia podstawowe; • doradztwo biznesowe (m.in: marketing, reklama, zarządzanie, sprzedaż, HR, pożyczki i poręczenia); • branżowe wizyty studyjne; • coaching rozwojowy; • wsparcie psychologa i doradcy zawodowego. <p>III. Usługi wsparcia istniejących PES</p> <p>1. Koszyk usług dla istniejących PES i organizacji pozarządowych, które się ekonomizują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grupowe szkolenia wyjazdowe; • doradztwo formalno-prawne; • usługi: księgowo, marketingowe; • szkolenia otwarte, szkolenia specjalistyczne branżowe; • mentoring biznesowy; • branżowe wizyty studyjne; • psycholog i doradca zawodowy; • coaching rozwojowy. <p>2. Wsparcie finansowe osób zatrudnianych w PS – dotacje</p> <p>3. Wsparcie pomostowe osób zatrudnionych w PS</p> <p>4. Społeczna odpowiedzialność biznesu</p> <ul style="list-style-type: none"> • fora biznesowe; • katalogi produktów i usług PES. <p>5. Promocja zatrudnienia w PES</p> <ul style="list-style-type: none"> • klaster podmiotów ekonomii społecznej; • broker biznesu społecznego, działającego na rzecz pozyskiwania nowych rynków i możliwości współpracy dla PES; • spotkania sieciujące dla PES i przedstawicieli sektora prywatnego; • seminaria sieciujące wyjazdowe dla PES i przedstawicieli sektora prywatnego; • konferencja promująca ES; • specjalistyczne opracowania/analizy dla rozwoju klastra. • Certyfikacja rzetelnej firmy ES – przyznawanie znaku „Dobrej roboty”. • Giełda pracy dla PES i w PES – gdzie biznes oferowałby aktualne zlecenia, a PES informacje o naborze pracowników(np. platforma informatyczna).
<p>Grupa docelowa</p>	<p>Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są: <u>Aktywna Integracja – 6.1.1</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, 2. Otoczenie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. <p><u>Usługi społeczne – 6.2.1</u> Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są osoby zagrożone</p>

	<p>ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, w tym przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> – seniorzy, – osoby z niepełnosprawnościami i chorobami przewlekłymi, – dzieci i młodzież, – opiekunowie osób zależnych, – kandydaci oraz osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, – usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej. <p><u>Ekonomia społeczna – 6.3.1</u></p> <p>Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są następujące grupy podmiotów i osób:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, 2. podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych, 3. osoby fizyczne (w szczególności osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym). <p>W zależności od lokalnych potrzeb i uwarunkowań, w poszczególnych powiatach i gminach będzie istniała możliwość ukierunkowania działań na wybrane grupy odbiorców zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.</p>
<p>Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Komplementarność z przedsięwzięciem <i>Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia na obszarze OM</i> 2. Zależność z przedsięwzięciami realizowanymi w ramach kompleksowej rewitalizacji. Środki na te przedsięwzięcia będą pochodziły z OP 6 (Poddziałania 6.1.1 oraz 6.2.1) i zostaną wydzielone z Metropolitalnego Systemu Aktywizacji Społeczno-Zawodowej po uzgodnieniu zakresu projektów rewitalizacyjnych.
<p>Całkowita wartość przedsięwzięcia</p>	<p>Poddziałanie 6.1.1 – 74 133 434, 48 zł</p> <p>Poddziałanie 6.2.1 – 25 091 318, 37 zł</p> <p>Poddziałanie 6.3.1 – 22 240 031, 62 zł</p>
<p>Wartość wydatków kwalifikowalnych</p>	<p>Poddziałanie 6.1.1 – 74 133 434, 48 zł</p> <p>Poddziałanie 6.2.1 – 25 091 318, 37 zł</p> <p>Poddziałanie 6.3.1 – 22 240 031, 62 zł</p>
<p>Maksymalna kwota dofinansowania¹¹⁸</p>	<p>Poddziałanie 6.1.1 – 63 013 418, 67 zł</p> <p>Poddziałanie 6.2.1 – 21 327 620, 19 zł</p> <p>Poddziałanie 6.3.1 – 18 904 026, 02 zł (UE) + 1 668 002, 80 zł (BP) – kwota zależna od wartości środków przeznaczonych na dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej w ramach projektu</p> <p>Ostateczna kwota dofinansowania będzie uzależniona od decyzji IZ RPO WP dotyczącej kwoty dofinansowania z Budżetu Państwa.</p>
<p>Wartość wkładu własnego</p>	<p>Poddziałanie 6.1.1 – 11 120 015, 81 zł</p> <p>Poddziałanie 6.2.1 – 3 763 698, 18 zł</p> <p>Poddziałanie 6.3.1 – 1 668 002, 80 zł</p> <p>– kwota zależna od wartości środków przeznaczonych na dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej w ramach projektu</p> <p>Ostateczna wartość wkładu własnego będzie uzależniona od decyzji IZ RPO WP dotyczącej kwoty dofinansowania z Budżetu Państwa.</p>

¹¹⁸

Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	Październik 2015
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	40%
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	40%

10.4.4. DZIAŁANIE 4 – ZDROWIE

Interwencja obejmie przeprowadzenie niezbędnych, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, prac remontowo-budowlanych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także na wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – na rozwiązaniach w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt).

Interwencja będzie służyć poprawie efektywności (w tym kosztowej) oraz zwiększeniu dostępu do świadczeń zdrowotnych oraz uwzględni konieczność dostosowania placówki do obowiązujących przepisów prawa lub spełnienia bądź przewyższenia wymogów płatnika w zakresie udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych w ramach publicznego systemu ubezpieczeń zdrowotnych, a także wykorzystywać nowoczesne dostępne techniki i technologie. Wsparcie będzie udzielane wyłącznie podmiotom funkcjonującym w publicznym systemie ubezpieczeń społecznych.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP 2014-2020: PI 9a *Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.*

W ramach działania preferowane w ramach działania będą przedsięwzięcia:

- wzmacniające istniejące placówki OM (w szczególności Gdańsku, Gdyni, Sopocie, Wejherowie),
- dające możliwość podwyższenia stopnia referencyjności podmiotu leczniczego,
- przewidujące formy współpracy podmiotów leczniczych,
- przyczyniające się do racjonalizacji systemu zdrowia w regionie.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	0	2	Beneficjenci / IZ	
Liczba nowo zakupionego wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego	szt.	0	1	Beneficjenci / IZ	
Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi	os.	0	2 800	Beneficjenci / IZ	

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 – CENTRUM GERIATRII

Tytuł przedsięwzięcia	Centrum Geriatrii
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: Gdański Uniwersytet Medyczny Partnerzy: Wojewódzki Zespół Reumatologiczny im. J. Titz-Kosko w Sopocie, Gmina Miasta Sopotu, Uniwersyteckie Centrum Kliniczne
Rodzaj przedsięwzięcia <i>(projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)</i>	Projekt/pakiet projektów (w toku dalszych prac i dyskusji nad przedsięwzięciem partnerzy zdecydują czy przedsięwzięcie będzie przedmiotem jednego czy też dwóch projektów). Przy podejmowaniu ustaleń w tej kwestii partnerzy pod uwagę wezmą przede wszystkim optymalizację procesu aplikacyjnego i realizacji projektu oraz minimalizowanie ryzyka związanego z ustalaniem harmonogramu projektu.
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
Lokalizacja/obszar realizacji	Gdańsk, Sopot
Źródło finansowania	RPO 7.1.1. Zasoby Ochrony Zdrowia – Mechanizm ZIT, wkład własny beneficjentów
Cele i efekty	<p>Celem przedsięwzięcia jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych w obszarze OM 2. Wyrównywanie różnic w dostępie do świadczeń na obszarze metropolitalnym w ramach zdefiniowanych deficytów w usługach zdrowotnych, infrastrukturze i sprzęcie medycznym 3. Wsparcie regionalnej bazy szpitalnej prowadzącej specjalistyczne usługi zdrowotne w zakresie poprawy dostępności do opieki geriatrycznej, opieki długoterminowej i rehabilitacji. <p>Wskaźniki obligatoryjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <u>Wskaźniki rezultatu:</u> ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (osoby/rok) – 2800 – <u>Wskaźniki produktu:</u> liczba wspartych podmiotów leczniczych (szt.) – 2 <p>Wskaźniki fakultatywne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba nowo zakupionego wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego – (szt.) - 1 – liczba łóżek na wspartych oddziałach (szt.) - 67 – liczba wspartych oddziałów (szt.) - 4 <p>Szczegółowa lista sprzętu dostosowanego do specyfiki projektu geriatryczno-rehabilitacyjnego zostanie przedstawiona w studium wykonalności. Z kolei liczba osób przeszkolonych w ramach projektu (kadra świadcząca usługi zdrowotne i opiekuńcze) zostanie ustalona w ramach prac nad komponentem nieinwestycyjnym.</p>
Zakres przedmiotowy	W ramach przedsięwzięcia powstanie Centrum Geriatrii składające się z: <ul style="list-style-type: none"> – referencyjnego klinicznego ośrodka geriatryczno-rehabilitacyjnego posiadającego bazę stacjonarną (ok. 25 łóżek) i ambulatoryjną, powiązanego z istniejącą bazą rehabilitacyjną (funkcjonującego w

	<p>obrębie Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego),</p> <ul style="list-style-type: none"> - wysokospecjalistycznego ośrodka geriatryczno-rehabilitacyjnego posiadającego bazę stacjonarną (ok. 42 łóżka), diagnostyczną, oddział dzienny i bazę ambulatoryjną, w tym m.in. poradnie: rehabilitacyjną i psychologiczno – psychiatryczną (funkcjonującego w obrębie Wojewódzkiego Zespołu Reumatologicznego im. J. Titz-Kosko w Sopocie, którego podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Pomorskiego, a podmiotem współfinansującym część inwestycyjną będzie Gmina Miasta Sopotu). <p>Wsparcie obejmie m.in. przebudowę i/lub rozbudowę oraz wyposażenie w proporcjach i zakresie zgodnym z optymalnym wariantem przyjętym w dokumentacji projektowej przygotowanej przez każdego z partnerów.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia partnerzy będą współpracować m.in. poprzez realizację wspólnych działań mających na celu wzmocnienie koordynacji pomiędzy różnymi poziomami opieki zdrowotnej. Współpraca partnerów w tym zakresie polegać będzie m.in. na wsparciu środowiskowych form opieki oraz przeprowadzenie szkoleń dla kadr świadczących usługi zdrowotne i opiekuńcze. Planowane jest także wdrożenie zintegrowanego modelu opieki nad osobami przewlekle chorymi w wieku podeszłym przy wsparciu narzędzi informatycznych dostosowanych do potrzeb i ograniczeń tej grupy wiekowej.</p> <p>Szczegółowy zakres i rodzaj wsparcia zostanie określony w ramach prac zespołu roboczego, w skład którego oprócz partnerów wejdą także reprezentanci podmiotów organizujących usługi pomocy społecznej.</p>
Grupa docelowa	<ol style="list-style-type: none"> 1) mieszkańcy, w tym w szczególności mieszkańcy obszarów o niezadawalającej dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych, 2) osoby starsze, 3) kadra podmiotów świadczących usługi zdrowotne (szkolenia w ramach finansowania krzyżowego).
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	<p>RPO WP 4.2</p> <p>RPO 5.4 Zdrowie na Rynku Pracy</p> <p>RPO 6.2 Usługi Społeczne</p> <p>POIŚ. Oś Priorytetowa IX: Wzmocnienie Strategicznej Infrastruktury Ochrony Zdrowia</p>
Całkowita wartość przedsięwzięcia	34 564 480 zł
Wartość wydatków kwalifikowalnych	34 564 480 zł
Maksymalna kwota dofinansowania	29 379 808 zł (85%)
Wartość wkładu własnego	5 184 672 zł (15%)
Orientacyjna data gotowości złożenia pierwszego wniosku	II połowa 2016 r.

o dofinansowanie	
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	Dla wskaźnika: Liczba wspartych podmiotów leczniczych (RW) wartość pośrednia wskaźnika określona na rok 2018 zostanie zrealizowana w 66,67%.
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	Zostanie oszacowany po wezwaniu do złożenia wniosku dla Poddziałania 7.1.1. w ramach RPO WP.

10.4.5. DZIAŁANIE 5 - KONWERSJA

Interwencja w zakresie kompleksowej rewitalizacji dotyczyć będzie nadawania i przywracania funkcji społecznych zdegradowanym obszarom w miastach, wyznaczonym w oparciu o kryteria przestrzenne, ekonomiczne i społeczne uwzględniające stopień nasilenia problemów społecznych, związanych w szczególności z izolacją materialną i społeczną mieszkańców. Realizowane w ujęciu kompleksowym przedsięwzięcia, wynikające z lokalnych programów rewitalizacji, będą obejmowały w szczególności wspieranie integracji społeczno-zawodowej mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich, rewaloryzację, modernizację i adaptację istniejącej zabudowy, zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz dostosowanie budynków do funkcji społecznych, gospodarczych, rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. W ramach kompleksowych przedsięwzięć możliwa będzie modernizacja infrastruktury technicznej (wyłącznie, gdy przyczyni się to do fizycznej, gospodarczej, przestrzennej i społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich jako elementu lokalnego programu rewitalizacji). Wszystkie realizowane projekty oprócz działań infrastrukturalnych powinny obejmować również bezpośrednio z nimi powiązane działania społeczne skierowane do mieszkańców zdegradowanych obszarów.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP 2014-2020: PI 9b *Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich. Dodatkowo przewiduje się realizację przedsięwzięć z innych środków, w tym środków własnych JST i funduszy centralnych.*

Rekomendowanym rozwiązaniem dla przedsięwzięć o tak interdyscyplinarnym charakterze jest zastosowanie projektów zintegrowanych. Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego oraz środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. W trakcie opracowywania i wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. W szczególności wskazuje się na konieczność łączenia działań na obszarach zdegradowanych z Osią Priorytetową 6 – Integracja, w celu wspierania działań społecznych, w tym w szczególności zwalczania bezrobocia. Działania prowadzone w OP 6 mają charakter wiodący w stosunku do działań infrastrukturalnych realizowanych w OP 8. Dodatkowo w ramach działań rewitalizacyjnych przewiduje się możliwość realizacji komplementarnych projektów z pozostałych OP.

W przypadku projektów komplementarnych z OP 8 konieczne jest przeprowadzenie delimitacji obszarów w oparciu o określone wskaźniki, które wskażą tereny charakteryzujące się ponadprzeciętnym poziomem degradacji (np. występowaniem niekorzystnych zjawisk w zakresie odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, czy odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną itp).

PRZEDSIĘWZIĘCIA INDYWIDUALNE MIAST POŁOŻONYCH W OM

Z uwagi na specyfikę i indywidualny dla każdego obszaru charakter przedsięwzięć rewitalizacyjnych, poszczególne projekty będą uzgadniane w trybie indywidualnym przez władze miast, które zadeklarowały udział w procesie przygotowywania projektów z tego obszaru i IŻ RPO WP. W tym trybie miasta opracują analizę degradacji na ich obszarze oraz raporty wskazujące konkretne obszary problemowe. Po akceptacji raportów przez IZ miasta opracują, bądź zaktualizują Lokalne Programy Rewitalizacji i przystąpią do opracowania konkretnych projektów. Finalnie, IZ zatwierdzi projekty do realizacji, a Związek ZIT dokona podziału alokacji na poszczególne miasta.

Warunkiem prawidłowej konstrukcji i realizacji programów rewitalizacji jest partycypacja społeczna stanowiąca fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu. Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji, czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0		Beneficjenci / IZ	Dane uzyskać należy z DPR
Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi projektami rewitalizacyjnymi	os.	0		Beneficjenci / IZ	jw.

10.5. CEL STRATEGICZNY III: KREOWANIE ZINTEGROWANEJ PRZESTRZENI

Przyczyn dalece niedoskonałego systemu transportowego funkcjonującego na OM należy upatrywać przede wszystkim w braku dostępności transportu publicznego w niektórych częściach analizowanego obszaru oraz braku wystarczającej integracji różnych rodzajów transportu (tramwaj, trolejbus, autobus, pociąg). W tym celu niezbędne jest skoordynowane wsparcie, ukierunkowane na poprawę integracji transportu indywidualnego i publicznego. Istotne będzie również podniesienie konkurencyjności usług transportu publicznego, w tym tworzenie warunków dla zwiększenia liczby przejazdów komunikacją zbiorową.

Integracja funkcjonalno-przestrzenna OM stanowi warunek konieczny dla pełnego wykorzystania potencjału tkwiącego w jego gospodarce i kapitale społecznym. Wzmocnienie istniejących oraz rozwój nowych powiązań funkcjonalno-przestrzennych obejmie działania w zakresie rozwoju systemu transportowego oraz włączaniu do sfery dynamicznego rozwoju obszarów do tej pory zaniedbanych i zdegradowanych.

Założenia strategiczne i wizję rozwoju transportu i mobilności na terenie OM opisuje Strategia Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego do 2030 r. (STIM)¹¹⁹, której załączniki dodatkowo uszczegółwiają i uzasadniają przedsięwzięcia transportowe wskazane w Strategii ZIT. Szczególną rolę uzupełniającą pełni załącznik nr 3 do STIM, czyli Program Rozwoju Transportu Obszaru Metropolitalnego określający zbiór projektów do realizacji w perspektywie finansowej 2014-2020. STIM wraz z *Programem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Związku ZIT* stanowią odpowiedź na wyzwanie zapewnienia spójnej i zintegrowanej strategii rozwoju transportu miejskiego.

W oparciu o zdefiniowany stan faktyczny w dziedzinie transportu za najważniejsze wyzwania stojące przed OM należy uznać:

- Poprawę dostępu drogowego i kolejowego do terminali portowych w portach morskich w Gdyni i Gdańsku z zachowaniem wymagań sieci TEN-T.
- Rozbudowę sieci drogowej OM o Obwodnicę Metropolitalną i Trasę Kaszubską (w ciągu drogi S6), odcinek drogi S7 z Koszwał do Elbląga, Obwodnicę Północną Aglomeracji Trójmiejskiej (OPAT) wraz z połączeniem z portem w Gdyni, Drogę Zieloną wraz z tunelem pod Pachotkiem i Nową Kielnieńską oraz Trasę W-Z z Gdańska do Żukowa.
- Stworzenie połączeń ulic lokalnych uzupełniających system transportowy o siatkę dróg wewnątrz- i międzygminnych. Wprowadzenie regulacji dostępności dróg.
- Modernizację i rozbudowę istniejącej sieci kolejowej, a w szczególności systemu kolei aglomeracyjnej (m.in. w kierunku Wejherowa i Tczewa), zwiększenie obsługi OM Pomorską Koleją Metropolitalną, poprzez modernizację istniejących odcinków sieci, rozbudowę sieci do północnych dzielnic Gdyni oraz zakup nowego taboru niezbędnego do jej obsługi.
- Poprawę dostępności transportu zbiorowego na obszarach położonych poza rdzeniem OM, podwyższenie jakości usług transportowych na połączeniach pomiędzy Trójmiastem, a pozostałymi gminami OM.
- Pogłębienie integracji taryfowo-biletowej organizatorów transportu zbiorowego i operatorów kolejowych.
- Zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu podróży poprzez modernizację i doposażenie infrastruktury przystankowej w nowoczesne systemy monitoringu, informacji pasażerskiej i obsługi biletowej (kasowniki, automaty biletowe).
- Podniesienie standardu technicznego infrastruktury transportu zbiorowego w OM poprzez wymianę taboru na nisko i zeroemisyjny, budowę nowych linii tramwajowych, budowę nowej trakcji trolejbusowej, rozbudowę i modernizację zaplecza technicznego przewoźników oraz wprowadzenie udogodnień dla komunikacji zbiorowej w ruchu drogowym (ITS, bus-pasy).
- Rozwijanie dostępności lotniczej OM. Integracja portu lotniczego z innymi obszarami w regionie przyczyni się do jego efektywnej eksploatacji.
- Wykorzystanie infrastruktury lotniskowej w Gdyni-Kosakowie i Pruszczu Gdańskim w sposób przynoszący korzyści ekonomiczne dla OM oraz **harmonijny** z rozwojem Portu Lotniczego w Gdańsku-Rębiechowie.
- Wykorzystanie potencjału wodnego transportu śródlądowego.
- Podniesienie innowacyjności organizacji funkcjonowania systemów transportu poprzez lepsze wykorzystanie ITS w zarządzaniu ruchem i przewozami (w tym narzucenie faktycznego priorytetu pojazdom komunikacji miejskiej oraz poprawa informacji pasażerskiej).

---

¹¹⁹ *Strategia Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do 2030 r.*

- Pełne wykorzystanie potencjału rowerowego OM poprzez uruchomienie systemu roweru metropolitalnego (samoobsługowej wypożyczalni rowerów) oraz zintegrowanie systemu ścieżek rowerowych z innymi trasami komunikacyjnymi oraz węzłami integracyjnymi.
- Wspólne działania w zakresie polityki parkingowej.

Działania realizowane w ramach niniejszego celu strategicznego mają prowadzić do:

- 1) budowy i przebudowy węzłów integracyjnych, zapewniających poprawę ich dostępności komunikacyjnej oraz budowy i przebudowy infrastruktury drogowej oraz rowerowej. Węzły integracyjne oznaczają kompozycje obiektów i przestrzeni miejskich służących integracji podsystemów transportu.
- 2) integracji szynowego i drogowego transportu publicznego z transportem indywidualnym, w tym rowerowym, a tym samym do ograniczenia ruchu samochodów osobowych na drogach dojazdowych do rdzenia OM. Jak również integracji polityki taryfowo-biletowej oraz wspólnej polityki informacyjnej i promocyjnej wewnątrz OM poprzez promocję przedsięwzięć zmierzających do uzyskania właśnie takich efektów.
- 3) realizacji celów określonych w lokalnych planach transportowych odnośnie podziału zadań przewozowych.
- 4) poprawy uwarunkowań ekologicznych za sprawą stosowania rozwiązań transportowych korzystnych dla środowiska w tym rozwiązań niskoemisyjnych.
- 5) poprawy atrakcyjności pasażerskiego transportu kolejowego (kolej miejska) oraz poprawy bezpieczeństwa i komfortu świadczonej usługi poprzez budowę, modernizację i rewitalizację (rehabilitację) linii kolejowych (eliminowanie tzw. wąskich gardeł), w tym szczególnie rozbudowę systemu kolei aglomeracyjnej, modernizację przystanków kolejowych, budowę zintegrowanych systemów zarządzania ruchem obejmujących: systemy sterowania ruchem, systemy monitoringu środków transportu i przystanków, systemy informacji dla pasażerów, unowocześnienie (zakup lub modernizacja) taboru kolejowego wraz z niezbędną infrastrukturą służącą jego utrzymaniu.

10.5.1. DZIAŁANIE 1 – MOBILNOŚĆ

Wsparcie w zakresie transportu miejskiego będzie ukierunkowane na wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych w transporcie zbiorowym. Rozwiązania te wynikną z zapisów lokalnych strategii niskoemisyjnych lub dokumentów spełniających ich wymogi zawierających elementy zrównoważonych planów mobilności miejskich (m.in. kierunki interwencji planowanej w odniesieniu do transportu zbiorowego, eko-efektywnych środków transportu, inteligentnych systemów transportowych, bezpieczeństwa ruchu drogowego, indywidualnej mobilności aktywnej oraz kształtowania postaw transportowych).

Przewiduje się też realizację kolejowych przedsięwzięć strategicznych zdefiniowanych w RPS w zakresie transportu. Wsparciem będą mogły być objęte także inne regionalne linie kolejowe, na których zgodnie z Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego odbywają się wojewódzkie przewozy pasażerskie. Przedsięwzięcia polegać będą na modernizacji i rehabilitacji infrastruktury liniowej, punktowej (stacje i przystanki kolejowe) oraz towarzyszącej. W ramach wsparcia możliwe będą także projekty podnoszące bezpieczeństwo i konkurencyjność transportu kolejowego (Inteligentne Systemy Transportowe),

związane z rozwojem systemów sterowania i zarządzania ruchem kolejowym, a także projekty związane z zakupem i modernizacją taboru kolejowego (w tym realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego) obsługujące zmodernizowane linie.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP 2014-2020: PI 4e *Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,*

PI 7d *Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.*

Rekomendowany scenariusz rozwoju transportu OM, w perspektywie strategicznej do 2030 r., który opisuje szczegółowo w STIM, zakłada wzrost liczby podróży ogółem o 17,4 %, tj. prawie do 4,0 mln podróży na dobę, w tym prawie 1,0 mln podróży metropolitalnych w roku 2030.

Przyjęta w STIM wizja rozwoju transportu w kontekście metropolitalnym określa *Obszar Metropolitalny w 2030 r. „jako międzynarodowy węzeł transportowy Europy Bałtyckiej umożliwiający rozwój społeczny, poprawę jakości życia mieszkańców, innowacyjną gospodarkę i zrównoważoną przestrzeń, a także wspomagający konkurencyjność OM w sieci metropolii europejskich.”*

Zgodnie z przyjętymi szczegółowymi założeniami osiągnięcie opisanej w STIM wizji rozwoju systemu transportowego i realizacji preferowanego scenariusza wymaga podjęcia wielu działań i interwencji. Strategia Transportu i Mobilności OM do 2030 r. wskazuje na konkretne cele do osiągnięcia w dwóch obszarach interwencji: zewnętrznym (A) i wewnętrznym (B).

Obszar interwencji zewnętrznych (A), obejmuje działania zapewniające obsługę transportową OM w powiązaniach zewnętrznych wspomagających rozwój OM jako węzła międzynarodowego. W ramach tego obszaru sformułowano dwa cele strategiczne:

Cel A.1 Poprawa dostępności transportowej OM

Cel A.2 Poprawa jakości infrastruktury transportowej warunkujących dostępność morskich i lotniczych portów w sieci TEN-T

Obszar interwencji wewnętrznych (B) obejmuje działania zapewniające obsługę transportową OM w powiązaniach wewnętrznych (międzygminnych) wspomagającej rozwój OM jako obszaru funkcjonalnego. W ramach tego obszaru sformułowano trzy cele strategiczne:

Cel B.1 Poprawa sprawności sieci transportowych w OM

Cel B.2 Poprawa obsługi transportem zbiorowym i niezmotoryzowanym

Cel B.3 Zmniejszenie negatywnych skutków funkcjonowania transportu

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	0	20	Beneficjenci / IZ	
Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.	0	7	Beneficjenci / IZ	
Przewozy pasażerów komunikacją	mln os.	0	0,59	Beneficjenci / IZ	

miejską w ciągu roku					
Liczba wspartych dworców/przystanków kolejowych	szt.	0	1/6	Beneficjenci / IZ	
Liczba pasażerów przewiezionych w ramach kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich w ciągu roku	mln os.	0	wskaźnik zostanie określony na etapie wykonania Studium Wykonalności	Beneficjenci / IZ	

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 – WĘZŁY INTEGRACYJNE OM WRAZ Z TRASAMI DOJAZDOWYM

Tytuł przedsięwzięcia	Węzły integracyjne OM wraz z trasami dojazdowymi
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	<p>Partnerzy:</p> <p>a) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. miasto Gdańsk 2. miasto Gdynia 3. miasto Sopot 4. gmina Żukowo 5. miasto Reda 6. miasto Pruszcz Gdański 7. gmina Pruszcz Gdański 8. miasto Tczew 9. miasto Wejherowo 10. gmina Sierakowice 11. miasto Rumia 12. gmina Somonino 13. gmina Stężyca 14. gmina Wejherowo 15. gmina Pszczółki 16. gmina Kartuzy 17. gmina Luzino 18. powiat nowodworski 19. powiat gdański 20. miasto Puck 21. miasto Władysławowo 22. miasto Jastarnia <p>Lista rezerwowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 23. miasto Nowy Dwór Gdański 24. gmina Trąbki Wielkie 25. powiat wejherowski <p>b) związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego: Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot</p> <p>c) spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego: Pomorska Kolej Metropolitalna Sp. z o.o.</p>
Rodzaj przedsięwzięcia <i>(projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)</i>	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego	n/d

<i>(jeśli dotyczy)</i>	
Lokalizacja/obszar realizacji	Obszar Metropolitalny i gminy przyległe
Źródło finansowania	RPO, 9.1. TRANSPORT MIEJSKI
Cele i efekty	<p>Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie liczby pasażerów transportu zbiorowego w ośrodkach OM oraz podniesienie efektywności transportu publicznego wskutek poprawy jego integracji (poprzez węzły integracyjne) z licznymi podsystemami transportu zbiorowego i indywidualnego oraz transportu rowerowego w ramach OM.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia umocni pozycję transportu zbiorowego (mobilność zrównoważona) oraz ograniczy szkodliwą emisję generowaną przez transport indywidualny (mobilność niskoemisyjna). Realizacja przedsięwzięcia doprowadzi do kompleksowej modernizacji istniejących i budowy nowych elementów węzłowej i liniowej infrastruktury zbiorowego transportu szynowego, trolejbusowego, autobusowego i rowerowego. Pogłębienie integracji oraz poprawa sprawności, atrakcyjności i efektywności systemu transportu zbiorowego w największych miastach i ich obszarach funkcjonalnych stworzy silną alternatywę dla indywidualnego transportu samochodowego.</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – minimum 20; - Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” – minimum 7;
Zakres przedmiotowy	<p>Przedmiotem przedsięwzięcia będzie działanie polegające na utworzeniu spójnej sieci węzłów integrujących systemy transportowe w kluczowych dla obszaru metropolitalnego miejscach stanowiących punkty węzłowe w procesie przemieszczania się osób. W ramach prowadzonych prac planuje się szeroko pojęte działania rewitalizacyjne w zakresie istniejącej infrastruktury, a także budowę nowej poprawiającej dostępność i jakość procesu przesiadania się pasażerów. Projekty zgłoszone do realizacji obejmują swoją tematyką zarówno poprawę obsługi węzłów transportem indywidualnym, jak również uprzywilejowanie i dostosowanie infrastruktury dla transportu zbiorowego. Ważny element programu stanowić będą działania poprawiające warunki wykorzystania roweru jako elementu transportowego w zlewni węzłów, w tym rozbudowę infrastruktury rowerowej zapewniającą dogodny dostęp do węzłów. W założeniach programu wszystkie podjęte działania powinny stanowić formę poprawy przestrzeni publicznych znajdujących się w najbliższym otoczeniu węzłów. Jest to szczególnie ważny aspekt wpływający na poprawę postrzegania transportu zbiorowego jako atrakcyjnego systemu transportowego. Prawie wszystkie wytypowane węzły funkcjonują w oparciu o system linii kolejowych (w tym o realizowaną Pomorską Kolej Metropolitalną) z uwagi na jej wiodącą rolę w procesie przemieszczania się w obrębie Obszaru Funkcjonalnego Metropolii. W ramach przedsięwzięcia przewiduje się rozbudowę/budowę następujących węzłów integracyjnych i ich dostępności:</p> <p>Cieplewo (gmina Pruszcz Gdański), Gdańsk Główny (miasto Gdańsk), Gdańsk Osowa (miasto Gdańsk), Gdańsk Rębiechowo (gmina Żukowo, miasto Gdańsk), Gdańsk Wrzeszcz (miasto Gdańsk),</p>

	<p>PKM/SKM Gdańsk (miasto Gdańsk), Gdynia Karwiny (miasto Gdynia), Gołubie (gmina Stężyca), Gościcino Wejherowskie (gmina Wejherowo), Jastarnia (miasto Jastarnia), Kartuzy (gmina Kartuzy), Luzino (gmina Luzino), Nowy Dwór Gdański (powiat nowodworski), Pruszcz Gdański (miasto Pruszcz Gd., gmina Pruszcz Gd.), Pszczółki (gmina Pszczółki, powiat gdański), Puck (miasto Puck), Reda (miasto Reda), Rumia (miasto Rumia), Rumia Janowo (miasto Rumia), Sierakowice (gmina Sierakowice), Somonino (gmina Somonino), Sopot (miasto Sopot), Tczew (miasto Tczew), Wejherowo kwiatowa (miasto Wejherowo), Władysławowo (gmina Władysławowo), Żukowo (gmina Żukowo),</p> <p>Lista rezerwowa: Wejherowo Śmiechowo - ZRYW (powiat wejherowski)</p> <p>Istotnym elementem usprawniającym dojazd do węzła transportowego będzie system roweru metropolitalnego (publicznego), uzupełniający możliwość dotarcia do węzła. W przypadku małych miejscowości system będzie funkcjonował na zasadzie centralnej wypożyczalni rowerów, zlokalizowanej przy węźle.</p>
Grupa docelowa	Mieszkańcy OM i gmin przyległych, użytkownicy transportu miejskiego, indywidualnego i rowerowego.
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	<p>Rozwój Komunikacji publicznej i intermodalnej Obszaru Metropolitalnego;</p> <p>Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu.;</p> <p>Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz przebudowa Stacji Gdynia Cisowa Postojowa w kierunku modernizacji i rozbudowy układu torowego, sieci trakcyjnej, zasilania i sterowania ruchem kolejowym oraz unowocześnienia zaplecza utrzymania taboru i budowy wyjazdu w kierunku północnym (Rumi);</p> <p>Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 w Trójmieście wraz z modernizacją Budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250;</p> <p>Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego w kierunku Wejherowa.</p>
Całkowita wartość przedsięwzięcia	356 833 455 zł

Wartość wydatków kwalifikowalnych	356 833 455 zł
Maksymalna kwota dofinansowania	226 598 884 zł
Wartość wkładu własnego	130 234 571 zł
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	XII 2016
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	54%
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	54%

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2 – WDROŻENIE SYSTEMU BILETU ELEKTRONICZNEGO JAKO NARZĘDZIA INTEGRACJI TARYFOWO-BILETOWEJ TRANSPORTU PUBLICZNEGO NA OM, UMOŻLIWIAJĄCEGO WPROWADZENIE WSPÓLNEGO BILETU

Tytuł przedsięwzięcia	Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na Obszarze Metropolitalnym Trójmiasta umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu.
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej Partnerzy: Gminy Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta należące do MZKZG (Gmina Miasta Gdańsk, Gmina Miasta Gdynia, Gmina Kolbudy, Gmina Kosakowo, Gmina Luzino, Gmina Pruszcz Gdański, Miasto Pruszcz Gdański, Miasto Reda, Miasto Rumia, Miasto Sopot, Gmina Szemud, Gmina Wejherowo, Miasto Wejherowo, Gmina Żukowo), gminy z OM aplikujące do MZKZG (Miasto Tczew, Gmina Tczew oraz Gmina Pszczółki) oraz ewentualnie pozostałe gminy z OM. Ponadto Partnerami mogą być operatorzy kolejowi, działający na obszarze OM tacy jak.: PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o., Przewozy Regionalne Sp. z o.o., operator działający na linii PKM.
Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	Projekt
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	
Lokalizacja/obszar realizacji ¹²⁰	Gminy OM należące do MZKZG (Gmina Miasta Gdańsk, Gmina Miasta Gdynia, Gmina Kolbudy, Gmina Kosakowo, Gmina Luzino, Gmina Pruszcz Gdański, Miasto Pruszcz Gdański, Miasto Reda, Miasto Rumia, Miasto Sopot, Gmina Szemud, Gmina Wejherowo, Miasto Wejherowo, Gmina Żukowo), gminy z OM aplikujące do MZKZG (Miasto Tczew, Gmina Tczew oraz Gmina Pszczółki) oraz ewentualnie pozostałe gminy

¹²⁰ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

	z OM i gminy z obszaru funkcjonalnie powiązanego z OM.
Źródło finansowania ¹²¹	Oś priorytetowa 9 Mobilność, 9.1 Transport miejski / PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
Cele i efekty	<p>Celem przedsięwzięcia jest: wzrost jakości i konkurencyjności publicznego transportu zbiorowego poprzez wprowadzenie zintegrowanego systemu pobierania opłat w oparciu o bilet elektroniczny, jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej na obszarze JST tworzących Związek ZIT. Inwestycja ułatwi wdrożenie wspólnego biletu obejmującego transport miejski i regionalny oraz pozwoli na elastyczne kształtowanie oferty taryfowej z uwzględnieniem preferencji osób zmotoryzowanych.</p> <p>Spodziewanym efektem realizacji przedsięwzięcia będzie ograniczenie ruchu prywatnych samochodów, a tym samym poprawa sprawności układu drogowego. Zintegrowanym systemem biletowym objęty zostanie również transport kolejowy, co dodatkowo zachęci kierowców do wykonywania podróży z wykorzystaniem parkingów park&ride, zwiększając integrację zbiorowych środków transportu z indywidualnym.</p> <p>Wskaźniki obligatoryjne¹²²:</p> <p>Rezultatu Przewozy pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku. – rok bazowy 2012 – 0, rok docelowy 2023 - 51000</p> <p>Produktu Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych – 1</p> <p>Wskaźniki fakultatywne¹²³:</p> <p>I Rezultatu: 1)wzrost liczby sprzedawanych biletów zintegrowanych, 2)wzrost liczby przejazdów wykonywanych na podstawie biletu elektronicznego,</p> <p>II Produktu: 1)liczba pojazdów TZ wyposażonych w czytniki biletów elektronicznych, 2)liczba stacji, przystanków i peronów kolejowych, na których zamontowane zostały czytniki biletów elektronicznych, 3)liczba urzędzeń do sprzedaży biletów elektronicznych zamontowanych w OM;</p>
Zakres przedmiotowy ¹²⁴	<p>Przedmiotem przedsięwzięcia będą działania polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> •zakupie oprogramowania do obsługi zintegrowanego, elektronicznego systemu pobierania opłat; •wyposażeniu wszystkich pojazdów transportu miejskiego organizowanego przez Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku, Zarząd Komunikacji Miejskiej w Gdyni, Urząd Miejski w Wejherowie

¹²¹ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP 2014-2020 oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP 2014-2020

¹²² Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RPO WP oraz SzOOP RPO WP 2014-2020.

¹²³ Jako wskaźniki fakultatywne mogą być wskazane wskaźniki nie mające odzwierciedlenia w RPO WP 2014-2020. Wskaźniki fakultatywne określa lider przedsięwzięcia, wskazując wskaźniki, które odzwierciedlają specyfikę przedsięwzięcia i jego zakładane cele i rezultaty.

¹²⁴ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

	<p>oraz Urząd Miejski w Tczewie w czytniki biletów elektronicznych, drukarki pokładowe oraz autokomputery umożliwiające ładowanie elektronicznych portmonetek;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zamontowaniu czytników biletów elektronicznych na wytypowanych stacjach, przystankach oraz peronach transportu kolejowego, zlokalizowanych w OM oraz ewentualnie na innych obszarach, funkcjonalnie powiązanych z OM; • zakupie urządzeń do sprzedaży i kontroli biletów elektronicznych; • promocji projektu, zgodnie z wytycznymi IZ RPO; • przeprowadzeniu kampanii informującej o sposobie działania i korzystania z wprowadzonego systemu.
Grupa docelowa	Ostatecznymi odbiorcami będą mieszkańcy wszystkich gmin objętych projektem oraz turyści i goście odwiedzający OM.
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	POIiŚ 2014-2020. Oś Priorytetowa VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach.
Całkowita wartość przedsięwzięcia	25 000 000 zł
Wartość wydatków kwalifikowalnych	25 000 000 zł
Maksymalna kwota dofinansowania¹²⁵	21 250 000 zł
Wartość wkładu własnego	3 750 000 zł
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	IV kw. 2016r
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	50%

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3 – BUDOWA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU MONITOROWANIA BEZPIECZEŃSTWA ORAZ ZARZĄDZANIA INFORMACJĄ NA LINII KOLEJOWEJ NR 250 WRAZ Z MODERNIZACJĄ BUDYNKU DWORCA PODMIEJSKIEGO W GDYNI GŁÓWNEJ ORAZ PERONÓW NA LINII KOLEJOWEJ NR 250

Tytuł przedsięwzięcia	Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 wraz z modernizacją budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250 Projekt „Pakietu Kolejowego ZIT” SKM – 2
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o. o. Partnerzy: n/d
Rodzaj przedsięwzięcia	"Pakiet Kolejowy ZIT" – pakiet projektów w zakresie rozbudowy

¹²⁵ Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

<i>(projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)</i>	systemu kolei aglomeracyjnej Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego.
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego <i>(jeśli dotyczy)</i>	Zgodnie z zapisami SZOOP (typ beneficjenta): 3) operatorzy i organizatorzy transportu zbiorowego 4) podmioty budujące lub zarządzające infrastrukturą kolejową PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o. o.
Lokalizacja/obszar realizacji ¹²⁶	Projekt zlokalizowany jest w Polsce (PL), w regionie północnym (PL 6), w województwie pomorskim (PL 63), na terenie Metropolitalnego Obszaru Zatoki Gdańskiej (podregionie trójmiejskim PL 633). Na otoczenie Projektu składa się zatem teren podregionu trójmiejskiego (PL 633) oraz obszar jego oddziaływania. Tereny te znajdują się w granicach administracyjnych województwa pomorskiego (PL 63), powiatów miast: Gdańsk, Sopot, Gdynia oraz powiatu wejherowskiego (Rumia).
Źródło finansowania ¹²⁷	RPO WP 2014-2020 Działanie 9.2. Regionalna Infrastruktura Kolejowa / Priorytet Inwestycyjny (PI) 7d. Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu. Poddziałanie 9.2.1. Regionalna infrastruktura kolejowa - Mechanizm ZIT
Cele i efekty *	<u>Celem przedsięwzięcia jest:</u> Celem bezpośrednim Projektu jest zwiększenie ilości pasażerów korzystających z pasażerskiego transportu kolejowego na obszarze aglomeracji trójmiejskiej, a tym samym pogłębienie integracji oraz poprawa sprawności i eko - efektywności systemu transportu zbiorowego w miastach i obszarach miejskich. Realizacja inwestycji przyczyni się przede wszystkim do podniesienia poziomu świadczonej usługi, zwiększenia dostępności transportowej i integracji wewnętrznej obszarów miejskich oraz zmniejszenia udziału indywidualnego transportu samochodowego, co wpłynie korzystnie na poprawę stanu środowiska naturalnego dzięki zmniejszeniu emisji spalin, poprawę bezpieczeństwa pasażerów korzystających z transportu zbiorowego oraz poprawę jakości usługi świadczonej przez transport zbiorowy. Realizacja projektu pozwoli również na poprawę dostępności komunikacyjnej Trójmiasta, ułatwi przemieszczanie się i dojazd mieszkańców aglomeracji do miejsc pracy i nauki, co wpłynie pozytywnie na mobilność ludności oraz zwiększy atrakcyjność terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie przedmiotowej inwestycji. Spełnienie tych założeń przyczyni się wydatnie do pogłębienia procesu integracji przestrzennej i gospodarczej Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego, a także korzystnie wpłynie na warunki życia mieszkańców. Wskaźniki obligatoryjne ¹²⁸ : Wskaźnik Produktu: – liczba wspartych dworców kolejowych – 1 – liczba wspartych przystanków kolejowych – 8 Wskaźnik Rezultatu: – Liczba pasażerów przewiezionych w ramach kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich w ciągu roku (przewozy aglomeracyjne): wskaźnik zostanie określony na

¹²⁶ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

¹²⁷ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP 2014-2020 oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP 2014-20.

¹²⁸ Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RPO WP 2014-2020 oraz SzOOP.

	<p>etapie wykonania Studium Wykonalności</p> <p>Wskaźniki fakultatywne¹²⁹:</p> <p>Wskaźnik Produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba wybudowanych Centrów Monitoringu – 1
Zakres przedmiotowy¹³⁰ *	<p>Projekt dotyczy modernizacji infrastruktury kolejowej linii nr 250 zarządzanej przez Spółkę PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o.</p> <p>W ramach Projektu planuje się wykonanie dokumentacji projektowej oraz realizację zadań w tym m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przystosowanie peronu SKM Gdynia Główna do odprawy podróżnych z ograniczoną możliwością poruszania się wraz z modernizacją tunelu i układu torowego oraz modernizację budynku Dworca Podmiejskiego Gdynia Główna. 2. Modernizację przestrzeni przed Budynkiem Dworca Podmiejskiego w Gdyni. 3. Utworzenie zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją pasażerską na linii nr 250 wraz z utworzeniem Centrum Monitoringu w budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Główny. 4. Modernizację infrastruktury przystankowej (peronów) zlokalizowanej na linii kolejowej nr 250: Gdańsk Stocznia, Gdynia Orłowo, Gdynia Redłowo, Gdynia Stocznia, Gdynia Grabówek, Gdynia Leszczynki, Gdynia Chylonia, Rumia Janowo. <p>Finalny zakres tematyczny realizacji zadania oraz kategorii kosztów zostanie wskazany w Studium Wykonalności w wariantcie rekomendowanym do realizacji.</p>
Grupa docelowa	<p>Użytkownicy publicznego transportu zbiorowego kolejowego</p>
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	<p>Do projektów, które bezpośrednio powiązane są z projektem, które mają lub będą miały wpływ na jego realizację, należy zaliczyć następujące projekty:</p> <p>Przedsięwzięcia z zakresu „PAKIETU KOLEJOWEGO”:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SKM 1 – Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz przebudowa Stacji Gdynia Cisowa Postojowa w kierunku modernizacji i rozbudowy układu torowego, sieci trakcyjnej, zasilania i sterowania ruchem kolejowym oraz unowocześnienia zaplecza utrzymania i obsługi taboru i budowy wyjazdu w kierunku północnym (Rumi) – planowany do zgłoszenia do POIS 2014-2020 w ramach mechanizmu ZIT 2. SKM 3 – Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego w kierunku Wejherowa – planowany do zgłoszenia do POIS 2014-2020 w ramach mechanizmu ZIT <p>Pozostałe przedsięwzięcia z zakresu Strategii, DZIAŁANIE 1 - MOBILNOŚĆ</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Węzły integracyjne OMG-G-S wraz z trasami dojazdowymi”, projekt planowany do realizacji w ramach mechanizmu ZIT (RPO 2014 – 2020). – Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego OMG-G-S umożliwiającego wprowadzenie wspólnego

¹²⁹ Jako wskaźniki fakultatywne mogą być wskazane wskaźniki nie mające odzwierciedlenia w RPO WP 2014-2020. Wskaźniki fakultatywne określa lider przedsięwzięcia, wskazując wskaźniki, które odzwierciedlają specyfikę przedsięwzięcia i jego zakładane cele i rezultaty.

¹³⁰ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

	<p>biletu, projekt planowany do realizacji w ramach mechanizmu ZIT (RPO 2014 – 2020).</p> <p>Przedstawione powyżej inwestycje realizowane są z myślą o poprawie jakości infrastruktury transportowej w województwie Pomorskim część z nich realizowana jest także w bezpośrednim sąsiedztwie linii nr 250. Mają przyczynić się one do poprawy jakości oraz komfortu podróżowania transportem publicznym. Realizacja powyższych inwestycji przyczyni się, tak jak ma to miejsce w przedmiotowym Projekcie do poprawy warunków podróżowania transportem publicznym, komfortu podróży a także bezpieczeństwa korzystających z niego pasażerów.</p>
Całkowita wartość przedsięwzięcia *	139 750 924,53 PLN
Wartość wydatków kwalifikowalnych (wraz z rezerwą na nieprzewidziane wydatki)*	113 618 637,83 PLN
Maksymalna kwota dofinansowania ¹³¹*	63 070 244,00 PLN
Wartość wkładu własnego *	50 548 393,83 PLN
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	<i>IV kwartał 2016</i>
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	<i>liczba wspartych przystanków kolejowych – 38 %</i>
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	<i>27 %</i>

* Z uwagi na ograniczoną wysokość alokacji wskazanej w SZOOP WPO WP 2014-2020 dla Poddziałania 9.2.1., SKM planuje pozyskać finansowanie będące wkładem własnym m.in. od strony samorządowej oraz ze środków Funduszu Kolejowego. W sytuacji nie uzyskania środków z tych źródeł, Spółka planuje ograniczenie zakresu projektu poprzez zmniejszenie ilości modernizowanych peronów o 2 szt.

PRZEDSIĘWZIĘCIA KOMPLEMENTARNE W RAMACH POIŁŚ (opisane w załącznikach do Strategii ZIT):

- Rozwój komunikacji publicznej i intermodalnej Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta
- Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz przebudowa Stacji Gdynia Cisowa Postojowa w kierunku modernizacji i rozbudowy układu torowego, sieci trakcyjnej, zasilania i sterowania ruchem kolejowym oraz unowocześnienia zaplecza utrzymania taboru i budowy wyjazdu w kierunku północnym (Rumi).
- Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej OM w kierunku Wejherowa

¹³¹ Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

10.6 CEL STRATEGICZNY IV: WZROST EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I WDROŻENIE STRATEGII NISKOEMISYJNEJ ORAZ EFEKTYWNIJSZE ZAGOSPODAROWANIE WÓD OPADOWYCH I ROZTOPOWYCH

Obszar Związku ZIT (OM) cechuje się niską efektywnością energetyczną, nadmiernym udziałem indywidualnych źródeł ciepła, który przekłada się na niewykorzystanie potencjału lokalnych i scentralizowanych systemów ciepłowniczych oraz niską sprawnością przesyłania ciepła.

Analiza stanu faktycznego w zakresie energii i środowiska wskazuje, że główne wyzwania stojące przed OM to:

- Wykorzystanie atrakcyjnego, nadmorskiego położenia oraz ponadprzeciętnych walorów przyrodniczych.
- Systematyczne ograniczanie emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} do 2020 r., tak aby możliwe było osiągnięcie docelowego krajowego poziomu redukcji.
- Zwiększenie gęstości sieci ciepłowniczych i wykorzystanie potencjału wytwórczego mocy cieplnej produkowanej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji oraz ograniczenie nieefektywnych i emitujących duże ilości zanieczyszczeń systemów ogrzewania.
- Stworzenie długofalowego programu oraz realizacja inwestycji kompleksowej modernizacji energetycznej budynków i podniesienie efektywności energetycznej w budownictwie mieszkaniowym, użyteczności publicznej i przemysłowym.
- Rozwój systemu gospodarki wodno-kanalizacyjnej kierowany efektywnością ekonomiczną.
- Budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów (ZTPO).¹³²
- Zwiększenie dywersyfikacji źródeł ciepła i ich dostępności.
- Systematyczne rozwijanie sieci przesyłowej, w celu znacznego usprawnienia procesu zaopatrywania poszczególnych obszarów w paliwo gazowe, poprzez budowę posiadających znaczenie krajowe, magazynów gazu w gminie Kosakowo oraz terminala gazowego CNG do przeładunku gazu sprężonego w porcie morskim w Gdańsku.
- Zwiększenie gęstości sieci elektroenergetycznych.
- Budowa i modernizacja obiektów przeciwpowodziowych.
- Ograniczanie odpływu wód opadowych do odbiorników poprzez retencję zbiornikową, kanałową, zagospodarowanie wód opadowych na terenach wewnętrznych.

Działania realizowane w ramach niniejszego celu strategicznego mają prowadzić do:

- 1) zmniejszenia zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych¹³³.
- 2) zwiększenia efektywności wykorzystania istniejących sieci przesyłowych. Dzięki oszczędności energii oraz montażowi instalacji odnawialnych źródeł nastąpi wzrost wykorzystania energii produkowanej na terenie OM oraz ograniczenie importu energii z innych części kraju, przez

¹³² Konieczność realizacji tej inwestycji zdeterminowany jest przez tzw. dyrektywę odpadową, która wprowadza hierarchię postępowania z odpadami, w myśl tzw. zasady 3xR (Reduce, Reuse, Recycle). Konsekwencją dyrektywy jest konieczność poddawania z początkiem 2016 r. termicznemu przekształcaniu odpadów, które nie nadają się do dalszego przetworzenia, a ich wartość energetyczna przekracza 6 MJ/kg. ZTPO warunkuje stworzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami, jak i sprawnego funkcjonowania systemu ciepłowniczego.

¹³³ Zakres prac musi wynikać z przeprowadzonej uprzednio analizy możliwych rozwiązań, w ramach sporządzanego audytu energetycznego, a wybrany wariant realizacyjny musi uwzględniać kryterium kosztowe odnoszące się do efektu ekologicznego (np. redukcji emisji gazów cieplarnianych) w stosunku do nakładów finansowych.

co wzrosnie też bezpieczeństwo energetyczne województwa. Poprawie ulegnie także stan powietrza OM.

- 3) obniżenia kosztów eksploatacyjnych przy jednoczesnym ograniczeniu wykorzystania zasobów oraz ograniczeniu niekorzystnego oddziaływania na środowisko;
- 4) zwiększenia efektywności energetycznej budynków, w tym poprzez termomodernizację budynków wraz z wykorzystaniem instalacji OZE i wymianę źródeł ciepła.
- 5) ograniczenia ubóstwa energetycznego¹³⁴

10.6.1. DZIAŁANIE 1 – ENERGETYKA

Wspierane będą inwestycje podnoszące efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne. Możliwa będzie także poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych. W ramach kompleksowych projektów przewiduje się głęboką modernizację energetyczną budynków z uwzględnieniem potrzeby monitorowania i zarządzania energią wraz z możliwością wykorzystania instalacji OZE, wymiany źródeł ciepła (w tym indywidualnych) i zastosowania indywidualnych liczników zużycia energii.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP 2014-2020: PI 4c *Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym.*

Preferowane będą m.in. przedsięwzięcia:

- komplementarne do realizowanych lub przygotowywanych przedsięwzięć związanych z modernizacją i/lub rozbudową sieci ciepłowniczych (POIiŚ);

Powyższe cele w ramach projektów związanych z kompleksową termomodernizacją budynków osiągnane będą przede wszystkim poprzez:

- wykonanie robót dociepleniowych ścian, stropodachów;
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej;
- modernizację lub wymianę instalacji ogrzewania obiektu oraz instalacji ciepłej wody użytkowej;
- modernizację lub wymianę istniejącego źródła ciepła;
- modernizację węzła cieplnego;
- wprowadzenie systemu zarządzania energią z monitoringiem i automatycznym sterowaniem;
- modernizację systemu wentylacji;
- modernizację wewnętrznej instalacji elektrycznej, w tym;
- wymianę lub montaż urządzeń elektrycznych stabilizujących pracę wewnętrznej instalacji kompensujących moc bierną,
- montaż instalacji produkującej energię z odnawialnych źródeł;
- wymianę i modernizację instalacji oświetlenia wewnętrznego z zastosowaniem układów automatycznego sterowania zużyciem energii oraz niskoenergetycznych źródeł światła.
- odprowadzanie wody spod podpiwniczenia (osuszanie)

¹³⁴ Poprzez sformułowanie „ubóstwo energetyczne” rozumie się sytuację, w jakiej znajduje się gospodarstwo domowe, które na utrzymanie dostatecznego poziomu ogrzewania musi przeznaczyć więcej niż 10% swojego dochodu (Biuro URE NR 5 (67) 1 września 2009)

- szkolenie z prawidłowej obsługi zmodernizowanych/nowych systemów energetycznych (wartość działań nie przekroczy 1% kosztów kwalifikowalnych projektu).

Opisane kierunki działań oraz przedsięwzięcia znajdują uzasadnienie w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej dla OMG-G-S. Opracowanie PGN odbywało się równoległe do prac nad Strategią ZIT, co zapewniło spójność i komplementarność zapisów obu dokumentów.

W ramach przedsięwzięć będą realizowane projekty modernizacji energetycznej budynków stanowiących własność JST i ich jednostek. Przy doborze budynków poszczególne samorzady kierują się kryteriami: efektu poprawy efektywności energetycznej oraz zasięgu oddziaływania. Pomocą bezzwrotną mogą być objęte budynki mieszkalne w 100% komunalne, a budynki mieszkalne z listy rezerwowej zostaną objęte mechanizmem pomocy zwrotnej.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	0	230	Beneficjenci / IZ	
Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO2)	tony równoważnika CO2	0	28 000	Beneficjenci / IZ	

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 - KOMPLEKSOWA MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I ICH JEDNOSTEK, W SZCZEGÓLNOŚCI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ OM

Tytuł przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej Obszaru Metropolitalnego
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: Gmina Miasta Gdyni Partnerzy: Członkowie Związku ZIT
Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	Jednostka samorządu terytorialnego i jej jednostki administracyjne
Lokalizacja/obszar realizacji¹³⁵	Obszar Metropolitalny – gminy i powiaty
Źródło finansowania¹³⁶	Oś priorytetowa 10 Energia, priorytet inwestycyjny 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym. Działanie 10.1. Efektywność Energetyczna – mechanizm ZIT Poddziałanie 10.1.1. Efektywność Energetyczna – Mechanizm ZIT – Wsparcie Dotacyjne
Cele i efekty	Celem przedsięwzięcia jest: zmniejszenie zużycia energii na budynek, o

¹³⁵ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (ew. miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych–przebieg.

¹³⁶ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP 2014-2020 oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

	<p>co najmniej 30%, a w przypadku pojedynczego budynku o 25%</p> <p>Wskaźniki obligatoryjne¹³⁷:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – co najmniej 230 budynków 2) Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – co najmniej 11 000 000 kWh (wartość docelowa w 2023) 3) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – co najmniej 14 000 Mg CO₂ (wartość docelowa w 2023) 4) Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii - co najmniej 100 <p>Wskaźniki fakultatywne¹³⁸:</p>
Zakres przedmiotowy ¹³⁹	<p>Działania poprawiające efektywność energetyczną mają charakter kompleksowy i będą polegały na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonaniu robót dociepleniowych ścian, stropodachów, - wymianie stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej, - modernizacji lub wymianie instalacji ogrzewania obiektu oraz instalacji ciepłej wody użytkowej, - modernizacji lub wymianie istniejącego źródła ciepła, - modernizacji węzła cieplnego, - wprowadzeniu systemu zarządzania energią z monitoringiem i automatycznym sterowaniem, - modernizacji systemu wentylacji, modernizacji wewnętrznej instalacji elektrycznej, - wymianie urządzeń podstawowych zasilanych energią elektryczną wymianie urządzeń podstawowych zasilanych energią elektryczną w tym: wymianę lub montaż urządzeń elektrycznych stabilizujących pracę wewnętrznej instalacji kompensujących moc bierną, - montażu instalacji produkującej energię z odnawialnych źródeł, -wymianie i modernizacji instalacji oświetlenia wewnętrznego z zastosowaniem układów automatycznego sterowania zużyciem energii oraz niskoenergetycznych źródeł światła. <p>Szczegółowy zakres prac dla poszczególnych projektów wraz z dokumentacją projektową zostanie określony po wykonaniu audytu energetycznego.</p>
Grupa docelowa	Budynki stanowiące własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	Proponowane przedsięwzięcie jest ściśle powiązane z dotychczas podejmowanymi działaniami w zakresie termomodernizacji zarówno budynków jak i sieci ciepłowniczych, z planowanymi działaniami zgłaszanymi do PI 4.3. oraz PI 4.5 POIiŚ oraz z propozycjami ZIT (podziałanie 10.1.2), a także z planowanymi działaniami

¹³⁷ Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RegioRPO WP 2014-2020 oraz SzOOP.

¹³⁸ Jako wskaźniki fakultatywne mogą być wskazane wskaźniki nie mające odzwierciedlenia w Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020. Wskaźniki fakultatywne określa lider przedsięwzięcia, wskazując wskaźniki, które odzwierciedlają specyfikę przedsięwzięcia i jego zakładane cele i rezultaty.

¹³⁹ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

	rewitalizacyjnymi w ramach RPO WP na lata 2014-2020 PI 9.2 „Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich”. Poprzez realizację wszystkich działań pozwoli osiągnąć sumarycznie lepsze efekty ekonomiczne oraz ekologiczne aniżeli w przypadku ich oddzielnej realizacji w Obszarze Metropolitalnym.
Całkowita wartość przedsięwzięcia	59 174 745,88 EUR
Wartość wydatków kwalifikowalnych	59 174 745,88 EUR
Maksymalna kwota dofinansowania¹⁴⁰	50 298 534 EUR EUR (Nie więcej niż 85%)
Wartość wkładu własnego	8 876 211,88 EUR
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	<i>III kwartał 2016 roku</i>
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	<i>92,85% (65 budynków zmodernizowanych energetycznie)</i>
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	<i>50%</i>

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2 - KOMPLEKSOWA MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH KOMUNALNYCH W OM

Tytuł przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych komunalnych w OM
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: Gmina Miasta Gdyni Partnerzy: Gmina Miasta Gdańska, Gmina Miasta Sopotu, Gmina Miejska Hel, Gmina Miejska Jastarnia, Gmina Miejska Pruszcz Gdański, Gmina Miejska Puck, Gmina Miejska Redy, Gmina Miejska Rumi, Gmina Miejska Tczewa, Gmina Miejska Wejherowa, Gmina Miejska Władysławowa, Gmina Cedry Wielkie, Gmina Kartuzy, Gmina Kolbudy, Gmina Kosakowo, Gmina Luzino, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Przywidz, Gmina Pszczółki, Gmina Przodkowo, Gmina Puck, Gmina Somonino, Gmina Stegna, Gmina Suchy Dąb, Gmina Szemud, Gmina Tczew, Gmina Trąbki Wielkie, Gmina Wejherowo, Gmina Żukowo, Powiat Gdański, Powiat Kartuski, Powiat Nowodworski, Powiat Pucki, Powiat Tczewski, Powiat Wejherowski.
Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	Podmiot wdrażający instrument finansowy

¹⁴⁰ Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

Lokalizacja/obszar realizacji ¹⁴¹	Obszar Metropolitalny Trójmiasta – gminy i powiaty
Źródło finansowania ¹⁴²	Oś priorytetowa 10 Energia, priorytet inwestycyjny 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym. Działanie 10.1. Efektywność Energetyczna – mechanizm ZIT Podziałanie 10.1.2. Efektywność Energetyczna – Mechanizm ZIT – Wsparcie poza dotacyjne
Cele i efekty	<p>Celem przedsięwzięcia jest: zmniejszenie zużycia energii na budynek, o co najmniej 30%, a w przypadku pojedynczego budynku o 25%</p> <p>Wskaźniki obligatoryjne¹⁴³:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – co najmniej 45 budynków 2) Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - co najmniej 2 289 130 kWh (wartość do celowa w 2023) 3) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – co najmniej 2 736 Mg CO₂ (wartość docelowa 2023) 4) Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii - co najmniej 450 (wartość docelowa 2023) <p>Wskaźniki fakultatywne¹⁴⁴:</p>
Zakres przedmiotowy ¹⁴⁵	<p>Działania poprawiające efektywność energetyczną mają charakter kompleksowy i będą polegały na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonaniu robót dociepleniowych ścian, stropodachów, - wymianie stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej, - modernizacji lub wymianie instalacji ogrzewania obiektu oraz instalacji ciepłej wody użytkowej, - modernizacji lub wymianie istniejącego źródła ciepła, - modernizacji węzła cieplnego, - modernizacji systemu wentylacji, modernizacji wewnętrznej instalacji elektrycznej, - montażu instalacji produkującej energię z odnawialnych źródeł, <p>Szczegółowy zakres prac dla poszczególnych projektów wraz z dokumentacją projektową zostanie określony po wykonaniu audytu energetycznego.</p>
Grupa docelowa	Budynki Mieszkalne Komunalne należące do jednostek samorządu terytorialnego.
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	Proponowane przedsięwzięcie jest ściśle powiązane z dotychczas podejmowanymi działaniami w zakresie termomodernizacji zarówno budynków jak i sieci ciepłowniczych, z planowanymi działaniami zgłaszanymi do PI 4.3. oraz PI 4.5 POIiŚ oraz z propozycjami ZIT (podziałanie 10.1.1.), a także z planowanymi działaniami

¹⁴¹ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (ew. miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych–przebieg.

¹⁴² Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP 2014-2020 oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP 2014-2020.

¹⁴³ Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RPO WP 2014-2020 oraz jego SzOOP.

¹⁴⁴ Jako wskaźniki fakultatywne mogą być wskazane wskaźniki nie mające odzwierciedlenia w RPO WP 2014-2020. Wskaźniki fakultatywne określa lider przedsięwzięcia, wskazując wskaźniki, które odzwierciedlają specyfikę przedsięwzięcia i jego zakładane cele i rezultaty.

¹⁴⁵ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

	rewitalizacyjnymi w ramach RPO WP na lata 2014-2020 PI 9.2 „Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich”. Realizacja wszystkich działań pozwoli osiągnąć sumarycznie lepsze efekty ekonomiczne oraz ekologiczne aniżeli w przypadku ich oddzielnej realizacji w OM.
Całkowita wartość przedsięwzięcia	12 574 634 EUR
Wartość wydatków kwalifikowalnych	Nie jest znany mechanizm finansowy
Maksymalna kwota dofinansowania¹⁴⁶	Nie jest znany mechanizm finansowy
Wartość wkładu własnego	Nie jest znany mechanizm finansowy
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	<i>I kwartał 2016 roku</i>
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	<i>b.d.</i>
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	<i>b.d.</i>

PRZEDSIĘWZIĘCIA KOMPLEMENTARNE W RAMACH POIiŚ:

Do projektów komplementarnych należeć będą:

- Kompleksowa modernizacja energetyczna spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych OM
- Pakiet projektów w ramach PI 4.V POIiŚ: kompleksowa modernizacja i rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierające podniesienie bezpieczeństwa energetycznego i realizację planu gospodarki niskoemisyjnej dla OM¹⁴⁷;
- Pakiet projektów w ramach PI 4.VI POIiŚ: kompleksowa rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierająca wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej, efektywnej kogeneracji oraz energii odpadowej dla OM¹⁴⁸.

10.6.2 DZIAŁANIE 2 - ŚRODOWISKO

Prognozowane zagrożenia środowiskowe wymuszają konieczność przeprowadzenia odpowiednich działań adaptacyjnych i prewencyjnych. Rozumie się przez to m.in. zapobieganie nagłym zdarzeniom, takim jak powódzie, czy też lokalne podtopienia. Istotne jest utrzymanie właściwych stosunków wodnych, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi

¹⁴⁶ Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

¹⁴⁷ Zgodnie z załącznikiem nr 1 - Wykaz projektów komplementarnych planowanych do realizacji w ramach POIiŚ

¹⁴⁸ J.w.

i przyrodniczymi. Sposób realizacji przedsięwzięć powinien mieć charakter synergiczny i trwale rozwiązywać zdiagnozowane problemy.

Jednocześnie, realizowany jest projekt pn. „System gospodarki odpadami dla metropolii trójmiejskiej”, którego celem jest doprowadzenie do wybudowania Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów w Gdańsku-Szadółkach. Uruchomienie takiego Zakładu pozwoli na domknięcie funkcjonujących lokalnych systemów gospodarki odpadami w regionie (instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów – RIPOKów), a także ograniczy ilość odpadów kierowanych do składowania. W realizowanej inwestycji spalana będzie frakcja energetyczna z odpadów komunalnych, pochodząca z terenu województwa pomorskiego, z której odzyskiwana będzie energia do produkcji ciepła i prądu w kogeneracji.

Ważnym wyzwaniem w OM jest edukacja i działania promocyjne związane z podniesieniem świadomości ekologicznej, co przyczyni się do zmiany postaw i zachowań mieszkańców.

Skuteczność realizacji powyższych działań uzależniona jest od decyzji podejmowanych przede wszystkim na poziomie władz centralnych.

W ramach działania przewiduje się realizację projektów ze środków własnych JST oraz innych źródeł. Konkretnie przedsięwzięcia zostaną zidentyfikowane w późniejszym czasie.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	szt.	0	43	Beneficjenci / IZ	
Długość wybudowanej i przebudowanej sieci kanalizacji deszczowej	km	0	99,4	Beneficjenci / IZ	
Objętość retencjonowanej wody	tys. M3	0	585,46	Beneficjenci / IZ	
Długość sieci ciepłowniczej	km	0	37,2	Beneficjenci / IZ	

PRZEDSIĘWZIĘCIA KOMPLEMENTARNE

Przedsięwzięcie zidentyfikowane w obszarze Priorytetu – Środowisko to zbiór projektów dotyczących gospodarowania wodami opadowymi w zlewniach cieków i kanałów uchodzących do Zatoki Gdańskiej w ramach kontynuacji programu Ochrony wód Zatoki Gdańskiej.

11. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ZIT

11.1. STRUKTURA ZWIĄZKU ZIT

Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZZIT) województwa pomorskiego działa w formie stowarzyszenia gmin i powiatów, tworzących jednorodny przestrzennie i funkcjonalnie obszar metropolitalny. Z uwagi na omówioną we wstępie dwoistość struktury stowarzyszenia, decyzje dotyczące ZIT podejmowane są wyłącznie przez członków Stowarzyszenia zlokalizowanych w Obszarze Metropolitalnym w granicach zgodnych z uchwałą nr 1004/XXXIX/2009 Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 1004/XXXIX/2009 z dnia 26.10.2009 r. w sprawie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego i jej późniejszymi zmianami.

Najwyższą władzą stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków, które podejmuje decyzje o przyjęciu i zmianie Strategii ZIT oraz przyjmuje raporty z monitoringu i ewaluacji stopnia realizacji Strategii¹⁴⁹. Pozostałe zadania dotyczące ZZIT realizuje Zarząd stowarzyszenia¹⁵⁰.

OMG-G-S to stowarzyszenie samorządowe mające na celu zacieśnienie współpracy i doprowadzenie do harmonijnego rozwoju całego obszaru metropolitalnego wokół Gdańska, poprzez jak najlepsze wykorzystanie potencjału miast i gmin członkowskich, z poszanowaniem ich odrębności i specyfiki.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

1. inicjowanie i realizację kompleksowych przedsięwzięć przyczyniających się do rozwoju Obszaru Metropolitalnego, w tym pozyskiwanie środków na ich realizację ze źródeł zewnętrznych,
2. realizację projektów zleconych przez członków Stowarzyszenia, obejmujących zakres zadań gmin i powiatów,
3. prowadzenie monitoringu w zakresie procesów społeczno-gospodarczych i stanu środowiska naturalnego Obszaru Metropolitalnego,
4. artykułowanie specyficznych potrzeb i uwarunkowań rozwoju gmin i powiatów Obszaru Metropolitalnego,
5. reprezentowanie członków Stowarzyszenia na forum ponadlokalnym w określanych przez nich sprawach,
6. prowadzenie prac związanych z przygotowaniem i uchwalaniem aktów prawnych poprawiających funkcjonowanie administracji publicznej w Obszarze Metropolitalnym,
7. umożliwianie wymiany doświadczeń i informacji pomiędzy członkami Stowarzyszenia,
8. współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, szkołami wyższymi, podmiotami ekonomii społecznej, przedsiębiorcami i innymi partnerami z Obszaru Metropolitalnego na rzecz realizacji celów Stowarzyszenia,
9. współpracę z administracją publiczną, korporacjami samorządowymi, w szczególności Unią Metropolii Polskich, instytucjami i organizacjami niepublicznymi na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym,
10. koordynowanie działań członków Stowarzyszenia we wskazanych przez nich obszarach tematycznych.

¹⁴⁹ Zgodnie z zapisami Statutu stowarzyszenia

¹⁵⁰ J.w.

11. upowszechnienie idei samorządności lokalnej oraz krzewienie wiedzy o miastach, gminach i powiatach wchodzących w skład Stowarzyszenia,
12. promocję turystyczną i gospodarczą w zakresie ustalonym przez członków Stowarzyszenia,
13. prowadzenie działalności wydawniczej, promocyjnej, informacyjnej, konsultingowej, poradniczej, naukowo-badawczej, oświatowej i szkoleniowej, związanej z realizacją celów Stowarzyszenia,
14. pełnienie funkcji Związku ZIT, w tym jako Instytucji Pośredniczącej dla RPO WP 2014-20,
15. podejmowanie innych działań zmierzających do osiągnięcia celów Stowarzyszenia.

Związek ZIT pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej (IP) dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WP 2014-2020). Szczegółowy zakres zadań IP, co najmniej w zakresie udziału ZZIT w wyborze projektów do dofinansowania, w tym poprzez współpracę z Instytucją Zarządzającą przy opracowaniu kryteriów wyboru projektów w ramach RPO WP 2014-2020 określa porozumienie w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Podstawą interwencji ZIT jest niniejsza Strategia, która uwzględnia wspólne strategiczne przedsięwzięcia uzgodnione przez jednostki wchodzące w skład Stowarzyszenia OMG-G-S. Cele strategii są spójne z celami szczegółowymi RPO WP 2014-2020.

Zarządzanie wdrażaniem Strategii ZIT odbywa się w sposób partnerski, gwarantujący członkom Stowarzyszenia ZIT, reprezentowanym w Walnym Zebraniu Członków, szerokie uprawnienia.

Szczegółowe zasady działania Stowarzyszenia oraz uprawnienia jego organów zawiera Statut Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot.

11.2. PLAN FINANSOWY STRATEGII ZIT

Do podstawowych danych i założeń przy przygotowaniu planu finansowego dla Strategii ZIT należą: planowana alokacja na ZIT w ramach RPO WP, udostępniająca środki z funduszy EFRR i EFS, wstępne założenia dotyczące wartości projektów wskazanych w niniejszej Strategii do realizacji w formule ZIT oraz indywidualne dla danych projektów założenia odnośnie stopnia dofinansowania środkami dotacyjnymi. Na podstawie tych danych, w tabeli poniżej zaprezentowano zagregowany plan finansowy dla Strategii ZIT. W ramach ZIT planuje się zrealizować inwestycje w łącznej kwocie **1 984,54 mln zł**, z czego **1 018,03 mln zł** zaplanowano jako dofinansowanie w ramach RPO WP. Brakującą kwotę **966,51 mln zł** beneficjenci muszą wypracować w ramach swoich własnych budżetów lub z zastosowaniem innych instrumentów finansowych.

Przytoczone wartości dotyczą tylko projektów ZIT (bez projektów komplementarnych). Przyporządkowanie kwot wynikających z planu finansowego na poszczególne lata będzie zależać zarówno od doprecyzowania harmonogramów realizacyjnych poszczególnych inwestycji, jak również od harmonogramu wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Tabela 4. Plan finansowy Strategii ZIT - projekty RPO i POiŚ

Oś Priorytetowa RPO	Działanie/ Poddziałanie RPO	Cel Strategiczny Strategii ZIT	Fundusz	Alokacja UE na ZIT (mln EUR)	Wkład własny (mln EUR)	Finansowanie ogółem (mln EUR)	
OP 2	Poddziałanie 2.4.2.	I	EFRR	7,9	1,2	9,1	
OP 5	Poddziałanie 5.1.1.	II	EFS	26,9	4,7	31,6	
	Poddziałanie 5.2.1.			12,8	2,3	15,1	
	Poddziałanie 5.4.1.			1,8	0,3	2,1	
OP 6	Poddziałanie 6.1.1.		EFS	14,9	2,2	17,1	
	Poddziałanie 6.2.1.			5,0	0,8	5,8	
	Poddziałanie 6.3.1.			4,5	0,7	5,2	
OP 7	Poddziałanie 7.1.1.		EFRR	6,9	1,0	7,9	
OP 8	Poddziałanie 8.1.1.		EFRR	41,3 ¹⁵¹	7,3	(48,6)	
OP 9	Poddziałanie 9.1.1.		III	EFRR	59,0	8,9	67,9
	Poddziałanie 9.2.1.				15,4	2,3	17,7
OP 10	Działanie 10.1.	IV	EFRR	62,9 ¹⁵²	11,1	(74,0)	
	Poddziałanie 10.1.1.			50,3	8,9	59,2	
	Poddziałanie 10.1.2.			12,6	2,2	14,8	
Łącznie w RPO				259,2	42,8	302,1	

Oś Priorytetowa POiŚ	Priorytet Inwestycyjny POiŚ	Przedsięwzięcie	Cel Strategiczny Strategii ZIT	Fundusz	Alokacja UE (mln EUR)	Wkład własny (mln EUR)	Finansowanie ogółem (mln EUR)
OP I	4.V	Kompleksowa modernizacja i rozbudowa msc oraz wybranych źródeł ciepła wspierające podniesienie bezpieczeństwa energetycznego i realizację PGN dla OMG-G-S.	IV	EFRR	13,6	3,45	17,05
OP I	4.VI	Kompleksowa rozbudowa msc wspierająca wykorzystanie energii cieplnej wytwarzanej w warunkach wysokosprawnej, efektywnej kogeneracji oraz energii odpadowej dla OMG-G-S.	IV	EFRR	12,14	4,0	16,18
OP I	4.V	Rozwój komunikacji publicznej i intermodalnej OMGGs.	III	EFRR	101,47	42,65	144,12
Łącznie w POiŚ					127,21	50,1	177,35

¹⁵¹ Ostateczna wysokość alokacji jest uzależniona od wyników oceny ex-ante dla instrumentów finansowych.

¹⁵² jw.

11.3. ZASADY I TRYB WYBORU PROJEKTÓW ZIT

Nowa perspektywa finansowa na lata 2014-2020 umożliwi samorządom korzystanie z dodatkowego narzędzia finansowego w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Wiążą one ze sobą różne pakiety tematyczne, niemniej są wzajemnie powiązane i komplementarne. U podstaw realizacji projektów ZIT leży wybór działań finansowanych zarówno w ramach „twardych” jak i „miękkich” funduszy. Założeniem przyświecającym realizacji projektów ZIT powinna być ich integracja nie tylko obszarowa (administracyjnie), ale również przedmiotowa. Realizacja projektów w tej formule musi przynieść wartość dodaną w postaci przemysłanych, komplementarnych przedsięwzięć. Aby decyzja o wyborze danego projektu była zgodna z formułą ZIT, kluczową kwestią są ustanowione zasady oraz tryb jego wyłonienia. W tym celu ZZIT opracował tryb wyboru projektów zawartych w Strategii ZIT, które następnie będą podlegały negocjacom z IZ RPO WP 2014-2020 oraz IZ w ramach POIiŚ. Dalsze czynności związane z realizacją wybranych projektów będą prowadzone bezpośrednio przez IZ RPO i IP dla działania 5.1.

11.4. TRYB WYBORU PROJEKTÓW NA POZIOMIE STRATEGII ZIT

Formuła realizacyjna Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych została przyjęta przez Zarząd Województwa Pomorskiego oraz zaakceptowana przez Związek ZIT. Polega ona na udziale Związku ZIT we wstępnej identyfikacji projektów do realizacji w ramach RPO WP 2014 – 2020. Lista projektów ZIT zaprezentowana w niniejszym dokumencie jest efektem długofalowego procesu, w ramach którego należy wskazać elementy przedstawione na poniższym schemacie.

Tabela 5. Kluczowe elementy procesu wyboru projektów ZIT (etap wstępnej identyfikacji)

1.	Identyfikacja potencjalnych przedsięwzięć ZIT (2013-2014)
	Przygotowanie fiszek projektowych przez wnioskodawców
	Koordinacja i integracja przedsięwzięć ujętych w fiszkach
2.	Ustalenie kryteriów wyboru (luty/marzec 2014)
	Kryteria strategiczne
	Kryteria merytoryczne
	Konsultacje kryteriów online (97 uwag)
3.	Aktualizacja i nabór fiszek przedsięwzięć ZIT (marzec/kwiecień 2014)
	Oficjalne ogłoszenie naboru fiszek (74 fiszki)
	Aktualizacja i złożenie fiszek projektowych przez wnioskodawców
4.	Wybór projektów ZIT (kwiecień 2014/luty 2015)
	Ranking ekspercki
	Uchwała Rady ZIT / stanowisko negocjacyjne Związku ZIT (16 kwietnia 2014)
	Konsultacje z IZ RPO WP 2014-2020 i MIR
	Negocjacje IZ RPO WP 2014-2020 z KE

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowymi danymi źródłowymi w celu wyboru projektów ZIT były fiszki projektowe wnioskodawców. Ostateczna lista przedsięwzięć, obejmująca również propozycje inwestycji

komplementarnych zawierała 74 pozycje opisane na jednolitych formularzach zawierających dane niezbędne do oceny projektów. Formularze zawierały m.in. informacje dotyczące zakresu projektu, struktury instytucjonalnej ze wskazaniem zakresu odpowiedzialności poszczególnych partnerów, czy przewidywanej korelacji z celami wyznaczanymi przez dokumenty strategiczne.

Ostateczna lista fiszek aplikacyjnych powstała w kilku etapach. W pierwszym etapie wnioskodawcy dysponowali ograniczonym zasobem wytycznych, ograniczającym się głównie do zasad sformułowanych przez ówczesne Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, zawierających m.in. kryteria horyzontalne ZIT. Ostatni etap doprecyzowania formularzy przez wnioskodawców uwzględnił odwołania do uchwalonych przez Radę ZIT kryteriów wyboru projektów¹⁵³. Należy podkreślić, że w przypadku wielu przedsięwzięć widoczny był wyraźny proces ich ewaluacji, polegający na poszukiwaniu synergii, komplementarności i wielosektorowej współpracy w ramach OM. Strategiczną rolę odgrywali tu koordynatorzy fiszek, którzy ułatwiali budowanie partnerskich relacji, integrację przedsięwzięć i dostosowywanie zakresów w celu wykazania ich roli w rozwoju Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot. Wnioskodawcy fiszek mieli również możliwość skonsultowania i weryfikacji ich zapisów z przedstawicielami Biura ZIT oraz autorami Strategii, na specjalnie zorganizowanych spotkaniach roboczych.

Kryteria wyboru projektów realizowanych w formule ZIT:

Do przygotowania szczegółowych kryteriów oceny projektów pod kątem wyboru do realizacji w formule ZIT wykorzystano narzędzia partycypacji społecznej.

Podczas trzydniowych warsztatów strategicznych przedstawiciele interesariuszy (jednostki samorządowe, uczelnie, organizacje non-profit, przedsiębiorcy) oraz zaproszeni eksperci debatowali nad istotnymi aspektami projektów ZIT i sposobem ich oceny. Na podstawie wyników warsztatów, zespół ekspertów odpowiedzialnych za ich przygotowanie opracował i zaprezentował propozycję kryteriów do konsultacji w gronie uczestników Związku ZIT.

Kryteria zostały podzielone na strategiczne oraz merytoryczne. Pierwsza z wymienionych grup wynika z wytycznych dla planowania przedsięwzięć w formule ZIT. Kryteria merytoryczne są natomiast efektem przeprowadzonych warsztatów i pracy ekspertów. Kryteria te przygotowane zostały osobno dla poszczególnych Osi priorytetowych RPO WP. Kryteria merytoryczne przygotowano również dla Osi priorytetowych i obszarów tematycznych, dla których nie przewidziano alokacji środków dla przedsięwzięć ZIT w aktualnym na dzień realizacji warsztatów projekcie RPO WP, które jednak zdiagnozowane zostały jako istotne z perspektywy możliwości wdrożenia przedsięwzięć o charakterze metropolitalnym.

Podsumowując, uchwalona lista kryteriów przygotowana została na podstawie:

- etapów diagnostycznych obszarów potencjalnej interwencji ZIT, w tym wypracowanych w ramach warsztatów z dnia 14 stycznia 2014 r.,
- wyników warsztatów poświęconych wypracowaniu propozycji kryteriów wyboru projektów ZIT, które odbyły się w dniach 26-28 lutego 2014 r.,
- analizy zapisów stanowiska negocjacyjnego Samorządu Województwa Pomorskiego,
- zasad, kryteriów i wytycznych dotyczących ZIT,

---

¹⁵³ Załącznik nr 2 do Strategii

- wytycznych zawartych w dokumencie Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce, opublikowanych przez MliR.

Ocena projektów pod kątem adekwatności do uchwalonych kryteriów:

Po uchwaleniu kryteriów, nastąpiła 2-stopniowa ocena wniosków projektowych składająca się z oceny eksperckiej w formie rankingu i oceny Zarządu i Rady ZIT.

Dla każdego kryterium projekt mógł uzyskać od 0 do 15 punktów. Na łączną punktację w równym stopniu (po 50%) wpływały kryteria strategiczne i merytoryczne. Punktacja łączna wskazała na miejsce danego projektu w rankingu (rankingu łącznym i w rankingach dla danych Osi priorytetowych). Średnia ocena wszystkich złożonych projektów (fiszek) wyniosła 50,54%.

Ekspercki ranking fiszek stanowił podstawę dla sformułowania ostatecznego stanowiska Związku ZIT w sprawie przedsięwzięć, które OM proponuje do realizacji w RPO WP 2014-2020 w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. **Należy podkreślić, iż system wyboru projektów w ramach ZIT odnosi się do etapu ich identyfikacji i nie zastępuje właściwego systemu wyboru projektów przewidzianego w ramach RPO WP 2014 – 2020.**

11.5. SYSTEM MONITORINGU I SPRAWOZDAWCZOŚCI

Celem prowadzenia monitoringu oraz sprawozdawczości jest weryfikacja realizacji Strategii ZIT Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot (OMG-G-S), w tym dostarczenie władzom Związku ZIT oraz Instytucji Zarządzającej RPO WP 2014-2020 niezbędnych informacji do oceny postępów wdrażania interwencji zaplanowanej w ramach instrumentu ZIT.

Z uwagi na charakter dokumentu oraz wytyczne dla instrumentu ZIT, realizacja Strategii ZIT jest monitorowana w zakresie przedsięwzięć współfinansowanych ze środków dedykowanych instrumentowi ZIT w ramach RPO WP 2014-2020. Monitoring w zakresie projektów komplementarnych obejmuje wyłącznie weryfikację ich powiązań (rzeczowych, czasowych i finansowych) z projektami w ramach ZIT. Za monitorowanie przygotowania projektów w ramach POIiŚ 2014-2020 odpowiada wnioskodawca zgodnie z zapisami SzOOP POIiŚ 2014-2020.

Za prowadzenie monitoringu i sprawozdawczości odpowiedzialne jest Biuro Związku ZIT (Biuro ZIT). Monitoring i sprawozdawczość prowadzone są we współpracy z gminami OM, a także innymi podmiotami realizującymi projekty na rzecz OM współfinansowane z instrumentu ZIT.

Monitoring polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i przetwarzaniu na potrzeby zarządzania Strategią ZIT informacji w zakresie rzeczowo-finansowego wykonania przedsięwzięć. Podstawowym narzędziem monitoringu służącym poprawnej realizacji Strategii jest analiza wskaźników produktu i rezultatu.

Wskaźniki wykorzystane w procesie monitorowania Strategii ZIT uzgodnione zostały z IZ RPO WP 2014-2020. Wartości docelowe wskaźników oszacowano na podstawie informacji przekazanych przez wnioskodawców oraz dostępnej alokacji w poszczególnych działaniach. Zbiorcze zestawienie wskaźników realizacji Strategii ZIT na poziomie poszczególnych działań przedstawia załącznik do niniejszej strategii.

Monitoring prowadzony będzie na dwóch poziomach:

1. Monitoring gotowości projektów do złożenia

Związek ZIT jako Instytucja Pośrednicząca odpowiedzialny jest za monitorowanie postępów w osiągnięciu przez projekty gotowości do złożenia wniosków o dofinansowanie i realizacji w okresie pomiędzy identyfikacją projektów a terminem prośby do złożenia wniosków¹⁵⁴.

Raporty kwartalne na temat stanu gotowości projektów sporządzane są przez Biuro ZIT i przekazywane Instytucji Zarządzającej.

2. Monitoring realizacji projektów

Poziom realizacji Strategii ZIT jest mierzony m.in. za pomocą wskaźników produktu i rezultatu określonych dla poszczególnych działań Strategii ZIT. Za gromadzenie i przekazywanie wskaźników monitoringu do Biura Związku ZIT odpowiadają wnioskodawcy (podmioty realizujące poszczególne projekty ZIT).

Na podstawie zebranych informacji raz do roku Biuro ZIT przygotowuje raport z monitoringu za rok poprzedni, w którym prezentowane są wartości wskaźników oraz informacje o czynnikach wpływających na ich osiągnięcie. Raport przekazywany jest Zarządowi ZZIT, który ma możliwość sformułowania zaleceń naprawczych lub zapobiegawczych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub ryzyka dla zrealizowania zakładanych wartości docelowych wskaźników. Raport wraz z rekomendacjami Zarządu zatwierdza Walne Zebranie Członków.

Niezależnie od prowadzonego monitoringu, koordynatorzy projektów ZIT (przedstawiciele wnioskodawców) zobowiązani są do przygotowania do 10 dnia m-ca następującego po zakończeniu kwartału sprawozdań kwartalnych wg stanu na ostatni dzień kwartału (chyba, że Biuro ZIT określi inaczej) oraz do 31 stycznia sprawozdań rocznych za rok ubiegły wg stanu na 31 grudnia z realizacji projektów.

Koordynatorzy projektów zobowiązani są ponadto do bieżącego informowania Biura ZIT o zidentyfikowanych ryzykach zagrażających realizacji projektów, w tym ich wskaźników, jak również występujących opóźnieniach.

Zbiorcze sprawozdanie opracowuje Biuro ZIT. Wyniki sprawozdań rocznych są przedstawiane do akceptacji Zarządu ZIT. Zarząd ZIT ma możliwość zlecenia działań naprawczych oraz zapobiegawczych w przypadku wystąpienia lub ryzyka wystąpienia problemów w realizacji projektów zgodnie z założeniami. Ostatecznego zatwierdzenia sprawozdań dokonuje Walne Zebranie Członków.

---

¹⁵⁴ Zgodnie z zapisami porozumienia w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

12. PROBLEMATYKA STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Podstawowym celem prognozy oddziaływania na środowisko w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOS) jest określenie i ocena skutków dla środowiska przyrodniczego, które mogą wyniknąć z ustaleń projektowanego dokumentu oraz przedstawienie rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne wpływy na środowisko.

W przypadku Strategii ZIT, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku pismem nr RDOŚ-GD-WOO.410.105.2015.MCZ.1 z dnia 6 października 2015 r. uznał, iż dokument ten z uwagi na swój charakter, wyznaczone cele oraz brak przewidywanego znaczącego oddziaływania realizacji jej założeń na obszary Natura 2000, nie zalicza się do dokumentów, które podlegają procedurze SOOŚ zgodnie z art. 46 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o ocenach oddziaływania na środowisko. Jednocześnie RDOŚ podkreślił, iż założenia projektu Strategii ZIT są kontynuacją i uszczegółowieniem zadań przewidzianych w szeregu dokumentów strategicznych województwa pomorskiego, dla których została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko tj.: Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, Regionalnych Programów Strategicznych, m.in. w zakresie energetyki i środowiska, transportu, i zdrowia; czy wreszcie RPO WP na lata 2014-2020.

Na podstawie powyższego stanowiska RDOŚ, wniosek o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii ZIT został również wystosowany do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w Gdańsku oraz Urzędu Morskiego w Gdyni.

13. RAPORT Z PRZYGOTOWANIA STRATEGII ZIT

W trakcie prac nad Strategią ZIT zastosowano działania, których celem było zapewnienie odpowiedniego udziału rozmaitych interesariuszy, precyzji w formułowaniu diagnozy i ostatecznie wysokiej jakości dokumentu Strategii. Jednym z elementów przygotowania Strategii ZIT były konsultacje społeczne, a ich podstawą zrealizowane spotkania warsztatowe, zebrania Zarządu i Rady ZIT. Zorganizowanie konsultacji społecznych pozwoliło na uzyskanie możliwie najszerszego spektrum opinii i propozycji środowisk regionalnych na temat faktycznych potrzeb rozwojowych OM.

Podczas przygotowania Strategii ZIT odbyły się dwie edycje warsztatów. Warsztaty I zostały przeprowadzone 14 stycznia 2014 roku w Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym. Celem tego spotkania była diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej OM oraz stworzenie ram strategicznych dla realizacji ZIT w OM w horyzoncie roku 2020 oraz uruchomienie procesu identyfikacji i hierarchizacji kompleksowych przedsięwzięć rozwojowych. W I edycji warsztatów uczestniczyli przedstawiciele Wspólnej Reprezentacji OM dla ZIT, osoby wskazane i zaproszone przez Instytucję Zarządzającą RPO WP 2014-2020 oraz moderatorzy i sekretarze wskazani przez IZ RPO WP 2014-2020.

Dyskusja skupiła się wokół dwóch podstawowych zagadnień:

- identyfikacja głównych potencjałów i barier rozwojowych OM;
- identyfikacja kierunków rozwoju oraz obszarów współpracy w OM.

Można stwierdzić, że w wielu fragmentach dyskusji ujawniały się słabości (bariery, zagrożenia) OM, które można porównać do ekonomicznej kategorii kosztów utraconych korzyści wynikających m.in. z niskiej skłonności do współpracy. W związku z powyższym pojawił się postulat jakościowej zmiany polegającej na przejściu od zarządzania konfliktami do zarządzania współpracą. Współpraca w OM powinna stać się działaniem stanowiącym podstawę wszystkich długofalowych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów i sprostanie pojawiającym się wyzwaniom.

Podczas warsztatów zidentyfikowano również następujące kierunki rozwoju współpracy dla OM:

- wzrost konkurencyjności szkolnictwa wyższego;
- wzrost jakości i efektywności edukacji;
- wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o endogenne zasoby;
- poprawa spójności systemu transportowego;
- poprawa warunków życia i atrakcyjności osiedleńczej.

Każdy z powyższych kierunków rozwoju został uzupełniony o wskazanie obszarów współpracy OM.

W toku dalszych prac analitycznych zaproponowane kierunki wraz z zidentyfikowanymi obszarami współpracy zostały pogrupowane w trzy priorytety:

- gospodarka;
- aktywizacja społeczna;
- powiązania przestrzenne.

Prace diagnostyczne stanowiące kanwę I edycji warsztatów były podstawą dla przeprowadzenia II edycji warsztatów, poświęconych głównie wypracowaniu kryteriów oceny przedsięwzięć proponowanych do realizacji w formule ZIT. Diagnoza w ramach Strategii ZIT uwzględniała również przeprowadzenie indywidualnych wywiadów pogłębionych z 15-toma ekspertami i przedstawicielami samorządów i instytucji wchodzących w skład Porozumienia ZIT.

II edycja warsztatów odbyła się w dniach 26-28 lutego 2014 roku. W spotkaniu uczestniczyło łącznie 170 osób.

Grupa uczestników składała się z przedstawicieli różnych środowisk, należeli do niej: przedstawiciele Wspólnej Reprezentacji OM dla ZIT, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, eksperci OM, eksperci Wykonawcy Strategii ZIT, przedstawiciele Partnera Warsztatów. Do osiągniętych celów II edycji Warsztatów należy zaliczyć:

- opracowanie propozycji kryteriów oceny przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w formule ZIT, które stanowiły podstawę do dalszych prac nad Strategią ZIT;
- wykorzystanie elementów partycypacji społecznej w tworzeniu Strategii ZIT.

W każdym dniu warsztatów uczestnicy prowadzili rozważania nad innym priorytetem. Poszczególne priorytety zostały uszczegółowione poprzez określenie modułów, do których należały:

- wzrost konkurencyjności szkolnictwa wyższego,
- wsparcie rozwoju gospodarczego w oparciu o zasoby wewnętrzne,
- rozwój gospodarki turystycznej,

- jakość i efektywność edukacji,
- poprawa stanu zdrowia,
- wzrost aktywności społecznej i zdrowotnej,
- poprawa spójności systemu transportowego,
- poprawa warunków życia i atrakcyjności osiedleńczej poprzez zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i ekologicznego,
- poprawa warunków życia i atrakcyjności osiedleńczej poprzez działania rewitalizacyjne.

Na podstawie przeprowadzonych warsztatów powstał dokument zawierający listę proponowanych kryteriów oceny przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w formule ZIT dla OM, stanowiący również przedmiot konsultacji społecznych Strategii ZIT. Kryteria zostały podzielone na horyzontalne oraz merytoryczne. Pierwsza kategoria wynikała z wytycznych dla planowania przedsięwzięć w formule ZIT. Natomiast kryteria merytoryczne są bezpośrednim efektem przeprowadzonych warsztatów i pracy ekspertów. W dokumencie zawarto także listę, która zawiera orientacyjne przyporządkowanie zgłoszonych projektów ZIT do poszczególnych osi priorytetowych. Tak przygotowany dokument został przesłany do konsultacji interesariuszom, których uwagi wpłynęły na ostateczne zapisy.

Realizowane warsztaty były podstawą procedury wyboru projektów do Strategii ZIT, uwzględniającej m.in.:

- przyjęcie przez Radę ZIT obszarów tematycznych współpracy w ramach OM,
- przyjęcie przez Radę ZIT kryteriów oceny projektów,
- przyjęcie przez Radę ZIT projektów realizowanych w formule ZIT, proponowanych do uwzględnienia w Strategii ZIT.

Podczas realizacji Strategii ZIT przeprowadzono szereg spotkań i konsultacji, których celem było m.in. wzmacnianie współpracy pomiędzy potencjalnymi wnioskodawcami przedsięwzięć ZIT i wypracowanie uzgodnień w ramach tworzenia Strategii.

Opracowany projekt Strategii został opublikowany na stronie internetowej Stowarzyszenia GOM a wszyscy uczestnicy procesu jej przygotowania zostali poinformowani o tym fakcie, oraz o możliwości wnoszenia uwag do dokumentu. Zapisy niniejszej wersji Strategii zawierają aktualizacje wynikające

z szeregu zgłoszonych uwag, z których znaczna część została uwzględniona. Należy podkreślić, że zgodnie z wytycznymi Strategia ZIT stanowi również przedmiot uzgodnień pomiędzy Związkiem ZIT a IZ RPO WP oraz Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.

Szczegółowy raport z opracowania Strategii ZIT stanowi Załącznik nr 3.

SPIS SKRÓTÓW

- ARMAAG** – Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej
- B+R** – Badania i rozwój
- BAEL** – Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
- BGK** – Bank Gospodarstwa Krajowego
- BPO** – ang. Business Process Offshoring (sektor usług dla biznesu)
- BWWiP** – Bałtycki Węzeł Wiedzy i Przedsiębiorczości
- CBOS** – Centrum Badania Opinii Społecznej
- CIS** – Centra Integracji Społecznej
- CNG** – (Compressed Natural Gas) gaz ziemny w postaci sprężonej
- COSME** – ang. Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises (Program ramowy na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw)
- DCT** – głębokowodny terminal kontenerowy DCT Gdańsk S.A. (Deepwater Container Terminal Gdańsk)
- ECS** – Europejskie Centrum Solidarności
- EFR** – Europejski Fundusz Rozwoju
- EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- EFŚ** – Europejski Fundusz Społeczny
- EFŚI** – fundusze: EFRR, EFŚ, EFREOW (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich), EFMR (Europejski Fundusz Morski i Rybacki), Fundusz Spójności
- EOG** – Europejski Obszar Gospodarczy
- FP** – Fundusz Pracy
- FS** – Fundusz Spójności
- GDDKiA** – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- GOM** – Gdański Obszar Metropolitalny
- GPEC** – Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej
- GPZ** – Główny Punkt Zasilania
- GUMED** – Gdański Uniwersytet Medyczny
- GUS** – Główny Urząd Statystyczny
- IOB** – Instytucje Otoczenia Biznesu
- IP** – Instytucja Pośrednicząca
- ISOK** – Informatyczny System Osłony Kraju
- ITS** – Inteligentne Systemy Transportowe
- IZ lub IZ RPO WP** – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Pomorskiego
- JEREMIE** – ang. Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises (wspólne europejskie środki dla mikro i średnich przedsiębiorstw)
- JESSICA** – ang. Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich)
- JST** – Jednostka Samorządu Terytorialnego
- KE** – Komisja Europejska
- KIS** – Kluby Integracji Społecznej
- KM RPO** – Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny
- KPZK 2030** – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
LHDI – Lokalny Wskaźnik Rozwoju Społecznego
LNG – (Liquified Natural Gas) gaz ziemny w postaci ciekłej
LPR – Lokalne Programy Rewitalizacji
MiIR lub MIR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (wcześniej Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – MRR)
MNiSW – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MOF – Miejskie Obszary Funkcjonalne
MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MRR – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (obecnie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju)
MŚP – Małe i średnie przedsiębiorstwa
MZKZG – Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej
NGO – Non-Governmental Organization (Organizacja Pożytku Publicznego)
OM – Obszar Związku ZIT
OMG-G-S – Obszar Metropolitalny Gdańsk – Gdynia – Sopot
OP – Oś Priorytetowa
OPEC – Okręgowe Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej
OWES – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
OZE – Odnawialne źródła energii
P3W – Pomorski Trójkąt Wiedzy
PES – Podmioty Ekonomii Społecznej
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PG – Politechnika Gdańska
PGNiG S.A – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Spółka Akcyjna
PI – Priorytet Inwestycyjny
PKA Gdynia – Przedsiębiorstwo Komunikacji Autobusowej w Gdyni
PKB – Produkt Krajowy Brutto
PKM – Pomorska Kolej Metropolitalna
PKM Gdynia – Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Gdyni
PKT Gdynia – Przedsiębiorstwo Komunikacji Trolejbusowej w Gdyni
PO FIO – Program Operacyjny Funduszu Inicjatyw Obywatelskich
POLIŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POIR – Program Operacyjny Inteligentny Rozwój
POPC – Program Operacyjny Polska Cyfrowa
POPT – Program Operacyjny Pomocy Technicznej
Porozumienie ZIT – Porozumienie w sprawie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
POWER – Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój
PZPWP – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego
RDOŚ – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców
ROEFS – Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego
Rozporządzenie 1301/2013 – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów

szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 2013.347.289),

Rozporządzenie Ogólne – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 2013.347.320)

RPO WP – Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego

RPS – Regionalny Program Strategiczny

SKM – PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o.

SRK – Strategia Rozwoju Kraju

SRWP – Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego

SSC – ang. Shared Services Centers (centra usług wspólnych)

SzOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych

TEN-T – Transeuropejska sieć transportowa

TEU – jednostka pojemności używana w odniesieniu do portów i statków

UE – Unia Europejska

UG – Uniwersytet Gdański

UMWP – Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

UP – Urząd Pracy

WUP – Wojewódzki Urząd Pracy

WZR – Wojewódzki Zespół Reumatologiczny

ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

ZPT – Zintegrowane Porozumienie Terytorialne

ZTM Gdańsk – Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku

ZTPO – Zakład Termicznego Przetwarzania Odpadów

ZWP – Zarząd Województwa Pomorskiego

ZZIT – Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych